

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ
ΕΡΥΘΡΟΣ
ΣΤΑΥΡΟΣ
ΝΕΟΤΗΤΟΣ

CROIX - ROUGE
DE LA JEUNESSE
HELLENIQUE
EDITION MENSUELLE

ΜΑΡΤΙΟΣ 1985

MARS 1985

Η ΝΟΥΒΕΛΑ ΤΟΥ «Ε.Ε.Σ.Ν.»

Η ΘΥΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΣΤΟΡΑ

Του Α. MANZI

Μετάφραση
ΖΗΣΙΜΟΥ ΒΙΡΒΙΛΛΗ

7

Ο Γκρόγκ μίλησε κάμποσο. Μετά κατέβηκαν μαζί στο χωριό.

Πρώτος τούς είδε ο Κρίφ. "Εφερε έξω μερικές φλούδες, πού ο Έλ έλαβε τόν κόπο νά τίς έξαφανίσει άμέσως.

Ο Τούρκ, ό παλιός, πλησίασε:

— Λοιπόν, Γκρόγκ;
— Ο Χούγκ ξαναφάνηκε;
— Προχθές σκότωσε τόν Στέρνιερ και τόν Κρίι. Και πρωτύτερα τόν Λάερ, τόν Γκρίφ και τόν Στίρμπ.

— Όλοι νέοι άρσενικοί!

— Οί θηλυκές και τά μικρά δέ βγαίνουν. Τώρα δέ βγαίνει πιά κανείς. Κι άν ό Χούγκ δέν φύγει μακριά και ό Κατάι, ό πάγος, δέν πεθάνει, οί προμήθειες δέν θά κρατήσουν γιά πολύ.

— Καλά, Τούρκ, ό Χούγκ θά πεθάνει!

Ο Τούρκ άπομακρύνθηκε πάνω στην παγωμένη επιφάνεια του ποταμού.

— Κράπ, ρώτησε ό Γκρόγκ τό φίλο του, πόσο χοντρός νομίζεις ότι είναι ό πάγος πάνω στην Έλκα;

— Στή μέση του ποταμού είναι σά μιά χοντρή φλούδα της Πέλ, της λεύκας.

— Πρέπει νά τ' άνοιξουμε.

— Μά, Γκρόγκ, αυτό δέν έχει ξαναγίνει!

— Θά τό κάνουμε έμεις!

— Όπως θές, Γκρόγκ, είπε, μά κούνησε τό κεφάλι του.

Στή μέση του ποταμού, κοντά στό φράγμα, ό Γκρόγκ σημάδεψε τίς πλευρές ενός όρθογωνίου. Οί άρσενικοί της άποικίας, όδηγημένοι άπ' τόν Τούρκ, άρχισαν νά τίς ροκανίζουν μέ τούς κοπτήρες τους.

Η κοπιαστική αυτή δουλειά κράτησε μιά μέρα. Κι όταν τό όρθογώνιο κομμάτι του πάγου ξεκόλλησε, ό Γκρόγκ άνέβηκε πάνω γιά νά τό δοκιμάσει. Τό κομμάτι τραμπάλιαζε άπό κάθε μεριά, μά άντεχε.

— Πρέπει νά τά καταφέρουμε νά μετακινήσουμε τό κομμάτι.

Σπάσανε τή μιά άκρη του, ξύσανε και τήν επιφάνεια

(Συνέχεια στή σελ. 32)

Ο Έλ προχώρησε ν' άνταμώνει τό φίλο του. Τόν είχε δει νά ξεμυτίζει άπ' τόν κοντινό λόφο, ενώ βάδιζε τρεκλίζοντας πάνω στό χιόνι.

— Μιά ολάκερη μέρα σέ περιμένω, Γκρόγκ. "Όταν ό Βέλ μου είπε πώς μέ ζητούσες, τ' άφησα όλα κι έτρεξα κοντά σου. Τί συμβαίνει;

Ο Γκρόγκ σταμάτησε, νά πάρει άνάσα: ύστερα άπάντησε:

— Η άποικία κινδυνεύει, και μόνο έσύ μπορείς νά τή σώσεις.

— Ποιός σέ άπειλει, Γκρόγκ;

— Η άποικία θρίσκειται σέ κινδ...

— Έσένα ποιός σέ άπειλει; έπέμεινε ό Έλ, τονίζοντας τή λέξη «έσένα».

— Όποιος άπειλει τήν άποικία, άπειλει τόν Γκρόγκ.

Όποιος σκοτώνει τήν άποικία, σκοτώνει τόν Γκρόγκ.

— Μίλα, τότε.

— Ο Χούγκ, ό λύκος...

Γιά δεύτερη φορά διέκοψε ό Γκρόγκ τήν κουβέντα του, επειδή είδε τόν Έλ νά τρέμει.

— Είναι αυτός... μόλις κατόρθωσε νά μурμουρίσει ό Έλ, είναι αυτός πού...

— Ναί.

— Γκρόγκ, δέν μπορώ νά σέ βοηθήσω. Βλέπεις; μόνο πού άκούω τ' όνομά του, τρέμω σαν τό Στζίνφ, τό φύλλο, όταν τό σαλεύει ό Λάφ.

— Κι όμως, καμιά φορά τόν άντιμετωπίζεις.

— Μονάχα σαν πειράζει τά μικρά μου.

— Πολλά μικρά καστοράκια σκοτώθηκαν. "Αν έσύ δέν βοηθήσεις, θά πεθάνουν κι άλλα πολλά. "Ακουσέ με, Έλ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΡΥΘΡΟΣ ΣΤΑΥΡΟΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Γραφεία Συντάξεως: Αλκιβιάδου 4 - Τηλ. 88.32.351

Α Περίοδος 1924 - 1941

Τιμή φύλλου δρχ. 20 - Έτήσια συνδρομή - Έσωτ. δρχ. 160 - Έξωτ. £ 3 ή \$ 10 - Έμβάσματα-συνεργασίες Ε.Ε.Σ.Ν. - Αλκιβιάδου 4, Αθήνα.

Β' Περίοδος - Έτος 40ό - Άρ. Τεύχους 7
ΜΑΡΤΙΟΣ 1985

Έπιτροπή Συντάξεως του περιοδικού
ΑΛΕΞ. ΤΣΟΥΚΑΝΕΛΗΣ, ΜΙΧ. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΒΛΑΧΟΣ, ΔΗΜ. ΚΟΥΤΣΟΥΛΕΛΟΣ, Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

Υπεύθυνος συντάξεως
ΖΗΣΙΜΟΣ ΒΙΡΒΙΛΛΗΣ
(Σορβόλου 24, Μέτς, Αθήνα)

Υπεύθυνος εκδόσεως
ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ
(Αχαρνών 278 - Αθήνα)

Υπεύθυνος τυπογραφείου
Γ. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ
(Λεοντίου 23 - Αθήνα Τ.Τ. 405)

Στήν άλληλογραφία σας μέ τό περιοδικό μας πρέπει να σημειώνετε μαζί μέ τή διεύθυνση: Αλκιβιάδου 4 - Αθήνα τόν κωδικό: 104 39

CONTENUS

Le Sacrifice de Castor	2
Le Général Makriyiannis, par I.M. CHATZIFOTIS	4
Le 25 Mars, par Nic. D. KARYDAKIS	5
Education et Révolution de 1821, par Dem. KOUTSOULELOS	7
Travail Volontaire - «Volontariat», par le Président de la Croix - Rouge Hellénique, Professeur, Or. LOURIDIS	8
La mort de Pavlos Melas, par CHRYS. ZISSIS	9
Notre Civilisation populaire Mars... par St. MANESSIS	11
La vainqueuse de Valtetzi, par Ag. SIMIRIOTIS	13
En voyageant avec le père	15
Nouvelles de la Croix - Rouge	17
PHOTOREPORTAGE	19
Activités de la Croix - Rouge Hellénique	20
Un conte tunésien	24
«Nous prions...», par Mich. PAPAVALASSILIOU	27
«La Carême est arrivé» par S.M.	28
Contributions de nos lecteurs	30
Jeux intellectuels	32

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Η θυσία του Κάστορα	2
Στρατηγός Μακρυγιάννης, του Ι.Μ. Χατζηφώτη ..	4
25η Μαρτίου, του Νικ. Δ. Καρυδάκη	5
Παιδεία και Εικοσιένα, του κ.Δ.Κ. Κουτσουλέλου ..	7
Εθελουργία - «Εθελοντισμός» του Προέδρου του Ε.Ε.Σ. Καθηγητού κ. Όρέστη Λουρίδη	8
Ο Θάνατος του Παύλου Μελά, του κ. Χρυσ. Ζήση ..	9
Από τό λαϊκό μας πολιτισμό, Μάρτιος, του κ. Στ. Μάνεση	11
Η Νικήτρα του Βαλτετσίου, του Άγγ. Σημηριώτη ..	13
Ταξιδεύοντας μέ τόν πατέρα, γιά τήν Ιαπωνία ..	15
ΕΥΡΥΘΡΟΣΤΑΥΡΙΚΑ ΝΕΑ	17
ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ	19
Hellenic Red Cross activities	20
Ο άρχοντας Χασάν και ό έτοιμόλογος ψαράς (παραμύθι τής Τυνησίας)	23
«Ικετεύομεν...» του κ. Μιχ. Παπαβασιλείου	27
«Εμπήκεν ή Σαρακοστή» του Σ.Μ.	28
Συνεργασίες άναγνώστών μας	30
Πνευματικά παιχνίδια	32

CONTENTS

	Page
A Castor's sacrifice	2
General Makriyiannis, by I.M. CHATZIFOTIS	4
25th of March, by Nick D. KARYDAKIS	5
Education and 1821 Revolution, by Dem. KOUTSOULELOS	7
Voluntary Work - Voluntaryism, by the President of the Hellenic Red Cross Professor Or. LOURIDIS ..	8
Pavlos Melas' Death, by Chrys. ZISSIS	9
From our folk civilization, MARCH, by St. MANESSIS ..	11
The Victor of Valtetzi, by Ang. SIMIRIOTIS	13
Travelling with the Father	15
RED CROSS NEWS	17
PHOTOREPORTAGE	19
Hellenic Red Cross Activities	20
A Fable from Tunisia	24
«We bessech...» by Mich. PAPAVALASSILIOU	27
«The Lent has begun...» by S.M.	28
OUR READERS COLLABORATION	30
PUZZLES	32

ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ

ΚΑΤΑΦΑΣΗ ΤΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΗΘΟΥΣ ΤΗΣ ΡΩΜΙΟΣΥΝΗΣ

Του Ι.Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

Φεύγοντας τό 1983 σφραγίσθηκε από ένα πρώτης τάξεως φιλολογικό κι έκδοτικό γεγονός, την κυκλοφορία από τό Μορφωτικό Ίδρυμα της Έθνικής Τραπέζης, μέ υποδειγματικό τρόπο, του ανέκδοτου έργου του θρυλικού πολέμαρχου του Εικοσιένα στρατηγού Μακρυγιάννη «Όράματα και Θάματα».

Πρέπει νά σημειωθεί ότι ή όνομασία του βιβλίου δέν όφείλεται στόν άπέρπιτο συγγραφέα του, καταξιωμένο άλλωστε και στόν χώρο της πεζογραφίας μέ τά περίφημα «Όπονημονεύματα» του, αλλά στόν έπιμελητή του, τόν άειμνηστο λόγιο Άγγελο Παπακώστα, βοηθό του Βλαχογιάννη, πού τούχε χαρίσει στην περίοδο της Κατοχής τό πολύτιμο χειρόγραφο και πού μέ τη σειρά του ό Ήπειρώτης μελετητής τό είχε μέ περισσή έπιμέλεια προετοιμάσει για έκδοση, όπως όμολογεί στόν πρόλογό του ό Άκαδημαϊκός Λίνος Πολίτης.

Όλόκληρο τό μήκος του συγκλονιστικού έργου του Μακρυγιάννη, πού ήλθε στό φώς, τό διαπερνούσε βαθύτατο θρησκευτικό συναίσθημα, πίστη άκλόνητη, ύψηλό όρθόδοξο φρόνημα.

Ό Γιώργος Θεοτοκάς, πού είναι γνωστό ότι κι εκείνος είχε προσεγγίσει στις δροσερές πηγές της Όρθοδοξίας είχε υποπτευθεί πως «ή μυστικιστική αυτή έξομολόγηση μπορεί νά είναι κάτι καταπληκτικά ένδιαφέρον, ένα από τά γνήσια διαμάντια του νεοελληνικού λόγου». Ή όρθόδοξη πίστη του Μακρυγιάννη άσφαλώς δέν είναι μία νέα άποκάλυψη. Ήδη όποιος είχε αναδιφήσει στά «Όπονημονεύματα» του είχε διαπιστώσει πόσο βαθειά ήταν.

Τώρα, μέ τά «Όράματα και Θάματα» άποδεικνύεται ότι ή πίστη του στόν Θεό ήταν φλόγα όλόθρη, πάθος πύρινο, αυτό πού οι φιλόλογοι κ' οι άνθρωποι του καιρού μας χαρακτηρίζουν «ένοχλητική για σήμερα

θρησκοληψία». Έκεί δυστυχώς έχουμε φθάσει. Τό καμίνι πουΐκαίγε στά σπλάχνα, όχι μόνο του Μακρυγιάννη, μά και του Κολοκοτρώνη, και του Καραϊσκάκη και του Μιαούλη, κι όλων των μεγάλων άνδρων του Εικοσιένα πού μέ πίστη άληθινή έκαναν τό θαύμα του ξεσηκωμού, νά τό βλέπουμε σήμερα έμεις, οι καλοβαλμένοι, οι τακτοποιημένοι κι επαναπαυόμενοι, ως θρησκοληψία! Άς στήσουμε όμως άφτί στόν «θρησκοληπτο» Μακρυγιάννη:

«Είς την δόξα, είς την δόξα, είς την δόξα του Θεού, της άια-Τριάδος, της Θεοτόκος, του ά-Γιάννη του Βαπτιστή και πάντα των άγιων και του άγίου Βασιλείου, νά πρεσβέψει είς την παντοδυναμian του και είς την βασιλειαν του, νά μάς λευτερώσει τώρα είς τόν νέον έτος, νά μάς λευτερώσει από την κακία μας, από την διοτέλειά μας και από τά πάθη μας και από την έπιβουλιαν των ξένων...». Καλή ώρα!

Γροθιά στό μαχαίρι ό άντρίκιος λόγος του στρατηγού, είναι φωνή άφύπνισης, «φωνή πατρίδας», κατά τό λόγο του Σεφέρη.

«Ένας Ρωμιός - ένας Όρθόδοξος πολύ κοντά στό Χριστό, ένας άνυστερόβουλος Όμολογητής χωρίς ίχνος εύσεβισμού ή ύποκρισίας - έπικαιρος όσο ποτέ, μάς άνοίγει τά μάτια, μπάς κι άναβλέσουμε από τό πηχτό σκοτάδι πού μάς περιζώνει:

«Ό,τι ζητήματα έχω έγώ, ό άμαρτωλός άνθρωπος, από Θεόν, ό Θεός τά γνωρίζει πρωτύτερα και δικαιώνει τόν άνθρωπον· άν ό άνθρωπος έχει άδεια και όχι άγανάκτησην Θεού τόν συγχωράει ό Θεός και μιλεί όσα ό Θεός γνωρίζει πρωτύτερα».

Μέ συντριμμένο τό έγώ σκύβει ό στρατηγός μπρός στην παντοδυναμία του Θεού: «Ή παντοδυναμία σου είναι πολυέλεος, πολυέσπλαχνος, ή άγαθότης σου είναι άβυσσος της θαλάσσης· έλεος ζητώ, νά μου καθαρίσεις την άμαρτωλή μου ψυχή και τά βρωμερά μου σπλάχνα και νά μου δώσεις ταπεινοσύνη, σωφροσύνη και πίστη καθαρά νά δυνηθώ νά σε προσκυνήσω και νά σε δοξολογήσω...».

Είναι κατάφαση αυτή όρθοδόξου ήθους. Και μαζί λόγος δικαιοσύνης κι αλήθειας, κατραπακιά στους «πειραματιστές» της έθνικής μας ιστορίας. Ίδού, λοιπόν, από στόματος Μακρυγιάννη:

«Πολέμιος είσαι, Κύριε, είς τούς δυνατούς, και ισχυρούς κατασυντρίβεις και τσακίζεις, και μάς τούς αδύνατους και χαμένους και σθμένους από τόν κατάλογον του κόσμου εύλογάς και συχωράς, καθαρίζεις κι αναστήνεις ως τόν Λάζαρον. Ή δόξα, ή δόξα της παντοδυναμίας σου και της βασιλείας σου, Κύριε, μάς άνάσθησες τά 1821 από την τυραγνίαν του σουλτάνου και από των όπαδών του και μάς λευτερώσες, ή παντοδυναμία σου».

Τά «Όράματα και Θάματα» είναι θείο δώρο στό πολυπαθο γένος μας, ύψιστο δίδαγμα και μάθημα μέγιστο. Άς τό μελετήσουμε μέ προσοχή κι ως τό τοποθετήσουμε δίπλα στ' άγαπημένα μας βιβλία. Θά μάς σταθεί πολύτιμος σύμβουλος, παρηγοριά κι έλπίδα.

- Σάν σήμερα - πάν' έκατόν εξήντα τέσσερα χρόνια τώρα - ξαναγεννήθηκε μέσ' άπ' την στάχτη της ή Ελλάς. Όπονημένο, λησμονημένο από την ύπόλοιπη ανθρωπότητα, δουλωμένο τέσσερις αιώνες, έστέναζε τό γένος όλόκληρο κάτω από τό βαρύ, τόν αιματηρό ζυγό των Τούρκων. Έμεις πού έδοκιμάσαμε πόσο πικρή, πόσο άβάσταχτη είναι ή σκλαβιά στά 3 1/2 χρόνια της Γερμανικής κατοχής και πόση άξία άνυπολόγιστη έχει ή έλευθερία, μπορούμε νά καταλάβουμε τί θά πούν 378 χορνια δουλείας, από τό 1453 πού έπεσε ή Κωνσταντινούπολις ως τό 1821. Έμεις, πού είδαμε πατέρες και άδελφούς και παιδιά και συντρόφους άγαπημένους νά πέφτουν κάτω από τά βόλια των κατακτητών ή νά κρέμονται από τις άγχόνες των κι άλλους νά σωριάζονται στους δρόμους από την πείνα, έμεις, πού είδαμε θρέφη νά λογχίζονται, χωριά νά καίονται και συμφορές άπανωτές νά λυγίζουν την πατρίδα, μπορούμε νά συλλάβουμε στό μυαλό μας τί φοβερή φθορά έπαθε ή ψυχή ή Έλληνική σ' αυτά τά 378 μαύρα χρόνια. Μόνο τό παιδομάζωμα έστοίχισε 1.000.000 παιδιά στην Έλλάδα, πού έγιναν γενίτσαροι και χτυπούσαν αλύπητα την ίδια την Πατρίδα τους. Σχολεία δέν υπήρχαν, ή παιδεία πού ξυπνούσε τό πνεύμα και δίδασκε τόν έρωτα προς την έλευθερία ήταν άπαγορευμένη μέ ποινή θανάτου.

Τά πάντα, ζωή, τιμή, περιουσία, ήταν στην διακρίσι του κατακτητού. Ό άέρας ήταν άπαίσιος, βαρύς, γεμάτος φρίκη και τρόμο. Σκλάβοι έγεννιόταν και σκλάβοι επέβαιναν οι Έλληνες επί τέσσερις αιώνες. «Οι γυναίκες μας, γράφει κάπου ό έθνικός μας ποιητής ό Διον. Σολωμός, μοιάζουν σάν τις άρχαίες Έλληνίδες. Άλλά όταν συλλογίζωμαι πώς θά γεννήσουν σκλάβους, γεμίζουν τά μάτια μου δάκρυα».

Σάν όνειρο, μακρινό κι άπιαστο, έρχονταν στην μνήμη των προγόνων μας ή περασμένη δόξα των Έλλήνων: Και τά μάτια έβούρκωναν στην θύμησί της. «Περασμένα μεγαλεία και διηγώντας τα νά κλαίς». Και κυλούσε ή ζωή μονότονη άχαρη, θλιβερή χωρίς ιδανικά, χωρίς άνωτερότητα, χωρίς ανάπτυξη πνεύματος, χωρίς όμορφιά. Ζωή σκλάβων.

Ός πού ήλθε τό πλήρωμα του χρόνου! Σάν σήμερα, στις 25 του Μάρτη 1821, άνήμερα του Εύαγγελισμού της Παναγίας, άναψε μέσα στά στήθη των προγόνων μας ή φλόγα της έλευθερίας και ξύπνησε τις πατροπαράδοτες άρετές της φυλής, πού τις εξέθρεψε μία ιστορία πανένδοξη τριών χιλιάδων χρόνων και τις κρατούσε ναρκωμένες τεσσάρων αιώνων σκλαβιά.

Κ. ΠΑΛΑΜΑ

25η ΜΑΡΤΙΟΥ

Πατρίς, και ξένους μάγεψε της Έλευθερίας σου τάστρο,
Τό φώς του είκοσιένα!
Τούς είδε κάθε κάμπος σου, κάθε βουνό και κάστρο
Νά σκοτωθούν για Σένα.

Τό Μισολόγγι έζωνεν ή λόγχη του Μπραίμη
Κι ό λιάπης του Κιουτάγια
Κι άπάνου του παράτεκε μέ τά τραγούδια ή Φήμη
Κ' ή Δόξα μέ τά βάγια.

Κι όπως άνθρωποι άγνωστοι και ξένοι πέρα πέρα
Σέ μιάν έκκλησιά τρέχουν
Κι άδερφαμένοι στέκονται, γιατί κοινή μητέρα
Μία πίστιν όλοι έχουν,

Παρόμοια και της Ρούμελης και του Μωριά τάσκέρια
Και τά καπετανάτα
Σ τό Μισολόγγι άδέρφωσαν κ' έσμίξαν ταίρια ταίρια.

Μέ της Φραγκιάς τά νιάτα.

Πουλιά κάθε λογής σκορπούν από ψηλό πλατάμι
Μιά τρυφερή άρμονία
Κι' είς γλώσσες κλαθεμιάς λογής'ς ταυτιά του Τούρκου
φτάνει
Μιά λέξη: Έλευθερία!

Με τη βοήθεια του Θεού, με την εύλογία της Παναγίας, με τό Σταυρό της Πίστεως για λάβαρο του Μεγάλου Αγώνος αντήχησε πέρα για πέρα στη σκλαβωμένη Πατρίδα θρονιερή ή κραυγή του εθνούς ολόκληρου διαδηλώνοντας την ακατάλυτη απόφαση των Ελλήνων. «Ελευθερία ή Θάνατος» έβροντοφώνησαν τά όπλα μας και παντού σέ στεριές και σέ πέλαγα σέ βουνά και σέ κάμπους σχίζοντας τά σκοτάδια της σκλαβιάς, εγλυκορόδισε ή αύγή της ελπίδος. Κι άρχισε νά ξαναζει πάλι στον κόσμο ή Ελλάς, κι ή δόξα της, στό μεγάλο αυτόν άγώνα της έθνεγερείας, νά ξεπερνά πολλές φορές την παλιά. Η φιλική Εταιρία, τά κρυφά σχολεία με τους παπάδες για δασκάλους, τά θούρια του Ρήγα Φερραίου και του Δημητσανίτη Παναγιώτη Ανδρόνικου, είχαν παρασκευάσει τό έδαφος για τό τεράστιο τόλμημα.

Και τό Έθνος σύσσωμο έχτύπησε τον δυνάστη, με μίσος που συνεπύκνωσαν θεόρατο μέσα στις ψυχές των Ελλήνων 400 χρόνων πόνοι και αίματα και συμφορές. Τη λύσσα με την όποια έρρίχτηκαν στη φωτιά του πολέμου οι πρόγονοί μας του 1821, με την απόφαση νά ζήσουν ελεύθεροι ή νά πεθάνουν, ζωγραφίζει με άφραστη παραστατικότητα ό εθνικός μας ποιητής, σ' ένα ώραιο τετράστιχο του εθνικού μας ύμνου:

«Κάθε σώμα ιδρώνει, ρέει λές κι εκείθεν ή ψυχή απ' τό μίσος που την καίει πολεμάει νά πεταχτεί».

Έννιά χρόνια έκράτησαν ό πόλεμος αυτός. Έννιά ολόκληρα χρόνια. Κι ήταν φοβερός.

Είμαστε... δέν είμαστε ένα εκατομμύριο - οι Έλληνες τότε -. Μιά φούχτα σκλάβων με όπλα πρωτόγονα, με ξύλα, με ρόπαλα, με δικέλες, με λιστούς, χτυπήσαμε την ισχυρότερη αυτοκρατορία του κόσμου που κατείχε τά 2/3 της Μεσογείου θαλάσσης και έφτανε από τά βάθη της Ασίας ως τά πρόθυρα της Βουδαπέστης και της Βιέννης. Κι ένίκησαμε! Γιατί έχομε 3.000 χρόνια τώρα καλλιεργημένη μιάν αδάμαστη ψυχή, που κανένας ισχυρός του κόσμου δέν κατόρθωσε νά λυγίση ποτέ! Και ή ψυχή αυτή μας διδάσκει από τά βάθη των αιώνων νά μή λογαριάζομε ποτέ

τό πλήθος του έχθρου, ούτε νά τον αντιμετώπιζομε με τη λογική των αριθμών, κι' έτσι κρατάμε ψηλά στό ύψος των άστρων την τιμή και τη δόξα του ονόματος των Ελλήνων.

Και είναι ιστορική πραγματικότητα, ότι, αν μέσα στη μεγαλειώδη ιστορία των Ελλήνων υπάρχει και ζει ό,τι ονομάζεται ανθρώπινη αξιοπρέπεια και ανθρώπινο μεγαλείο αν επί 3.000 χρόνια όλα τά έθνη του κόσμου έμπνέονται από τά άθάνατα παραδείγματα της ιστορίας αυτής, είναι άκριβώς γιατί δέν έχει γραφεί με τις απαιτήσεις της ψυχρής λογικής αλλά με τη θεία φλόγα των μεγάλων ένθουσιασμών με την άσάλευτη πίστη στα ύψηλότερα ιδανικά της ανθρωπότητας.

Τά κατορθώματα ό ήρωισμός και ή αυτοθυσία των προγόνων μας του 21 εθάμβωσαν κάθε προηγούμενη δόξα μας κι ή φήμη του Έλληνικού ονόματος έφθασε πάλι στα πέρατα του κόσμου.

Ο Αθανάσιος Διάκος σουβλίζεται ζωντανός για νά μή κατεβάσει τό κεφάλι. Ο Δημήτρης ό Βρατσάνος στά Ψαρά και ό Χρήστος ό Καψάλης στό Μεσολόγγι, πινάζονται στον άέρα, μαζί με χιλιάδες έχθρούς, που τους είχαν ζώσει, για νά μή συνθηκολογήσουν.

Ύστερα από τον πτάνειον αυτόν άγώνα ή Ελλάς άνέκτησε την ελευθερία της. Κι από τότε έχομε από τό Θεό την υπέρτατη τιμή νά φυλάμε με τό όπλο στό χέρι τά σύνορα της πολιτισμένης ανθρωπότητας σέ τούτη τη γωνιά της Ευρώπης, άκλόνητοι στους αιματόβρεχτους μά άδούλτους θράχους μας, συνειδητοί πρόμαχοι των ιερωτέρων δικαιομάτων της πολιτισμένης ανθρωπότητας.

Έδώ μας θρήκαν άκλόνητους τό 1940, 120 εκατομμύρια σιδερόφρακτοι Γερμανο-ιταλοί και πολλοί άλλοι έχθροι. Τόχει γραμμένο ό μοίρα μας νά συντρίβομε κάθε επιδρομέα, που τολμά νά μολύνει τά ιερά χώματα της πατρίδας μας, όσο μεγάλος και τρανός κι αν είναι.

Κι έτσι θά γίνεται πάντα. Και θά νικώμε πάντα. Γιατί οι Έλληνες έχομε από τό Θεό τό άθάνατο προνόμιο, κάθε γενιά μας νά ξεπερνά την προηγούμενη κρατώντας, σέ χέρια που δέν τρέμουν, πάντα χλωρό τό αιματόβρεχτο στεφάνι της Έλληνικής δόξης.

ΝΙΚ. Δ. ΚΑΡΥΔΑΚΙΣ

Σύμβουλος Έφορείας Ε.Ε.Σ.Ν.

(Αναδημοσίευση από τό περιοδικό του Ε.Ε.Σ.Ν. Μάρτιος 1951).

ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΗ

Η αúθεντία κύριος μοχλός της Αγωγής

Νέο βιβλίο της δ. Ούρανίας Λανάρα, Γεν. Επιθεωρητού Μ.Ε. Απευθύνεται σ' όλους εκείνους, που μοχθούν στό έργο της Αγωγής, γονείς, δασκάλους, καθηγητές, κατηχητές, κληρικούς, κήρυκες του λόγου του Θεού. Σέ έποχή, που τόσο άμφισβητείται ή κάθε αúθεντία, έρχεται τό βιβλίο αυτό νά εμφανίσει την αναγκαιότητα της αúθεντίας από παιδαγωγική, ψυχολογική, κοινωνική και πρό παντός χριστιανική άποψη.

Τό βιβλίο άποτελείται από 170 σελίδες. Τιμάται δραχμ. 250. Τά έσοδά του διατίθενται για σκοπούς φιλανθρωπικών και ιεραποστολικών της Ένώσεως «Αγία Φιλοθέη» του Αγρινίου. Τό βιβλίο πωλείται στα χριστιανικά βιβλιοπωλεία. Για παραγγελίες στη διεύθυνση: Πνευματικό Κέντρο «Κοσμάς ό Αιτωλός», Καραϊσκάκη 20, 301 00 Αγρίνιο.

Ενδιαφέρουσα Διάλεξη

Με την εύκαιρία της συμπληρώσεως 80 χρόνων από την έναρξη του Μακεδονικού Αγώνα, ό Σύλλογος Δυτικομα-

κεδόνων Ν. Τρικάλων, όργάνωσε κι έπραγματοποίησε τιμητική εκδήλωση, στις 11 Νοεμβρίου 1984, στην αίθουσα τελετών και διαλέξεων του Έπιμελητηρίου Τρικάλων.

Ύστερα από την τιμητική άπονομή άναμνηστικών μεταλλίων, ό έξαιρετος εκπαιδευτικός, λογοτέχνης, φίλος και συνεργάτης του περιοδικού μας κ. Χρυσ. Ζήσης, ανέπτυξε, με πολλή επιτυχία, τό θέμα: «Ο Μακεδονικός Αγώνας».

Ο άριστος όμιλητής, με την ενδιαφέρουσα διάλεξη του, προκάλεσε τό ένδιαφέρον, την ικανοποίηση και τον ένθουσιασμό του έκλεκτου άκροατηρίου. Θερμά συγχαρητήρια.

ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ

Του κ. ΔΗΜ. Κ. ΚΟΥΤΣΟΥΛΕΛΟΥ
Έπιτίμου Έπόπτη Δημοτικής Εκπ/σεως

Η επέτειος της Έθνεγερείας σκορπίζει και πάλι τό παρήγορο φώς της και φωτίζει τό νοú μας, άνυψώνει τις ψυχές μας και καταυγάζει τό δρόμο των Έθνικών πεπρωμένων μας. Σύμπλεγμα του Χριστιανικού και του Έλληνικού θαύματος, στολίζει λαμπρά τις δέλτους της Παγκόσμιας Ιστορίας και δείχνει στους Λαούς της Γης τό δρόμο της άρετής, του χρέους και της θυσίας. Όταν άπλώθηκε βαρύτατό τό σκοτάδι της σκλαβιάς κι έσκέπασε τους όρίζοντες της Έλληνικής Αυτοκρατορίας, ή ελληνική ψυχή παρέμεινε άδούλωτη και ακατάβλητη. Στα άτέλειωτα χρόνια των δοκιμασιών, μόνη ή Έλληνική Ίδέα ένέπνεε πάντοτε και ζωογονούσε. Απ' αυτή άντλούσε δύναμη και φώς ό μάρτυρας παπάς κι ό ταπεινός δάσκαλος, για νά σφυρηλατήσουν τις θελήσεις των Ελλήνων και νά έτοιμάσουν τις Μορφές των Ηρώων του Εικοσιένα. Σ' αυτή πρέπει νά τονισθούν ύμνοι και δοξαστικά.

Η δύναμη της Έλληνικής Παιδείας, άργά κι άθόρυβα, με τό ζωοποιό πνεύμα της, έκανε βίωμα στην Έλληνική ψυχή «τί έχασε, τί έχει, τί της πρέπει», έχαλύβδωσε την έθνική συνείδηση, άνύψωσε τις Έλληνικές καρδιές και προετοίμασε την άπολύτρωση του Γένους. Η μεγάλη του Γένους Σχολή, «γεραρά και πολυχρύμων», άληθινή πνευματική κιβωτός και πραγματική πηδαλιούχος των έθνικών προσδοκιών, μετέδωσε στον υπόδουλο Έλληνισμό την ιερή πνευματική φλόγα. Ο Κοσμάς ό Αιτωλός, ό Ρήγας Φεραίος και ό Αδამ. Κοραής, σοφοί Διδάσκαλοι του Γένους, Πρόδρομοι κι Έθνομάρτυρες, με τό κήρυγμα, την έλληνολατρεία και τό μαρτύριό τους, έπέδρασαν σημαντικά στην ψυχή του Έθνους.

Είναι χαρακτηριστικά τά λόγια του Άριστ. Βαλαωρίτη, του έμπνευσμένου ποιητή των κλεφτών και των άρματολών:

«Οι άφανείς, άλλ' άείμνηστοι Διδάσκαλοι των Έλληνικών γραμμάτων παρεσκεύασαν την ήμεραν της έθνικής γέρεσεως, όσον και οι λεοντόκαρδοι μαχηταί των Έλληνικών όρέων».

Ορθοδοξία και Έλληνισμός σπάζουν τά δεσμά, «σπάζουν τις αλυσίδες τους - όπως γράφει ό παλαιός χρονογράφος - και μ' αυτές κάνουν σπαθιά, για νά πάρουν με τη βία ό,τι τους άρπαζε ή βία».

Τό Εικοσιένα είναι ένα κοσμοϊστορικό γεγονός, που, έμπνεόμενο από καθολική ιδέα, έχάραξε, απ' την πρώτη στιγμή, ως θαυμαστό μετέωρο, την προκαθορισμένη τροχιά του. Είναι Σύμβολο των θεϊκών και μεγαλόπνων πράξεων και βγήκε μέσ' από την αρχαιότατη πηγή της Έθνικής Έλευθερίας. Τη σημαία του Έρου Αγώνα κρατεί ό Δεσπότης Γερμανός Παλαιών Πατρών. Τό ράσο του είναι διπλό Σύμβολο: Θρησκεία και Παιδεία, Χριστιανισμός και Έλληνισμός.

Τό Εικοσιένα, μοναδικό φαινόμενο στην Ιστορία των Λαών της Γης, είναι ή επανάληψη των ιερών Έλληνικών αγώνων, που συνεχίζονται, σ' όλη τη μακρά έθνική μας ζωή, για την περιφρούρηση των ανθρωπίνων αξιών από κάθε βαρβαρότητα. Είναι ό θρύλος των Ημιθέων Αγωνιστών του μεγάλου Απελευθερωτικού Αγώνα και της τιτανικής θέλησης του Λαού μας νά ζει ελεύθερος, για νά δημιουργεί ύψηλά και υπέροχα έργα πολιτισμού. Μαρτυρεί, ό,τι, όταν οι Λαοί έξορμούν για κατακτήσεις, πρέπει νά έχουν την ψυχική άκμή νά υποστούν θυσίες άνάλογες προς την πραγματοποίηση του μεγάλου όράματος.

Γιορτάζοντας και πανηγυρίζοντας, με χαρά και υπεργφάνεια, την Επέτειο της Έθνικής μας Αναστάσεως, προσφέρουμε τό λιθωντό του θαυμασμού και της ευγνωμοσύνης μας, στην υπέρτατη θυσία των Προμάχων της Έλευθερίας κι έκφράζομε την άκαμπτη θέλησή μας για τη μελλοντική άνοδο του Έθνους μας.

Δόξα και τιμή στό αιώνιο Έλληνικό πνεύμα, «ακούραστο, κι οίστρη λατοκιώραιο», κατά τον ποιητή μας, που, στηριζόμενο άπόλυτα στην ελληνική παράδοση, μ' έπίμονη και πολυχρόνια καλλιέργεια, προετοίμασε τό Εικοσιένα.

Τιμή και Δόξα στην άθάνατο Έλληνική Φυλή, την αιώνια Ίφιγένεια, που άτάραχη πορεύεται, με τό κεφάλι πάντοτε ψηλά, στό δύσκολο δρόμο της. Αντί νά διαλυθεί απ' τις αντίρροπες πιέσεις, κατόρθωσε, μέσα στό χρόνο, νά στερεώσει άκέραιη τη φυσιογνωμία της, νά συγκεντρώσει, με τους ιερούς αγώνες, τις δυνάμεις της, για νά γίνει ό πλαστοουργός του πολιτισμού και ό υπέρτατος νομοθέτης στό χώρο του πνεύματος.

Δόξα και τιμή στις σεβάσμιες και ιερές Σκιές των Έλευθερωτών Προγόνων μας, που αγωνίστηκαν κι έπεσαν στα πεδία των μαχών και των άφανών ήρώων των πνευματικών αγώνων της μαύρης δουλειάς.

Με την άκαταμάχητη δύναμη του άθανάτου ελληνικού πνεύματος και της αιωνόβιας ελληνικής παράδοσης, άτενίζομε τό μέλλον. Ψηλά τις σημαίες μας. Και τις καρδιές μας ψηλά. Είναι εκπλήρωση χρέους προς τον μοναδικό ήθικοθηρασκευτικό θησαυρό τριάντα αιώνων. Είναι έκφραση πίστης και άφοσίωσης προς την ένδοξη Έλληνική Ιστορία. Είναι πραγματοποίηση του φλογερού έθνικού σαλπίσματος:

«Πέφτομ' έμεις, τό έργο μας για την Πατρίδα μένει και σ' όλα ζει τά στήθη μας τούτ' ή πνοή και μόνη, που φλόγα γίνεται φριχτή καθολικού πολέμου».

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΚΑΛΑ ΚΑΙ ΝΑ ΕΦΑΡΜΟΖΟΥΝ ΠΙΣΤΑ ΟΛΟΙ ΟΙ ΕΡΥΘΡΟΣΤΑΥΡΙΤΕΣ

ΟΙ ΕΠΤΑ ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΡΥΘΡΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

(συνέχεια)

5. ΕΘΕΛΟΥΡΓΙΑ - «ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ»

6) Τό αυτοπροαίρετο του Έρυθροσταυρίτου*

Ήδη, από τό 1979, μέ εισήγησή μου «Ο «Εθελοντισμός» εις τόν Έρυθρόν Σταυρόν», υποστήριξα στά Μέλη τής υπό τήν Προεδρία μου Γ' Διασκέψεως τών Έρυθροσταυρικών Συλλόγων καί τής Έρυθράς Ήμισελήνου τών Βαλκανικών χωρών – πού συγκάλεσε ό Ε.Ε.Σ. στην Αθήνα (21.5.1979), καί στην έναρκτήρια συνεδρίασή της, ότι: «Τό εϋ φράζειν παρέπεται τῷ εϋ φρονεΐν» κατά τούς αρχαίους Έλληνες καί ότι, ό Φιλόσοφος Αντισθένης πρόσθεσε τό αποφθεγμα: «Αρχή σοφίας, όνομάτων έπίσκεψις». Γι' αυτό καί ή ακρίβεια στούς όρους καί ή περιεκτική σαφήνεια τών όρισμών δέν είναι κάπ τό άμελητέο, αλλά τό πρώτιστο, γιατί άλλοιώς κάθε έπιστημονική συνεννόησις θά ήταν αδύναμη.

Γράφαμε, λοιπόν, στή στήλη αυτή του τεύχους του Δεκεμβρίου 1984, ότι ό «έθελοντισμός» – όρος συνηθισμένος πιά, αντί του δόκιμου έθελουργία –, πρό πάντων σήμερα, δέν πρέπει νά αποτελεΐ μόνο «άτομική άρετή», αλλά καί «όμαδική» δηλ. «συλλογική άρετή» καί σάν τέτοια θά τήν μελετήσουμε στα έπόμενα γιά τόν «έθελοντισμό» άρθρα μας. Θά έπεξηγήσουμε, ειδικώτερα, τήν έννοια τών όρων καί τό ούσιαστικό περιεχόμενο του «αυτοπροαίρετου» – σάν χαρακτήρα, ιδιότητα, τίτλο καί τιμητικό άκόμη άξίωμα καί βίωμα του Έρυθροσταυρίτη –, του «Εθελοντικού» – σάν έκούσια, σάν πρόθυμα, σάν επίμονα καί σάν μόνιμα προσφερόμενου –, του «εϋμενώς», «εϋνοϊκώς διατεθειμένου» νά προσφέρει, του «άφιλοκερδούς» καί του «πνεύματος», τής «διαθέσεως» παροχής ύπηρεσιών καί μάλιστα πολύτιμων.

Εϋτυχώς, γιά τήν Έρυθροσταυρική Κίνηση, ύπάρχουν άκόμη καί σήμερα οί πραγματικοί «αυτοπροαίρετοι» Έρυθροσταυρίτες, πού στην «καταναλωτική κοινωνία» μας, έξακολουθούν νά παραμένουν άφιλοχρήματοι, εργάζονται σάν τούς άμειβόμενους – έστω καί σάν ύφιστάμενοι νεωτέρων τους κατά τήν ήλικία – καί μάλιστα μέ άφοσίωση καί μέ καταπληκτική, άπλότητα καί μετριοφροσύνη. Αυτοί είναι οί άληθινοί Έρυθροσταυρίτες, πού ποτίστηκαν μέ τό πνεϋμα τής έθελουργίας καί πού έξακολουθούν νά διαδίδουν τόν άγνό, τόν άμόλυντο Έρυθροσταυρισμό του Έρρίκου Ντυνάν. Άς εϋχηθούμε νά μήν είναι από τούς «Τελευταίους τών... Μοϊκανών», κατά τό μυθιστόρημα (1826) του Αμερικανού Fenimore Cooper.

Άλλοίμονο άν ένας – όποιοσδήποτε – Σύλλογος Έρυθρού Σταυρού ή Έρυθράς Ήμισελήνου δέν βασίζόταν στις προσφορές χρημάτων ή ειδών ή περιουσιών, ή σέ «έθελοντική» προσφορά ύπηρεσιών. Εϋτυχώς, τό «αυτοπροαίρετο» του Έρυθροσταυρίτη καλύπτει τήν βασική αυτή άνάγκη ύπάρξεως – κατά κυριολεξία – του Έρυθροσταυρισμού.

Σήμερα, – άς τό όμολογήσουμε μέ κάποια πικρία, καί σέ πλήρη αντίθεση πρός τό παρελθόν –, τήν «άτομική» αυτή «άρετή» τήν συναντούμε πιό συχνά στην μεσαία καί στην κατώτερη, σέ δυνατότητα χρηματικής προσφοράς, τάξη.

Η προσφορά του «χρόνου» μας στό έρυθροσταυρικό έργο ίσοδυναμεί πρός τήν προσφορά του «χρήματός» μας, δεδομένου ότι από κάθε πλευρά βεβαιωμένο είναι τό άξίωμα: «ό χρόνος είναι χρήμα».

Δέν είναι βέβαια άναγκαίο νά έπισημάνει κανείς τό πρόδηλο τών παρεχόμενων όφελημάτων στην έπίτευξη τών Έρυθροσταυρικών σκοπούμενων άπ' τις εϋγενείς αυτές στρατιές τών «αυτοπροαίρετων» έθελοντών έρυθροσταυριτών μας. Καί δέν είναι μόνον οικονομικά στοιχεία ένθουσιάζοντα τούς... άδρανεΐς στό προκείμενο Έρυθροσταυρίτες. Είναι, κυριώτατα, προσφορές, πού ισχυρώς συντείνουν νά έξασφαλίσουν τήν άνεξαρτησία τών Έθνικών Έρυθροσταυρικών Συλλόγων καί τήν έπαύξηση του κύρους τής Οργάνωσης, ως καί τής έμπιστοσύνης του κοινωνικού συνόλου σ' αυτήν καί στό άπ' αυτήν έπιτελούμενο έργο.

Άλλά, ή «αυτοπροαίρετη», αυτή προσφορά άποτελεΐ γιά τόν «έθελοντή» Έρυθροσταυρίτη καί τό μόνο εϋτυχισμένο «μπούμεραγκ», πού ύπάρχει στόν κόσμο, γιατί αυτός δέν προσφέρει μόνο, αλλά καί πλουσιόπαροχα εισπράττει.

Άλλά γι' αυτά καί γιά άλλα πολλά, πού άφορούν τό «αυτοπροαίρετο» αυτό, θά αναφερθούμε στό έπόμενο τεϋχος.

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΟΡΕΡΣΤΗΣ ΛΟΥΡΙΔΗΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ε.Ε.Σ.

*Ζητούμε συγγνώμη άπ' τούς άναγνώστες μας γιά τήν άσύνετη διακοπή τής καταχωρήσεως τής συνεχείας τών άρθρων τής «στήλης έπικοινωνίας Προέδρου Ε.Ε.Σ. καί Έρυθροσταυριτών» στά τεϋχη Ιανουαρίου καί Φεβρουαρίου 1985.

Ο Θάνατος του Παύλου Μελά

Του κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Ε. ΖΗΣΗ
Έκπαιδευτικού - Λογοτέχνη

Πολυαΐμακτος, σκληρός καί άγριος ό Μακεδονικός Άγώνας (1904-1908), πού διεξήχθηκε μεταξύ τών ήρώων Μακεδονομάχων καί τών Βουλγάρων Κομιτατζήδων στην Τουρκοκρατούμενη, άκόμη, τότε, Μακεδονία καί πού, από μέρους μας, απέθλεπε άποκλειστικά καί μόνο στή διάσωση καί διατήρηση του Έλληνισμού τής Μακεδονίας από τή φοβερή άπειλή του άφελληνισμού πού είχε έξαπολύσει ό χείμαρρος τών Κομιτατζήδων.

Σ' αυτόν τόν άγώνα ύπάρχουν σελίδες άφθαστου ήρωΐσμου καί αυτοθυσίας. Ύπάρχουν σελίδες αίματοβαμένες. Ύπάρχουν μορφές ψυχικού μεγαλείου, πού τούς άνήκει ή εϋγνωμοσύνη του Έθνους. Ύποκλινόμαστε, κλείνοντας τόν τράχηλο τής ψυχής μας, σ' αυτές τις μορφές, πού συγκροτούν τή μεγάλη φάλαγγα τών γνωστών καί άγνωστων Μακεδονομάχων.

Ίδανική μορφή Μακεδονομάχων ό ήρωας Παύλος μελάς, ό θυρλικός Καπετάν Μίκης Ζέζας. Άνθυπολοχαγός του Πυροβολικού, θερμός καί ένθουσιώδης πατριώτης. Μοναδική του σκέψη καί άπόφαση νά άγωνισθεί γιά τή διάσωση τής Έλληνικότητας τής Μακεδονίας.

Στά 1904 διορίζεται άπ' τό Έλληνικό Κομιτάτο Μακεδονίας Γενικός Άρχηγός του Μακεδονικού Άγώνα. Έρχεται στή μακεδονία ξεκινώντας από τήν Αθήνα καί άναλαμβάνει τόν Άγώνα μέ πλήρη έπίγνωση ότι ήταν ύποχρεωμένος έκ συνειδήσεως νά τόν άναλάβει.

Κάτω από τις πιό άντίξοες περιστάσεις φτάνει στή Δυτική Μακεδονία καί συγκεκριμένα στην περιοχή τής Καστοριάς καί Φλώρινας καί μεταγγίζει στις ψυχές τών Μακεδονομάχων πίστη στόν άγώνα, αυτοπεποίθηση, ένθουσιασμό.

Τό όνομά του γίνεται θρύλος. Τό πέρασμά του δίνει σιγουριά. Παντού τόν ύποδέχονται ένθουσιωδώς μέ ζητωκραυγές καί στα φαράγγια καί στα διάσελα τής Μακεδονίας τά παλληκάρια του Παύλου Μελά γίνονται ό εφιάλτης καί τιμωρός τών Κομιτατζήδων.

Μέσα σέ δύο, περίπου, μήνες ό Παύλος Μελάς μέ τή διαρκή καί άπαραμίλλη δραστηριότητα, τό οργανωτικό του πνεϋμα, τήν άνωτερότητα του χαρακτήρα του, τά σπάνια σωματικά καί ψυχικά του χαρίσματα καί τήν έμπιστοσύνη, πού ένέπνεε, κατόρθωσε νά οργανώσει τούς Μακεδόνες Έλληνες σέ τέτοιο σημείο πού νά αποτελούν τήν άθραυστη χαλύβδινη άσπίδα έναντι του κινδύνου τών Κομιτατζήδων.

Ζηλόφθονη μοΐρα όμως κόβει τελειώς άνεπάντεχα τό νήμα τής ζωής του έμπνευσμένου μεγάλου Μακεδονομάχου στα 34 χρόνια τής ζωής του στό χωριό Στάπιστα (καί όχι Σιάπιστα, όπως λαθεμένα γράφεται από μερικούς).

Έκεί στό άγνωστο καί άπομακρυσμένο χωριό Στάπιστα τής όρεινης περιοχής τών Κορεστίων μετα-

ξύ Φλώρινας καί Καστοριάς έπεσε ό κορυφαίος του Μακεδονικού Άγώνα, ό ήρωας του Μακεδονικού Έπους Παύλος Μελάς από Τούρκικη σφαΐρα προδομένος από τόν άρχικομιντατζή Μήτρο Βλάχο, πού δρούσε σέ κείνα τά μέρη.

Το χρονικό του θανάτου του Παύλου Μελά έχει συντομογραφικά ως εξής:

Ο Παύλος Μελάς μέ 35 παλληκάρια του, ύστερα από έξαντλητική πορεία καί υπό διαρκή πολυήμερη βροχή θρέθηκε στις 13 Οκτωβρίου 1904 (παλιά ήμερομηνία – ήμερα Τρίτη) στό χωριό Στάπιστα. Προορισμός του ήταν τό χωριό Ζέλοβο γιά νά συναντηθεί μέ τόν Μακεδονομάχο Καπετάν Εϋθύμη Καούδη, πού δρούσε εκείνες τις ήμέρες εκεί στή γύρω περιοχή. Δέν τούς έπαιρνε ή ώρα, γιατί είχε άρχισι νά πέφτει τό φθινοπωρινό Μακεδονικό σούρουπο μέ πηχτή καταχνιά.

Ο ύπαρχηγός Λάκης Πύρζας, έμπειρος Μακεδονομάχος έπέμεινε νά διανυκτερεύσουν έξω από τή Στάπιστα γιά περισσότερη ασφάλεια. Έπειδή όμως οί άνδρες ήταν μούσκεμα ως τό κόκκαλο, κατάκοποι καί άϋπνοι ό Άρχηγός, ό Παύλος Μελάς, άφου συνεννόηθηκε μέ τό Στατιστινό Ντίνα, έμπιστο του Μακεδονικού Άγώνα, κανόνισε νά μείνουν μέσα στό χωριό γιά νά στεγνώσουν οί άνδρες καί νά ξεκουραστούν ύστερα από 23 ήμερών συνεχή βροχή.

Άλλά άς αφήσουμε νά μάς διηγηθεί σχετικά ό γυναικαδελφός του, ό Ιωάν Δραγούμης, πού ήταν, τότες Ύποπρόξενος στό Μοναστήρι τής σημερινής Γιουγκοσλαβίας σπουδαίο κέντρο του Έλληνισμού τότε. Γράφει, λοιπόν, ό Ιωάν Δραγούμης στό βιβλίο του: «Μαρτύρων καί Ηρώων αίμα» (σελ. 132-134).

«Ο άρχηγός μοΐρασε τά παιδιά του σέ μερικά σπίτια γιά νά στεγνώσουν καί νά κοιμηθούν καλά καί ό ίδιος πήγε σ' ένα σπίτι μέ τέσσερεις άλλους πού βρίσκονταν κείνη τήν ήμερα ό καπετάν Εϋθύμης καί κείνος άποκρίθηκε πώς ήταν στό Ζέλοβο.

Τότε ζήτησε νά θρουν κανέναν άνθρωπο καί νά τόν στείλουν μέ γράμμα στό Ζέλοβο. Έφεραν δύο χωριανούς καί έγραψε ό άρχηγός τό γράμμα στόν Εϋθύμη λέγοντάς τον νά έρθει στή Στάπιστα τήν άλλη μέρα γιά ν' ανταμωθούν. Οί χωριανοί πήραν τό γράμμα κ' έφυγαν.

Τό πρωΐ ήρθαν χωριάτες νά δουν τόν καπετάνιο. Τους ρώτησε γιά τό χωριό, γιά τις δουλειές τους καί άν περνά στρατός (Τούρκικος) άλλο 'κει' άποκρίθηκαν πώς στρατός μένει σ' ένα άλλο χωριό μακρύτερα. (Πρόκειται γιά τό χωριό Κονομπλάτι – σημερινή όνομασία Μακρυχωρί, πού ήταν 250 Τούρκοι).

Έπειτα παράγγειλε νά έτοιμάσουν ένα σφαχτό καί νά τό μοιράσουν στα σπίτια πού έμειναν τά παιδιά στό δικό του τραπέζι κράτησε δύο προεστούς νά φάγουν μαζί τό άπόγευμα πήγαν οί δύο χωριανοί νά μηνύσουν καί τούς άλλους νά έρθουν καί αυτοί τό βράδυ, νά τούς μιλήσει ό καπετάνιος. Έξαφνα μπαίνει ή σπιτονοικοκυρά καί λέγει, πώς μία γρηά είδε στρατό στό δρόμο από τό Κονομπλάτι.

ΜΑΡΤΙΟΣ

Του κ. ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΑΝΕΣΗ

— Αϊ θά περάσει, είπε ο Παύλος.

Σέ λίγο πάλι έρχεται ή γυναίκα και λέγει πώς ο στρατός ζύγωσε στο χωριό. Σηκώθηκαν, πήγαν στα παράθυρα και είδαν στρατιώτες σκορπισμένους. Αμέσως ο άρχηγός μηνά στα καταλύματα να είναι έτοιμοι και να μην κουνηθεί κανένας. Έπειτα από λίγα λεπτά έρχονται δυο γυναίκες και λέγουν πώς ο στρατός τράβηξε κατά τον άπάνω μαχαλά και αν θέλουν μπορούν να φύγουν. Έρχονται και άλλες γυναίκες σταλμένες από τα καταλύματα και ρωτούν τί να κάμουν· να φύγουν ή να πυροβολήσουν; Ο άρχηγός μήνυσε να μην πυροβολήσει κανείς χωρίς να διατάξει αυτός· τίποτε να μην κάνουν παρά να μείνουν στη θέση τους.

Έρχονται πάλι γυναίκες και λέγουν πώς ο στρατός κατεβαίνει προς τα κάτω.

Ο άρχηγός είχε πιάσει το παράθυρο μ' έναν χωριανό και κύταζε· είδε μερικούς στρατιώτες που πήγαιναν στο άντικρυνό κατάλυμα· άρχισαν οι στρατιώτες να χτυπούν με τούς κοπάνους την πόρτα του σπιτιού, αλλά καμιά άπάντηση δεν έλαχαν· άρχισαν να χτυπούν δυνατότερα φωνάζοντας:

— Θά κάψωμε τό σπίτι!!

Σηκώνει ο άρχηγός τό τουφέκι του και πυροβολεί· ο χωριανός που ήταν κοντά του τραβά και αυτός· άρχίζουν από τό άντικρυνό κατάλυμα να πυροβολούν. Οι Τούρκοι σκόρπισαν· πίνουν όμως θέσεις και αυτοί.

Οι πυροβολισμοί κόπηκαν· ο άρχηγός με τούς δικούς του κατεβαίνει κάτω στην αύλή του σπιτιού και μπαίνουν σ' ένα μικρό σταύλο, γιατί επάνω δεν ήταν ασφαλισμένοι. Στάθηκαν στην πόρτα και βλέπει έναν στρατιώτη που έρχεται κατά την αύλή· τραβά και ο στρατιώτης πέφτει· ένα από τα παλληκάρια του θγαίνει και παίρνει τό τουφέκι του σκοτωμένου.

Άρχισε να νυχτώνει, ο άρχηγός προσεκτικά θγαίνει έξω με δυο από τά παιδιά του· οι άλλοι μένουν μέσα προσμένοντας. Ακούσθηκε μιά τουφεκιά και ύστερα μιά φωνή:

—Μέ χτύπησαν παιδιά!!

Έρχονται πίσω ο άρχηγός κατά τό σταύλο· μπήκε μέσα και κάθησε σέ κάπι άχυρα· φώναξε ένα από τούς συντρόφους του (τό Λάκη Πύρζα) και, βγάζοντας από τό λαιμό τό σταυρό που φορούσε είπε:

— Νά τόν δώσεις στη γυναίκα μου· και τό τουφέκι στο γιό μου. Νά τούς πεις ότι τό καθήκον μου έκανα.

Ξεζώθηκε κ' έπεσαν λίρες από τό κεμέρι του, που τό είχε τρυπήσει τό βόλι· φάνηκαν αίματα· άρχισαν πόνοι. Καί έλεγε:

— Σκοτώστε με βρέ παιδιά· πώς θά μ' αφήσετε στους Τούρκους;

Όσο περνούσε ή ώρα τόσο πονούσε δυνατά· όταν τόν συνέπαιρνε φοβερός ο πόνος, σχεδόν βογγούσε και έλεγε:

— Πονώ, σκοτώστε με....

Και πάλι:

— Σκοτώστε με....

Και άλλοτε ώνόμαζε τά παιδιά του.

Ο σύντροφος που είχε έρθει κοντά του του είπε:

— Καπετάνιε, δέ σ' αφήνουμε στους Τούρκους! και έσκυψε και τόν φίλησε στο στόμα· τά χείλη του ήταν

ψυχρά. Καί πάλι τόν συνεπήραν οι πόνοι δυνατοί... κι έλεγε:

— Πονώ...!! Σκοτώστε με...!!

Δέν μπορούσε πιά να κουνηθεί από τή θέση του· ούτε τά παιδιά του ώνόμαζε τώρα· ώσπου δέν ακούστηκε πιά φωνή».

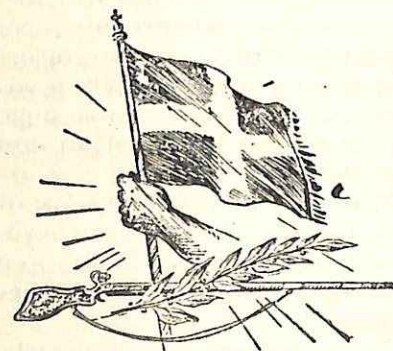
Άργοκατέβαινε μελαγχολικά ή νύχτα άνταμωμένη με τήν καταχνιά στη Στάτιστα όταν τό απόβραδο στις 13 Οκτωβρίου 1904 ο πολέμαρχος Παύλος Μελάς άφηνε τή στερνή του πνοή στη ματωμένη μακεδονική γή. Η νύχτα σέ λίγο άπλωνε τά μαύρα της κρόσια ενώ ένα νυχτοπούλι άφησε πένθιμη φωνή και κρύφτηκε στα χαλάσματα ενός σπιτιού.

Ο θάνατος του Παύλου Μελά αποτέλεσε πραγματικό έγερτήριο σάλπισμα. Γράφει χαρακτηριστικά ο ιστοριοδίφης τής Μακεδονίας Γ. Μόδης: «Είναι άμφιβολο αν χωρίς τόν Παύλο Μελά θά άρχισε ο άγώνας. Είναι επίσης άβέβαιο αν χωρίς τό θάνατό του θά έπαιρνε (ο Μακεδονικός Άγώνας) γρήγορα τίς διαστάσεις που πήρε... Άλλά ο σεισμός που προκάλεσε ο θάνατός του συγκλόνησε και παρέσειρε όλους και όλα. Καμιά δύναμη δέν μπορούσε πιά να συγκρατήσει τήν εθνική όρμη» (Βλεπ. Γεωργ. Μόδης: «Ο Μακεδονικός Άγών και ή νεώτερη Μακεδονική Ιστορία». Θεσσαλονίκη 1967, σελ. 231).

Αναμφίβολα ο Μακεδονικός Άγώνας είχε ανάγκη από ένα Σύμβολο. Καί προσφέρθηκε στην Άγια Τράπεζα αυτού σαν Μεγάλο Σύμβολο ο Παύλος Μελάς με τό θάνατό του, όπως προσφέρθηκε σαν Ύψηλο Σύμβολο ο Άθανάσιος Διάκος στην Άλαμάννα.

Υπογραμμίζουμε έμφαντικά, πώς ο ήρωας που θυσιάζει τή ζωή του για τήν πατρίδα τήν πολλαπλασιάζει, γιατί ξαναγεννιέται στους άλλους.

Έτσι ακριβώς συνέβη και με τό θάνατο του Παύλου Μελά. Τό αίμα του έφλόγισε τήν ψυχή του Έθνους. Με τήν αίματινη σφραγίδα του θανάτου του καθαγιάσε τήν Έλληνικότητα τής Μακεδονίας. Γι' αυτό και ο θάνατός του θεωρείται ως ή άπαρχή ή έπίσημη του Μακεδονικού Άγώνα, χάρις στον όποιο σώθηκε ή Μακεδονία. Γι' αυτό και στη μνήμη του άχνοφέγγει τό άγιοκέρι τής εθνικής εύγνωμοσύνης.

Ένας μήνας που έχει πάρει τ' όνομα του από τό Θεό του πολέμου ενός ιδιαίτερα φιλοπολέμου λαού, τών αρχαίων Ρωμαίων, τόν Mars (Άρης), δέ μπορούσε παρά να είναι... πολεμοχαρής! Γιαυτό του δώσανε τίς... τρυφερές όνομασίες του γδάρτη και παλουκοκαύτη — εκτός αν φταίει ή... όμοιοκαταληξία. Γεγονός είναι πάντως ότι πρόκειται για ένα πολύ άστατο και ιδιότροπο μήνα, που μπορεί να σου ξεφουρνίσει, κοντά κοντά, πολικές παγωνιές και τροπικές ζέστες, όπως πιστεύει ο λαός:

Ο Μάρτης ώρες βρέχει και χιονίζει / κι ώρα μαρτολουλουδιζει...

ή: Μάρτης είναι, νάζια κάνει, πότε κλαίει, πότε γελάει.

Όμως γιαυτό δέ φταίει ο ίδιος, αλλά οι... γυναίκες του! Μή φανταστείτε βέβαια πώς έχει κανένα χαρέμι ο καημένος. Δυό μόνον έχει: Μιά όμορφη και μιάν άσκημη. Όταν λοιπόν γυρίζει και βλέπει τήν πρώτη, χαιρείται και γελάει, κι ο ουρανός μαζί του. Όταν όμως άντικρύζει τή δεύτερη, ο Θεός να μās φυλάει να μην κάψομε τά παλουκία του φράχτη μας, για να ζεσταθούμε, όπως τό παθε ή γριά τής παράδοσης, που, περιφρονώντας τον τήν τελευταία μέρα του, έβγαλε να βοσκήσει τήν κατοικούλα της και του πε κατάμουτρα: «πρίτς, Μάρτη μ', δέ σέ φοβάμαι πιά!».

Τότε κείνος θύμωσε και, για να τήν εκδικηθεί, δανείστηκε μιά μέρα από τό Φλεβάρη κι έκαμεν ένα κρύο φοβερό, που ανάγκασε τή γριά όχι μόνο να κάψει τά παλουκία του φράχτη της για να ζεσταθεί, παρά να χωθεί και μέσα στο καζάνι... (όπως είπαμε, στο Φεβρουάριο).

Οι Πόντιοι πάλι από τό μέρος τους ισχυρίζονται πώς δέν έχει δύο αλλά μιά γυναίκα ο Μάρτης, που όμως είναι κουτσή. Όταν λοιπόν

τή βλέπει καθισμένη, όποτε κρύβεται τό ελάττωμά της, γελάει, ενώ σαν τή βλέπει όρθια... Άπ' αυτή του τήν άστάθεια ξεκινάει και τ' άλλο... ξόρκι του:

Μή θαρρυνεις του Μάρτη / και χάσεις τήν ήμέρα σου!

Φαίνεται πώς και κάτι άλλο φταίει ακόμα για τά νεύρα του: ένα γερό ξύλο που φαγε κάποτε από τ' άδέρφια του! Και να γιατί:

Μιά φορά οι δώδεκα μήνες αποφάσισαν να βάλουνε μουστο σ' ένα μεγάλο βαρέλι, για να 'χουν όλο τό χρόνο κρασί. Ο Μάρτης, ως πρώτος μήνας του χρόνου που ήτανε ως τότε, πρότεινε στους άλλους να βάλει και πρώτος τόν δικό του μουστο στο βαρέλι.

Σάν ήρθε ο καιρός και ψήθηκε ο μουστος και γίνηκε κρασί, τούς λέει: «πρώτος έριξα τό μουστο μου, πρώτος θά πάρω και τό κρασί μου». Κι αφού οι άλλοι έμειναν σύμφωνοι, άνοίγει ο καλός σου μιά τρύπα κάτω κάτω στο βαρέλι κι άρχίζει να πίνει... να πίνει..., ώσπου βρήκε ή κορφή τόν πάτο!

Έρχεται καμιά φορά ή σειρά τ' Απριλή, άνοίγει τήν κάνουλα, ξερρή. Ούτε δάκρυ κρασί! Τά λέει στους άλλους, τόν πίνουν όλοι μαζί και του τόν κάνουνε τ' άλατιού! Κοντά στ' άλλα, του πήρανε και τήν πρωτοκαθεδρία και τή δώσανε του Γενάρη.

Από τότε ο Μάρτης, όταν θυμάται τή γλύκα του κρασιού, γελάει, κι όταν τίς ξυλιές, κλαίει και δέρνεται — ή μάλλον μās δέρνει, για να ξεθυμάνει. Για να λαφρώσει όμως και τήν ψυχή του για τήν κλειψιά που καμε, τό ριξε στη... νηστεία! Όποτε κι αν πέσει τό Πάσχα, δέ λείπει ο Μάρτης απ' τή Σαρακοστή!

Όλες αυτές οι παραδόσεις στηρίζονται στην πείρα του λαού ότι ο Μάρτης ως μεταβατικός σταθμός από τό χείμωνα στην καλοκαιριά, έχει επίδραση κι από τίς δύο έπο-

χές και πρέπει να προσέχουμε τήν άστάθειά του. Τά μεγαλύτερα νεύρα του τόν πίνουνε τίς ώρες τής ίσημερίας (9, με τό παλιό ήμερολόγιο, 22 με τό καινούργιο) που ή μέρα με τή νύχτα ίσομοιράζονται, για ν' άρχίσει πάλι ή πρώτη να μεγαλώνει.

Τήν ήμέρα τούτη, τή μαρτίνα, καθώς τή λένε οι Αντριώτες ναυτικοί, τή φοβούνται ιδιαίτερα, γιατί φέρνει τήν τελευταία και μεγαλύτερη θαλασσοταραχή του χειμώνα, ενώ οι Θερμιώτες, που τή λένε μαρτίνα, πιστεύουν τότε πώς κάνει τή μεγαλύτερη νεροποντή.

Άλλοπρόσαλλος, καθώς είναι, κουβαλάει στο δισάκι του και τή μεγάλη ζέστη. Γιαυτό, προληπτικά και για να μη μās κάψει, κυρίως τίς κοπέλες που έχουν και πιό ευαίσθητη έπίδερμίδα, φορούμε, μόλις μπει τή γνωστή άσπροκόκκινη κλωστή, τό «Μάρτη» ή «Μάρτα» (όπως τή λένε στη Μακεδονία και τήν Προποντίδα), «Μαρτή» (στην Ήπειρο), «Μαρτάκι» (στο Καστελόριζο), «Μαρτίτσι» (στην Ήπειρο πάλι), «Μαρτογάιτανο» (στην Κάρπαθο).

Άλλοι συνηθίζουνε τριγάιτανη κλωστή προσθέτοντας στην άσπρη και τήν κόκκινη μιά χρυσή ή πράσινη. Εκτός από τίς κοπέλες, τή φορούν και τά παιδιά, μα ιδίως, καθώς είπαμε οι πρώτες, γιατί

όπ' έχει κόρην άκριβή, / του Μάρτη ήλιος μήν τή δει·
όπως προστάζει ένα κοινό απόφθεγμα.

Είναι τόσο καυτερός αυτός ο μήνας, που τό ζώο:

ως τό γιόμα τό ψοφάει / κι ως τό βράδυ τό θωμάει...

Αφίνομε ότι στη Ρόδο τόν φορούνε και για μιά μή... σκοντάφτουν!

Τόν τοποθετούνε συνήθως σ' ένα δάχτυλο του άριστερου χειριού ή στον καρπό ή τό λαιμό ή και σέ

Μάρτιος

όλα μαζί τὰ παραπάνω, μέχρι τὴν ἰσημερία, ὅποτε ἄλλοι τὸν ἀφίνουν στὸ παράθυρο γιὰ νὰ τὸν πάρουνε τὰ χελιδόνια (ὅπως στὴν Ἑπείρο) γιὰ τὸ χτίσιμο τῆς φωλιάς τους· ἄλλοι (ὅπως στὴ Σωζόπολη τῆς Ἀνατολικῆς Ρουμελίας, ἄλλοτε, πρὶν τοὺς διώξουν οἱ Βούλγαροι), μὲν ἐβλεπαν τὸ πρῶτο χελιδόνι τὸν ἔβαζαν κάτω ἀπὸ μιά πέτρα, κι ἄλλοι (στὴ Θράκη) ὅταν πρῶτο-βλεπαν πελαργό. Τὰ χελιδόνια καὶ οἱ πελαργοὶ ἀποτελοῦν τοὺς πιό πιστοὺς προάγγελους τῆς ἀνοιξιάτικης καλοκαιρίας. Κάποιοι μὲν περὶ τὴν καὶ ἡ σικιά εἶναι ἕνας ἀλάνθαστος δείκτης: δὲ βγάζει τὰ πρῶτα ἀνοιχτοπράσινα φυλλαράκια τῆς, ἂν δὲν σιγουρευτεῖ πῶς πέ- ρασαν τὰ κρύα τὰ μεγάλα.

Στὴν Ἄντρο ἐξάλλου τὸν θά- βουνε τὸ «Μάρτη» σὲ μιά τριαντα- φυλλιά καὶ τραγουδοῦνε:

Ρόδο, πάρε τὸ Μάρτη μου / καὶ δῶς μου τὴ θωριά σου!

— γιὰτὶ καὶ στὴ Θράκη, ὅπου αὐτὸ γίνεται στὶς 25 τοῦ μήνα (ἴσως μὲ τὸν ἑορτασμό τῆς Εὐαγγελίστριας), πιστεύουνε πῶς ἡ τριανταφυλλιά, μὲ τὸ δῶρο τους, θὰ χαρίσει σ' ἀντάλλαγμα στὰ παιδιά τους τὸ ροδοκόκκινο χρῶμα τῆς ὑγείας τῶν λουλουδιῶν τῆς.

Οἱ Τσιριγῶτες καὶ ἄλλοι τὸν δέ- νουνε στὴ λαμπάδα τῆς Ἀναστά- σεως καὶ τὸν καίνε μαζί τῆς, ἐνῶ στὴν Ἀκαρνανία τὸν δένουνε γύ- ρω στ' ἄρνια πού σουβλίζουνε τὴ λαμπρή (ἀσφαλῶς ἐκεῖ μεγάλο «μάρτη» τοῦ λαμοῦ).

Ὁ Μάρτης τώρα, μαζί με τὸν Ἀπρίλη, τὸ Μαρτάριλο, εἶναι οἱ μῆνες πού μᾶς χαρίζουν τὰ πρῶτα λουλούδια: τὰ μαρτολούλουδα ἢ μαρ- τιλάρια ἢ μαρτοπούλια ἢ μαρτακούδια

— ὁ πρῶτος, τὰ στάχια ὁ δεύτερος: Ὁ Μάρτης μὲ τὰ λούλουδα / κι ὁ Ἀπρίλης μὲ τὰ στάχια. Εἶναι ὁ μῆνας πού φυτρώνει κι ἀνθίζει ὅ,τι σπεί- ρεις:

Ὅταν θέλεις, σπείρε, / τὸ Μάρτη θέν' ἀνθίσει.

Αὐτὰ βέβαια θέλει ἡ ποίηση. Ἡ κοιλιά μας ὅμως; Αὐτὴ ἀπαιτεῖ νὰ εἶναι ὁ Μάρτης μουτρωμένος:

Ὁ καλὸς ὁ Μάρτης στὰ κάρβουνα / κι ὁ κακὸς στὸν ἥλιο γνωμοδοτοῦν οἱ Ζακυνθῖνοι. Εἶναι δηλαδὴ καλύτερα νὰ εἶναι κρύος καὶ βροχερός, γιὰ νὰ γίνουμε τὰ σπαρτά, παρά γελα- στός καὶ μὲ τ' ἀμπάρια μας ἄδεια τὸν καιρὸ τῆς συγκομιδῆς. Κι ἄλλο γνωμικὸ κοινὸ τὸ ἐπιβεβαιώνει:

Ἄν κάμει ὁ Μάρτης δυὸ νερά, κι Ἀπρίλης ἄλλο ἓνα, χαρὰ σὲ κείνον τὸ ζευγὰ πού χει πολλὰ σπαρμένα

ἢ, σὲ ἄλλη παραλλαγή:... νὰ δεῖς τὰ σταροκρίθαρα στὸν κάμπο ξαπλωμένα! Καὶ χρειάζομαστε τόσο τίς νέες σοδεῖς, τώρα πού ξεκάνουμε τίς παλιές! Ὁ Μάρτης εἶναι ὁ κοφινοτι- νάχτης (παράβαλε, γιὰ τὴν ὁμοιο- καταληξία-παρήχηση, τυναχτοκοφι- νίδης ὁ Ἀπρίλης), ἢ ξεροκοφινάς ἢ σακκουλογδύτης... Γι' αὐτὸ λέν ἀκό- μα στὴ Μακεδονία: Ὁλ' οἱ μῆνες

τρῶνε κρέας / καὶ ὁ Μάρτης κόκκαλα — ἴσως ἐπειδὴ τότε σῶζονται καὶ οἱ προμήθειες σὲ κρέας (χοιρινὰ συ- νήθως, που σφάζουν στὸ τέλος τοῦ προηγούμενου χρόνου καὶ τὰ διατηροῦν παστωμένα σὲ θουτίνες γιὰ τὸν ἐπερχόμενο χειμῶνα). Μαζί μὲ τὰ παλιά σπαρμένα πού πήρανε δρόμο πιά, ἐτοιμάζουμε τώρα καὶ τὰ νέα, γιὰυτὸ ὁ μῆνας λέγεται καὶ Φυτευτής:

Μέσα ὁ Μάρτης, / μέσα ἡ σθάρνα (στό χωράφι)

— γιὰ τὸ «μαρτάκι» ἢ «μαρτιάτικο»,

τὸ σιτάρι ἢ κριθάρι, πού τὸ σπέρ- νουν αὐτὸν τὸν καιρὸ καὶ τὸ θερί- ζουνε σὲ τρεῖς μῆνες: τὸν «τριμηνί- τη» ἢ «τριμήνι».

Ἀρχίζουν ἀκόμα οἱ «φουσκοδεν- τριές», πού δίνουνε τὰ νέα λουλού- δια τῶν νέων καρπῶν. Λέγεται γι' αὐτὸ καὶ Ἀνοιξιάτης ὁ μῆνας.

Οἱ καλὲς κλώσσες βγάζουνε τὰ πρῶμα πουλάκια, πού θὰ δώσου- νε καὶ τίς καλὲς πουλάδες τὸ καλο- καίρι:

Μαρτιάτικο πουλί / κι αὐγουσιάτικο ἀβγό.

Καὶ μιά πληροφορία γιὰ τοὺς γατόφιλους: τότε γεννιοῦνται τὰ καλὰ, τὰ κυνηγάρικα γατάκια, ἐνῶ τὸ Μάη τὰ σκάρτα, οἱ κολοκυθόκα- τοι... (Μύκονος).

Ὅπως εἶπαμε στὴν ἀρχή, ὁ Μάρ- τνης εἶναι ἄστατος, γι' αὐτὸ καὶ λέ- γεται πεντάνωμος καὶ μεθυσμένος (ἀπὸ τότε πού ἤπια τὸ κρασί τῶν ἀδερφῶν του κι ἔχασε τὰ μυαλά του). Μποροῦμε ὅμως νὰ τὸν προ- βλέψουμε, γιὰ νὰ λάβουμε τὰ μέτρα μας ἔγκαιρα:

Καλοκαιριά τῆς Παπαντῆς, / μαρτιά- τικος χειμῶνας.

Ἀλλὰ ὅ,τι κι ἂν κάμει, ὅσο κι ἂν θυμώσει ὁ φίλος μας ὁ Μαρτσούκος (ὅπως τὸν χαϊδολογοῦν οἱ Καρυ- στινοί):

Ἀπὸ τίς ἐννιά τοῦ Μαρτιοῦ (μὲ τὸ παλιὸ ἡμερολόγιο, 22 τώρα) εἶν' ἢ ἄδεια τοῦ φιδιοῦ:

ζωντανεὺε δηλαδὴ, μὲ τὴν «ἐαρι- νὴν ἰσημερία», καὶ τὸ πιό κρουουλι- ρικο ζῶο, τὸ φίδι, βγαίνοντας ἀπὸ τὸ σκοτάδι τῆς χειμέριας νάρκης του στὸν ἥλιο.

Κι ὅλοι μας ξέρομε τὸ πασίγνω- στο:

Ἀπὸ Μάρτη καλοκαίρι / κι ἀπὸ Αὐ- γουστο χειμῶνα (περίμενε).

Ἡ ΝΙΚΗΤΡΑ ΤΟΥ ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ

ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗ

Μιά πρωϊνὴ, στὴν καρδιά τοῦ Μωριά, ἀνοιξιάτικη μέρα. Χαράδρες ἄγριες σὲ πλαγιές ἀπόκρημνες. Κορ- φοβούνια πού ὅσο ξεμακραίνουν, ψηλώνουν. Στουρ- νάρια καὶ πρῖνοι. Καὶ στὸ βάθος γαλαζία μιά κορφὴ, τὸ Μαίναλο. Στὶς χαράδρες καμιά εἰκοσαριά καλυθόσπι- τα, σκαρφαλωμένα, κρεμασμένα στοὺς βράχους, σάν ἀητοφωλιές.

Ἕνας ταξιδιώτης περνοῦσε καθάλα σὲ μιά μούλα. Πλάϊ στὸ ὑποζύγιο περπατοῦσε ὁ ἀγωγιότης, ἕνας χωρικός Τριπολιτσιώτης. Στὸ ἔμπασμα τῆς χαράδρας, πού βγάζει στὸν κάμπο τῆς Τριπολιτσᾶς, ὁ ταξιδιώτης, κρατώντας τὴ μούλα του, σκύβει καὶ ρωτᾷ τὸν ἀγωγιότη:

— Τί χωριὸ εἶν' αὐτὸ ἐκεῖ;

— Τὸ Βαλτέτσι.

Δοξασμένο ὄνομα. Τόπος ἱερός. Ὁ ταξιδιώτης βγάζει τὸ καπέλλο καὶ σκύβει τὸ κεφάλι του μὲ σεβασμό.

— Ἐδῶ, ἀφέντη, ἐξακολουθεῖ ὁ χωρικός, κάποια μέρα, τὸ Εἰκοσιένα, τὸ Μάη, φάγαμε τὸ Μουσταφά- μπεη μὲ τίς χιλιάδες του, πού εἶχαν ἔλθει νὰ μᾶς ξεταμπούρῳσουν, φερμένοι ἀπ' τὴν Τριπολιτσά. Γιατὶ πρέπει νὰ ξέρεις πῶς ὅλ' αὐτὰ τὰ βράχια, κι ὡς πού φτάνει τὸ μάτι σου, τὴ μέρα ἐκείνη τὰ εἶχαμε πάρει γιὰ ταμπούρια μας.

— Ναί! ναί! ξέρω... ἀποκρίνεται ἀφηρημένα ὁ ταξι- διώτης.

— Εἴμαστε χίλιοι Μανιάτες καὶ μερικοὶ ἄλλοι. Καπετα- νέοι μας οἱ δυὸ Μαυρομιχάληδες, ὁ Ἡλίας κι ὁ Κυριακούλης. Τὴ νύχτα πρόφταξαν κι ὁ Κολοκοτρῶ- νης μὲ τὸν Πλαπούτα καὶ τὰ παλληκάρια τους, ἄλλοι χίλιοι πεντακόσιοι. Καὶ τότε δώκαμε τὸ στερνὸ γιου- ροῦσι τῶν Τουρκαλᾶδων στὸν κάμπο τῆς Τριπολι- τσᾶς...

— Ναί, ναί, ξέρω... ξαναλέει σὰν ἀφηρημένος ὁ ταξιδιώτης. Ἡ μούλα του μὲ χαμηλωμένο κεφάλι κούρευε μὲ τὰ δόντια τῆς τὸ χόρτο ἐκεῖ μπροστά τῆς.

— Βέβαια καὶ ξέρεις, ἀφέντη, εἶπεν ὁ ἀγωγιότης ὕστερ' ἀπὸ λίγο, σηκώνοντας τὸ ἡλιοκαμμένο του πρόσωπο κατὰ τὸν ταξιδιώτη. Καὶ τὰ μαῦρά του μάτια στυλώθηκαν ἐπάνω στὸν ξένο περίεργα.

— Βέβαια καὶ ξέρεις, ξανάπε. Ἄν καὶ δὲ μοιάζεις Μανιάτης, μήτε Μωραΐτης, φαίνεσαι ὅμως γραμματι- μένος ἀνθρωπος. Καὶ δὲν εἶναι πρᾶγμα πού νὰ μὴν τῶχουν διαβάσει οἱ γραμματισμένοι. Τούς τὰ μαθαί- νουν ὅλα στὸ σκολειό.

Ὁ ταξιδιώτης χαμογελᾷ ἐλαφρὰ καὶ δὲν ἀποκρίνε- ται.

Ὁ χωρικός ἐπιμένει: — Μιά ὅμως κ' εἶσαι γραμματισμένος, ἀφέντη, τότε θὰ ξέρεις πῶς τοὺς Τούρκους στὸ Βαλτέτσι δὲν τοὺς νίκησαν μονάχα οἱ Μαυρομιχάλεοι μὲ τοὺς Μανιάτες κι ὁ Κολοκοτρῶνης μὲ τὸν Πλαπούτα, πού ἦλθαν ὕστερα μὲ τὰ παλληκάρια τους.

— Ὁχι δά! Αὐτὸ δὲν τῶξερα! λέει ὁ ταξιδιώτης. Καὶ μιά

λάμψη εἰρωνικὰ περνᾷ στὴ ματιά του, καθὼς κοιτάζει τὸν ἀγωγιότη.

Ἐκεῖνος τετραπερασμένος, νιώθει τὴν εἰρωνεία.

— Τώρα θὰ σοῦ δείξω ἐγώ, λέει μέσα του.

Κι' ἐπειτα στὸν ταξιδιώτη:

— Μὰ γιὰ λογάρισε λιγάκι, ἀφέντη. Ἐμεῖς ὅλοι ὅλοι εἴμαστε δυόμισι χιλιάδες. Κι ὁ Ρούμπας ὁ Βαρδουνιώ- τνης μὲ τὸ Μουσταφάμπεη εἶχανε μαζί τους ἐπάνω ἀπὸ δέκα χιλιάδες Τουρκαρβανίτες, ὅχι παίξε-γέλασε! Θὰ πεῖς εἶχαμε καπετανέους ἐμεῖς τὸ Γέρο τοῦ Μωριά καὶ τοὺς Μαυρομιχάλεους. Δὲ λέγω ὅχι. Μὰ πάλιν δύσκολο οἱ δυόμισι χιλιάδες νὰ νικήσουν τίς δέκα.

— Τότε, Μήτσο, ποῖος τοὺς νίκησε;

— Χίμ! Ἐδῶ εἶναι τὸ ζήτημα, ἀποκρίνεται ὁ ταξιδιώτης. Σωπαίνει μιά στιγμή καὶ ξαναλέει:

— Θὰ διάβασες στὰ βιβλία τὸ δῖχως ἄλλο γιὰ τὴν Κερά Σταύραινα.

— Τὴν Κερά Σταύραινα...; Τὴν Κερά Σταύραινα...; μουρμουρίζει ὁ ταξιδιώτης, προσπαθώντας νὰ θυμη- θεῖ. Μὰ δὲ θυμᾶται ν' ἀπάντησε πουθενά ἓνα τέτοιο ὄνομα.

— Ὁχι, Μήτσο, δὲ διάβασα...

— Μήτε κι ἄκουσες;

— Μήτε.

— Νὰ σοῦ πῶ λοιπὸν ἐγώ. Ἦταν ἡ Παναγία, ἀποκρίθηκε ὁ Μήτσος μὲ πεποιθήση.

Τὴ φορὰ αὐτὴ ὁ ταξιδιώτης δὲ χαμογέλασε. Ἐνῶσε πῶς μὲ τὸ στόμα τοῦ ἀγωγιότη μιλοῦσεν ἡ παράδοση, ἀληθινὴ σὰν ἱστορία. Γιαυτὸ μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον εἶπε:

— Μὰ ἄλλο θαρρῶ ἡ Κερά Σταύραινα κι ἄλλο ἡ Παναγία, Μήτσο...

— Ὁχι, τὸν διέκοψεν ὁ ἀγωγιότης μὲ τὴν ἴδια πεποιθήση. Ἡ Κερά Σταύραινα κ' ἡ Μεγαλόχαρη ἦταν τὸ ἴδιο πρᾶγμα...

Καὶ διηγήθηκε:

— Ὡς τὴν ὥρα πού φθάσανε οἱ Τούρκοι, ὅλοι ξέραν πῶς ἡ Κερά Σταύραινα ἦταν ἡ Κερά Σταύραινα. Μὲ τὰ τσαρούχια, τὰ καθάρια καὶ τὸ φακίλι τῆς. Φορτωνό- τανε στὴ ράχη τῆς τὸ ψωμί, τὸ μπαρουτί, τὰ βόλια καὶ τοὺς τὰ πηγαινέ στὰ ταμπούρια. Τὴ βλέπανε, τοὺς μιλοῦσε, τὴν ἀκούαν. Μήτε πῆγε κανενὸς ὁ νοὺς πῶς μπορεῖ νὰ ἦταν ἄλλη ἀπ' ἐκείνη πού ἀκούαν καὶ βλέπανε. Μιά ὅμως κ' ἦλθαν οἱ Τούρκοι κι ἄρχισε τὸ τουφεκίδι...

Αὐτὰ λέγοντας ὁ Μήτσος στάθηκε καὶ κοίταξε τὸν ταξιδιώτη νὰ ἰδεῖ τὴν ἐντύπωση πού τοῦ ἔκανε ἡ διήγησή του. Ἐκεῖνος τὸν ἀκούσε σοβαρὸς μὲ μεγάλη περιέργεια.

— Λοιπὸν, Μήτσο, λοιπὸν;

— Ὅσο κόρωνεν ἡ μάχη, τὰ μάτια τους ἀνοιξαν κ' εἶδαν καὶ γνώρισαν τότε πῶς δὲν ἦταν ἡ Κερά Σταύραινα παρὰ ἡ Μεγαλόχαρη, ἐκείνη πού ἤξεραν.

— Πῶς αὐτὸ, Μήτσο;

— Νὰ πῶς. Οἱ Τούρκοι δηλαδὴ, βλέποντας μιά γυναῖκα νὰ τρέχει ἀπὸ ταμπούρι σὲ ταμπούρι μ' ἓνα φορτίο στὴ ράχη τῆς, νὰ τ' ἀφίνει καὶ νὰ γυρνᾷ τρέχοντας στοὺς Μαυρομιχάλεους γιὰ νὰ ξαναφορ- τωθεῖ κατάλαβαν πῶς κάτι ἔτρεχε. Ἡ γυναῖκα ἐκείνη κουβαλοῦσε ψωμί, μπαρουτί, καὶ βόλια, δὲ γινόταν ἄλλοιώς! Ὅλοι τὸ λοιπὸν ἀπάνω τῆς. Τὰ βόλια

Ἐπικαιρότητες

ΜΙΑ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΘΡΥΛΟΣ

Ὅλοι, βέβαια, θὰ διαβάσαμε στὰ βι- βλία γιὰ τὰ μεγάλα ἐκεῖνα καὶ ἀθάνατα χρόνια, ὅταν οἱ κλέφτες ξεσπάθωσαν στ' ἀπάτητα βουνὰ καὶ τὰ μπουρλότα ξεσηκώναν σὲ τρικυμία τὸ πέλαγο. Ὅταν οἱ γέρο-καλόγεροι ἀναπνέζαν

τὰ Κούγκια τους κι οἱ Κανάρηδες καίγα- νε μιά-μιά στὴ σειρὰ τίς τούρκικες ναυαρχίδες. Ὅταν οἱ Καραϊσκάκηδες ἀνασταῖναν τρόπαια παλὰ στὴν Ἀ- ράχωθα καὶ τὸ Μεσολόγγι μονάχο πολ- λέμαγε μὲ τέσσερους πασάδες. Ὅταν οἱ Ναουσιώτισες ξαναζωντανεῦαν τὸ Ζάλογγο καὶ στὴ Γραβιά τραγουδοῦσαν τὸν ἔνδοξο Βάλτο...

Δὲν εἶναι λίγοι ἐκεῖνοι, πού δὲν πι- στέψανε σ' αὐτὴ τὴν ἐπανάσταση,

πούγινε θρύλος. Κι οὐτε εἶναι λίγοι αὐτοί, πού ἀφρονες καὶ ἀναιδεῖς, ὑπο- λογίζοντας στοὺς ἀριθμούς τῶν ὅπλων των, φωνασκοῦν καὶ μεγαλαυχοῦν, πῶς θὰ ξαναπάρουνε τὸν κατήφορο κατὰ δῶθε.

Τυφλοὶ αὐτοί, γενιές τυφλῶν, πού ποτέ τους δὲν εἶδαν τὴν ἀντρεία, πού κρύβει τούτη ἐδῶ ἡ ἔνδοξη γῆς, ποτέ τους δὲν μάθανε πόση σημασία ἔχει νὰ εἶναι κανεὶς Ἕλληνας...

Από την τελετή 'Υποσχέσεως 'Εθελοντριών 'Αδελφών Ε.Ε.Σ. Τμήματος 'Ιωαννίνων.

πέφταν βροχή. Μά κανένα δέν τήν άγγιζε. 'Η γυναίκα ξαναγυρνούσε πάντα, φορτωνόταν καί ξανάφευγε. Τά παλληκάρια μιας τήν κοιτάζαν καί δέν μπορούσαν νά πιστέψουν τά μάτια τους. Μά τί λοιπόν; Μαγεμένη ήτανε καί τά βόλια δέν τήν έπιαναν; Κι αυτό βαστούσαν ώρες. Οί Τούρκοι λύσσιαξαν. 'Ο Μουσταφάμπτης έταζε φλουριά κι ό Ρουμπάς ό Βαρδουνιώτης σκλάβες καί σκλάβους σ' εκείνον πού θά τή σκότωνε. Κ' ή γυναίκα πηγαινοερχόταν πάντα άλαβωτη. "Εξαφνα ένας άπ' τούς δικούς μας είπε:

— Δέν είναι ή Κερά Σταύραινα, είναι ή Παναγία.

— Ναί! ναί! Σωστά τώπες, ή Παναγία!

Κι άπό ταμπούρι σέ ταμπούρι ό λόγος έκανε φτερά καί πέταξε.

— 'Η Παναγία! 'Η Παναγία!

'Ο Γέρος τού Μωριά έστησε ταυτό του:

— 'Η Παναγία! 'Η Παναγία!

Κοίταξε τή γυναίκα πού δέν τήν έπιανε τό βόλι καί τά μάτια του άστραψαν. Πρόβαλεν όρθός στό ταμπούρι του μέ τήν περικεφαλαία του σάν τόν Μέγ' 'Αλέξανδρο:

— 'Ακούστέ με, παιδιά! βούιξε μέ τή μεγάλη φωνή του. Παιδιά τού Μωριά καί παιδιά τής Ρούμελης. Θά τούς νικήσουμε! Βόλι μή χάνετε! Μας βοηθά ή Παναγία!

Κ' οί χαράδρες κ' οί θράχοι άντιλαλήσανε.

— Μας βοηθά ή Παναγία!

— Μέ τίς πάλλες άπάνω τους! βούιξε πάλι ό Κολοκοτρώνης.

— Μέ τίς πάλλες, παιδιά, άντιβούιξαν Μωραίτες καί Ρουμελιώτες. 'Απάνω τους!

Οί πάλλες άστραψαν. Κι όταν ξαναμπήκανε στή θηκάκια τους είχαν πιά νικήσει. Λίγοι μονάχα Τούρκοι

προφτάσανε νά κλειστούνε στήν Τριπολιτά.

— 'Ετσι, άφέντη μου, νικήσαμε στό Βαλτέτσι οί δυόμιση χιλιάδες τίς δέκα. 'Ηταν καί παλληκάρια οί δικοί μας, ποιός τάρνιέται! Κι' είχανε κι άξιους καπετάνεους. Οί Μαυρομιχαλείοι, ό Πλαπούτας καί τό θεριό ό Κολοκοτρώνης. "Ολ' αυτά είν' αλήθεια. "Αν δέν ήταν ή Παναγία!

'Ο ταξιδιώτης κοίταξε ολόγυρα τίς χαράδρες, τούς θράχους, πού ήταν ταμπούρια, τίς άγριες πλαγιές πού άνθοούσαν τά στουρνάρια κ' οί πρίνοι καί τό Βαλτέτσι, πού τά καλυβόσπιτά του φαντάζανε σάν άητοφωλιές καί ξανάπε, θυτισμένος σέ μιά βαθειά συλλογή:

— Ναί, άν δέν ήταν ή Παναγία, Μήτσο!

Καί χτύπησε τή μούλα του.

Κάμαν έτσι κάμποσο δρόμο χωρίς νά μιλούν. "Εξαφνα ό Μήτσος είπε:

— Πήγα στήν 'Αθήνα, άφέντη, κ' είδα καθαλλάρη τόν Κολοκοτρώνη μέ τήν περικεφαλαία του. Γύρεια κάπου νά ιδώ φορτωμένη καί τήν Κερά Σταύραινα, άπό μπακίρι ή άπό μάρμαρο, νά σκαλώνει σέ κάποια άητοράχη. Μά δέν τήν είδα πουθενά, πρόσθεσε μέ άθυμία.

— 'Εχεις δίκιο, Μήτσο! Μήν πικραίνεσαι όμως! Μιά μέρα τά παιδιά μας θά κάνουν εκείνο πού δέν προφτάσαμε ή δέ σκεφτήκαμε νά κάνουμ' έμείς. Καί τ'αγαμά της θά πυργωθεί στόν ήλιο, τ'αγαμά της Κερά Σταύραινας μέ τό μοιασίδι τής Παναγίας. Είμαι βέβαιος πώς άνίσως καί βρεθεί νά τούς τό πει άπό τώρα, δέ θά τό ξεχάσουν. Κι άπό κάτω θά γράφουν: «'Η Κερά Σταύραινα — ή Παναγία». Σάν πού λέμε: Τό Ρόδο τό 'Αμάραντο. Καί θά γράφουν άκόμα: «Τού Βαλτετσιού ή Νικήτρα!».

ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΑΠΩΝΙΑ

'Ο Δημητρός, δυό χρόνια τώρα 'Ερυθροσταυρίτης, έχει πατέρα καπετάνιο πού κάνει μακρινά ταξίδια κι έρχεται κάθε δυό ή τρία χρόνια στήν 'Ελλάδα.

Μιά φορά τό μήνα, τ' άδέρφι μας παίρνει ένα μεγάλο μεγάλο γράμμα άπό τόν πατέρα του, πού τό περιμένει μέ άνυπομονησία.

'Ο πατέρας ξέρει νά γράφει όμορφα γιά όλα τά θαυμαστά πράγματα πού βλέπει στά ταξίδια του, καί ό Δημητρός ταξιδεύει έτσι, ως νά μεγαλώσει καί νά γίνει καπετάνιος. Τά γράμματα αυτά τά περιμένει καί ή 'Ομάδα του, γιατί τής τά διαβάζει, τά περιμένει καί ό Γιανάκης τό γειτονόπουλο.

Σέ όλους τά διαβάζει. "Ετσι άκουσα κι εγώ προχθές πού βρέθηκα σπίτι του τό τελευταίο γράμμα. Τήν ώρα πού τ' άκουγα, σās σκέφθηκε καί παρακάλεσα τό Δημητρό νά μās τό δανείσει γιά νά ταδιξέψετε κι έσεις λιγάκι:

«'Αγαπημένο μου παιδί, έλπίζω πιά, μέ τή φροντίδα σου, ό μικρός μας Πετρής νά πηγαίνει καλύτερα στό Σχολείο του. 'Η μητέρα σου μου γράφει πώς τή βοηθάς πολύ σ' αυτό τό ζήτημα κι ότι ό αδερφούλης σου σ' άγαπάει. Νά τούς προσέχεις καί τούς δυό, γιατί μετά άπό μένα είσαι ό μεγαλύτερος άντρας στό σπίτι.

ΜΕ ΤΟΝ ΠΑΤΕΡΑ

«Τώρα πού πλησιάζουν οί γιορτές θά λάβατε κι εκείνο τό δέμα μέ τίς ινδιάνικες φορεσιές πού σās έστειλα άπ' τήν 'Αμερική.

«Τό πλοίο μας έχει μέρες τώρα άνάμεσα σέ γή καί ουρανό. Τή στιγμή αυτή πού σου γράφω έξω, είναι νύχτα.

«"Όταν αύριο ό ήλιος άνατείλει θ' άντικρίσουμε τά νησιά τής 'Ιαπωνίας. Τά νησιά αυτά, πού σέκουν θαμπωμένα μπροστά στόν ήλιο, όταν κάθε πρωί βγαίνει λαμπερός άπ' τόν Ειρηνικό 'Ωκεανό, είναι ή Χώρα τού 'Ανατέλλοντος 'Ηλίου, ή μακρινή 'Ιαπωνία. Ξέρεις πόσα είναι τά νησιά της; Πάνω άπό 3.000 τά ύπολογίζουν. Κι είναι όμορφα, μέ τήν ολόκαθαρη θάλασσά τους καί τά χαριτωμένα τους άκρογιάλια.

«Κάποτε ήταν πολύ επικίνδυνο νά πηγαινοέρχεται κανείς άνάμεσα στά νησάκια. Τώρα όμως πού έχουν βάλει φάρους στίς δαντελωτές παραλίες, δέν υπάρχει πιά κίνδυνος.

«Αύριο θά είμαστε στή Γιοκοχάμα, τό κυριότερο έμπορικό λιμάνι

τής 'Ιαπωνίας, πού απέχει 18 μίλια άπό τό Τόκιο, τήν πρωτεύουσά της. Τό καράβι μας θά μείνει 5-6 μέρες, κι έτσι θά μπορέσω νά πεταχτώ ως τό Τόκιο.

«"Όμορφη πόλη. Είναι χτισμένη στή Νιπόν, τό πιο μεγάλο άπ' τά νησιά, στή μέση ενός δάσους. Κι είναι γεμάτη άπό κήπους καί άλση, πού τής δίνουν περίσσια γοητεία.

«Λίγο έξω άπό τό κέντρο τής πόλης έχει τό σπίτι του ό φίλος μου ό κ. Κουγιούκι. Τόν θυμάσαι καθόλου; Τόν είχα φέρει πρόπερσι σπίτι. "Ενας πολύ έξυπνος άνθρωπος, ήρεμος κι ευγενικός, πού ξέρει νά κρύβει τίς στενοχώριες του πίσω άπό ένα χαμόγελο.

«Τό σπίτι του είναι θαυμάσιο. Δέν πιστεύω νά 'χεις ιδέα πώς μοιάζει. Είναι όλο άπό ξύλο καί πεπιεσμένο χαρτί.

«Μή γελάς... 'Η 'Ιαπωνία είναι μιά χώρα πού ύποφέρει άπό καταστρεπτικούς σεισμούς καί τά σπίτια πρέπει νά είναι ελαφριά. "Εχει κινητούς μεσότοιχους άπό ψάθα ή χαρτί πεπιεσμένο πού τή νύχτα χωρίζουν τό σπίτι σέ δωμάτια καί τήν ήμέρα παραμερίζουν γιά ν' αφήνουν τόν άέρα νά μπαίνει ελεύθερα στο σπίτι.

«Οί τοίχοι είναι άπό πολύτιμο ξύλο καί στολισμένοι μέ χρυσαφένια κοσμήματα καί στό πάτωμα στρώνουν ωραίες ψάθες.

«Θά 'θελα νά μπορούσα νά σου περιγράψω καλά τόν κήπο όπως τόν θυμάμαι τήν τελευταία φορά πού τόν είδα. Μά δέ νομίζω πώς θά τά καταφέρω, γιατί είναι άπό τούς πιο παράξενους πού έχω ποτέ δει. Τό νά βάζεις λουλούδια σ' ένα βάζο, στήν 'Ιαπωνία είναι τέχνη. 'Απ' αυτό μπορείς νά καταλάβεις τί είναι τό φύτεμα καί τό σχέδιο ενός κήπου. 'Επιστήμη ολόκληρη.

Τό πιο γνωστό τοπίο τής 'Ιαπωνίας, τό ήφαιστειο Φούτζι-Γιάμα.

Ένας ναός στο Κιότο, την αρχαία πρωτεύουσα της Ιαπωνικής Αυτοκρατορίας, χαρακτηριστικό δείγμα γιαπωνέζικης αρχιτεκτονικής.

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ

τους πιστεύοντας πως οι ψυχές των πεθαμένων τα βλέπουν και χαίρονται.

»Τήν ίδια νύχτα μπορείς να δεις εκατοντάδες πλοία όλων των ειδών, βάρκες και καΐκια να πηγαινοέρχονται στα ποτάμια, στις λίμνες κι όπου η θάλασσα μπαίνει βαθιά μέσα στην ξηρα, με φανάρια χρωματιστά αναμμένα. Είναι για όσους πνίγηκαν. Εκείνη τη βραδιά θάλασσα, γη και ουρανός αντιφεγγίζουν και λούζονται στο γλυκό παράξενο φως των φαναριών.

»Λυπάμαι που δεν έχω περισσότερο καιρό να σου γράψω. Μέσα στο φάκελλο θα βρήκες την κάρτα που δείχνει το ιερό βουνό Φούτζι. Ένα φοβερό ήφαιστειο που πριν από 250 χρόνια σκέπασε με τη λάβα του και τα βράχια που εκ-

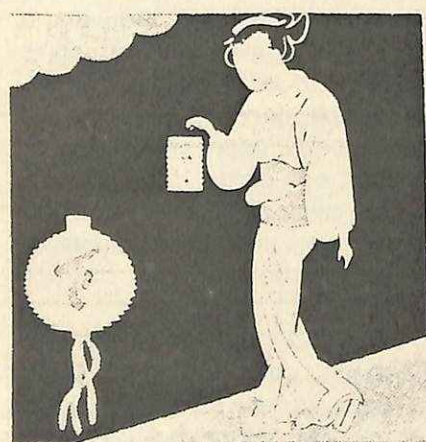
σφεντονίζονταν από μέσα του μιάν έκταση 100 χιλιομέτρων.

»Ελπίζω να βρω άνθρωπο να σου στείλω τα καλάμια για το ψάρεμα που ξέρω πως θέλεις. Έδω είναι τα καλύτερα του κόσμου.

»Η αγορά είναι πλούσια σε κάθε λογής πράγματα στερεά, φτιαγμένα με λεπτότητα και καλαισθησία μοναδική.

»Σ' αφήνω τώρα, παιδί μου, τό γράμμα έγινε πολύ μεγάλο. Το Πάσχα θα το περάσω στη θάλασσα πάλι, μά θα σάς σκέπτομαι όλους. Του χρόνου πρώτα ο Θεός θα είμαστε μαζί.

»Σέ φιλώ
«Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΣΟΥ»

»Θά 'θελα να βρεθείς στην Ιαπωνία στη «Γιορτή των Φαναριών». Είναι γιορτή για τους νεκρούς που γίνεται νύχτα. Συγγενείς και φίλοι ξαγρυπνάνε κοντά στους ανθοστολισμένους τάφους με χρωματιστά φανάρια και τα φαγητά

ΕΡΥΘΡΟΣΤΑΥΡΙΚΑ ΝΕΑ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ «Ε.Ε.Σ.Ν.»

Αρ. Φ. 40

Ειδήσεις από τη ζωή του Ε.Ε.Σ.

ΜΑΡΤΙΟΣ 1985

ΤΟ ΣΩΜΑ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΑΙΜΟΔΟΤΩΝ ΤΟΥ Ε.Ε.Σ. «ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ»

Τό Σώμα τούτο κυκλοφόρησε ένα μικρό Τριμηνιαίο Ένημερωτικό Δελτίο - «πολλά υποσχόμενο» στο μέλλον -, κάτω από την αγρυπνη φροντίδα της Προέδρου του Κυρίας Καίτης Μοσχολιού και του Γεν. Γραμματέα του κ. Νίκου Χωριατέλλη, που, μαζί με την επιστημονική Διευθύντρια του Δρακοπουλείου Κέντρου Αιμοδοσίας του Ε.Ε.Σ. Ιατρό Δρα Ντίνα Πολίτου, φρόντισαν και για τον πολλαπλασιασμό των ειδικών δωρητών του Κέντρου τούτου.

Συγχαίρουμε θερμά για την όλη διοικητική, συλλογική και κοινωνική δραστηριότητα του λαμπρού αυτού Σώματος.

ΤΕΛΕΤΗ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΠΤΥΧΙΩΝ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΑΔΕΛΦΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Ε.Ε.Σ. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Έντολη Προέδρου του Ε.Ε.Σ., ο εκπρόσωπός του, Αντιστράτηγος κ. Γ. Ντούρος, Μέλος του Κ.Δ.Σ. και Αντιπρόεδρος της Έφορείας Έπαρχιακών Τμημάτων, συνοδευόμενος υπό της Δίδος Ελένης Σπυροπούλου, Γεν. Επιθεωρητού του Σώματος Έλληνίδων Αδελφών, μετέβησαν, στις 31.10.1984, στα Ιωάννινα, όπου παρουσία των Αρχών μίλησε ο κ. Γ. Ντούρος και ο Πρόεδρος του Τμήματος Ε.Ε.Σ. Ιωαννίνων κ. Κ. Κίτσος, εξάραντες το συντελούμενο εκεί έργο και την κοινωνική προσφορά των παλαιών και των νέων σειρών εθελοντριών αδελφών, στις οποίες και επέδωσαν τα πτυχία τους, ως και προαγωγές σε παλιές αδελφές.

Προηγούμενος, τελέσθηκε τριάγιο στο Νεκροταφείο Ιωαννίνων για τις Ηρωίδες Αδελφές, που φονεύθηκαν κατά τον βομβαρδισμό της πόλεως και πάνω στην εκτέλεση του ιερού καθήκοντός τους, τη στιγμή που περιέθαλπαν τραυματίες του Βορείου - Ηπειρωτικού Έπους 1940-41.

Επικολούθησε συνεισίσταση, στις πολυτελείς αίθουσες του Μεγάρου των Ηπειρωτικών Μελετών, λαμπρού έργου του εκλεκτού Ηπειρώτου κ. Φρόντζου, Προέδρου της Εταιρίας Ηπειρωτικών μελετών και τέως Προέδρου του Τμήματος Ε.Ε.Σ. Ιωαννίνων, ως και ξενάγησης στην ιστορική πόλη των Ιωαννίνων.

ΑΙΜΟΔΟΣΙΑ ΑΡΜΕΝΙΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΡΟΤΑΡΙΑΝΩΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Εθελοντική αίμοδοσία οργάνωσε το Φιλανθρωπικό Σωματείο του Αρμενι-

κού Κυανού Σταυρού Ελλάδας, με την ευκαιρία της 60ης επέτειού του στη χώρα μας.

Συνεργείο αίμοδοσίας του Ε.Ε.Σ. φροντίσε για την λήψη του αίματος, που έγινε, στις 14.11.1985, στο Αρμενικό Δημοτικό Σχολείο του Σωματείου στο Δουργούτι.

Επίσης, στις 16.11.1984, ο Ροταριανός Όμιλος Πειραιώς, οργάνωσε εθελοντική αίμοδοσία μεταξύ των Μελών του, σε αίθουσα του μεγάρου Γ.Π. Λιβανού, που προσφέρθηκε ευγενικά.

Τήν αίμοδοσία εξασφάλισε ειδικό Συνεργείο Αιμοληψίας του Δρακοπουλείου Κέντρου Αιμοδοσίας του Ε.Ε.Σ.

ΙΤΑΛΙΚΟ ΠΑΡΑΣΗΜΟ ΣΤΟΝ ΠΡΟΕΔΡΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ Ε.Ε.Σ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

Ο Γενικός Πρόξενος της Ιταλίας και Πρύτανης του Διπλωματικού Σώματος στη Θεσ/νίκη κ. Τερέζι, απένειμε, στις 16.11.1984, τα δίσσημα του Τάγματος Άξιας της Ιταλικής Δημοκρατίας στον Καθηγητή κ. Παπαγεωργίου, Πρόεδρο του Τμήματός μας στην Θεσ/νίκη, βραβεύοντας έτσι την προσφορά του στον επιστημονικό τομέα και σε όλους τους τομείς, που έχουν σχέση με την ειρήνη, τον ανθρωπισμό και τη μόρφωση, δια μέσου του Έλληνικού Ερυθρού Σταυρού.

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΚΑ ΚΥΠΡΙΩΤΑΚΗ ΒΟΗΘΑ ΤΟΝ Ε.Ε.Σ.

Στις 21.11.84, ο Πρόεδρος του Ε.Ε.Σ. επισκέφθηκε την Υφυπουργό Κυρία Μαρία Κυπριωτάκη, ανάπτυξε σε αυτήν τα σκοπούμενα και τα ως τώρα επιτεύγματα της Επιτροπής του Ε.Ε.Σ. για την καταπολέμηση της τοξικομανίας και ζήτησε την θετική βοήθεια και στενή συνεργασία του Υπουργείου.

Η Κυρία Υφυπουργός υπεσχέθη στον Πρόεδρό μας την επιχορήγηση της Επιτροπής αυτής του Ε.Ε.Σ. με το ποσό των 1.000.000 δραχμών, για την παραπέρα ανάπτυξη των εθνοφελών και κοινωνικών δραστηριοτήτων της.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής αυτής, Καθηγητής κ. Λουρίδης, προηδρεύσε συνεδρίασης της Ολομέλειας της στις 29.11.84 και διέγραψε την πορεία της.

Ο Ε.Ε.Σ. ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΠΑΡΑΣΤΡΑΤΗΜΑΤΟΣ

Στις 27.11.84, το Δ.Σ. της «Διεθνούς της Αγάπης», πραγματοποίησε την έναρκτηρία του διάλεξε της χειμερινής περιόδου. Ομιλητής ήταν ο Πρόεδρος

του Ε.Ε.Σ. Καθηγητής κ. Ορέστης Λουρίδης, με θέμα: «Η σύγχρονη εξέλιξη του παιδικού παραστρατήματος και της εγκληματικότητας των νέων». Η ομιλία αναπτύχθηκε από του θήματος της Αρχαιολογικής Εταιρείας, μετά παρουσίαση του ομιλητού από τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο πρώην Αθηνών και πάσης Ελλάδος κύριο Ιερώνυμο.

ΟΙ ΛΑΪΟΝΕΣ Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΚΟΥΛΕΪΚΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ Ε.Ε.Σ.

Στις 28.11.1984, δόθηκε στις αίθουσες του ξενοδοχείου Χίλτον «Εσπερίδες» τσαϊ, με το σκοπό της ενίσχυσης των παιδιών που πάσχουν από Μεσογειακή Αναιμία και που περιποιούμαστε στην Μονάδα Μεσογειακής Αναιμίας του Δρακοπουλείου Κέντρου Αιμοδοσίας του Ε.Ε.Σ.

Τήν οργάνωση ανέλαβε η Λέσχη Λαίονες Ν. Σμύρνης, το Δ.Σ. της οποίας ευχαρίστησε σε επίκαιρη προσφώνησή του ο Πρόεδρος του Ε.Ε.Σ. καθηγητής κ. Λουρίδης.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΜΑΣ

Στις 14.12.1984 στην αίθουσα δεξιώσεων ξενοδοχείου της Πρωτεύουσας, πραγματοποιήθηκε η βράβευση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Νικαίας κ. Γεωργίου, του Ακαδημαϊκού Καθηγητού κ. Π. Κανελλοπούλου, του Επιτιμου Προέδρου Ν.Δ. κ. Εύ. Αβέρωφ, του Προέδρου του Ε.Ε.Σ. Καθηγητού κ. Ορ. Λουρίδη, της κ. Ελ. Βακαλό, του κ. Νικήφ. Βρεττάκου, του κ. Οδ. Ελύτη, του κ. Κ. Στεφανοπούλου, του κ. Π. Ραυτοπούλου, του κ. Γ. Ρίτσου και του κ. Δ. Χονδροκούκη, από την Ένωση Συντακτών μη Ημερήσιου Ελληνικού Τύπου. Κριτήριο της απονομής του χρυσού μεταλλίου της Ενώσεως Συντακτών, η προσφορά - πνευματική και κοινωνική - των βραβευθέντων.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ Ε.Ε.Σ. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΤΟΞΙΚΟΜΑΝΙΑΣ

Αι σύζυγοι των Ροταριανών, στις 5.12.84, παράθεσαν τσαϊ στο ξενοδοχείο Καραβελ για το σκοπό ενίσχυσης της Επιτροπής μας στην καταπολέμηση της τοξικομανίας.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής αυτής, Καθηγητής κ. Λουρίδης, ανέπτυξε τους σκοπούς της - ειδικούς και κοινωνικούς - και ευχαρίστησε θερμά για την κοινωνική αυτή πρωτοβουλία των Κυριών των Ροταριανών της Λέσχης Inner Wheel.

ΕΙΔΙΚΗ ΣΤΗΛΗ ΤΙΜΗΣ ΚΑΙ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ
ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΕΓΑΛΟΥΣ ΕΥΕΡΓΕΤΑΣ, ΕΥΕΡΓΕΤΑΣ ΚΑΙ ΔΩΡΗΤΑΣ
ΤΟΥ Ε.Ε.Σ. ΑΠΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΩΝ ΗΜΕΡΩΝ ΜΑΣ.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ	ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΔΙΑΚΡΙΣΙΣ
1984	Α.Ε. ΕΒΟ	ΕΥΕΡΓΕΤΙΣ
1984	ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΚΟΪΜΤΖΗΣ	ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ
1084	ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΛΕΣΧΗ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΙΣΤΩΝ ΣΠΟΡ	ΔΩΡΗΤΡΙΑ
1984	ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ	ΔΩΡΗΤΗΣ
1984	Ο.Ε. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ	ΔΩΡΗΤΡΙΑ
1984	ΗΡΑΚΛΗΣ ΠΕΤΜΕΖΑΣ	ΔΩΡΗΤΗΣ
1984	ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΟΣΧΟΛΙΟΣ	ΔΩΡΗΤΗΣ
1984	Ε.Π.Ε. ΗΕΡΡ	ΕΥΕΡΓΕΤΙΣ
	(Συμπληρωματική δωρεά)	
1984	Α.Ε. ΚΟΥΠΕΡ	ΔΩΡΗΤΡΙΑ
	(Συμπληρωματική δωρεά)	
1984	BRISTO L HELLAS AEBE	ΔΩΡΗΤΡΙΑ
	(Συμπληρωματική δωρεά)	
1984	ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΠΡΕΣΒΕΛΟΣ	ΜΕΓΑΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ
	(Συμπληρωματική δωρεά)	
1984	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ	ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ
1984	ΚΟΡΙΝΑ ΑΕΛΙΟΝ	ΜΕΓΑΛΗ ΕΥΕΡΓΕΤΙΣ
1984	ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΑΝΩΝ. ΑΣΦΑΛ. ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΔΩΡΗΤΡΙΑ
1984	ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ «Η ΑΜΠΕΛΟΣ»	ΔΩΡΗΤΡΙΑ
1984	ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΙΓΑΛΑ	ΔΩΡΗΤΡΙΑ
1984	ΜΙΝΑ ΣΑΠΚΑ	ΔΩΡΗΤΡΙΑ
	(Συμπληρωματική δωρεά)	
1985	ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΕΝΚΟ	ΔΩΡΗΤΡΙΑ
1985	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ	ΔΩΡΗΤΗΣ
1985	ΚΑΙΤΗ ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ	ΔΩΡΗΤΡΙΑ
	(Συμπληρωματική δωρεά)	
1985	ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣ ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ	ΜΕΓΑΣ ΕΥΕΡΓΕΤΗΣ
	(Συμπληρωματική δωρεά)	

*Κατόπιν έντολης του Προέδρου του Ε.Ε.Σ. Καθηγητού κ. 'Ορ. Λουριδης, τά σχετικά στοιχεία έμελέτησε και συνέλεξε ή κυρία Αίγλη 'Αναλογίδου από τά «Πρακτικά», από την Διεύθυνση Δικαστικού και την 'Υπηρεσία 'Ακινήτων, ως και από ή Διεύθυνση Οικονομικών 'Υπηρεσιών του Ε.Ε.Σ. ('Υπηρεσία Κινήσεως Κεφαλαίων).

'Η αναγραφή των στοιχείων θά συνεχίζεται κάθε μήνα - μετά την άτυχη διακοπή της εις τό τεύχος 'Ιανουαρίου - κάθε μήνα, κάτω από τον ίδιο υπότιτλο. 'Η τιμητική διάκρισις καθορίζεται κάθε φορά ανάλογα μέ τό ύψος της προσφοράς. (Μέρος ΛΑ')

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ Ε.Ε.Σ. ΝΕΟΤΗΤΟΣ

Οι έργασίες του Α' διήμερου Σεμιναρίου του Ε.Ε.Σ. Νεότητος, πού πραγματοποιήθηκε στίς 24 και 25 Σεπτεμβρίου 1983, συγκεντρώθηκαν και δημοσιεύτηκαν, σέ ιδιαίτερο τόμο, μέ τόν τίτλο: «Πρακτικά Σεμιναρίου Ε.Ε.Σ. Νεότητος, μέ θέματα: την ανάπτυξη της διεθνούς φιλίας και τή διδασκαλία των Πρώτων Βοηθειών».

Β' ΔΙΗΜΕΡΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ Ε.Ε.Σ. ΝΕΟΤΗΤΟΣ

'Οργανώθηκε και πραγματοποιήθηκε τό Β' διήμερο Σεμινάριο του 'Ελληνικού 'Ερυθρού Σταυρού Νεότητος στίς 15 και 16 Μαρτίου έ.έ., στην αίθουσα της «Εταιρείας των Φίλων του Λαού» (Ευριπίδου 12), μέ θέματα:

- α) 'Η παιδική έγκληματικότητα και
- β) 'Η τοξικομανία.

Σχετικά μέ τίς έργασίες του Σεμιναρίου αυτού, θά δημοσιεύσουμε σέ προσεχές τεύχος του Περιοδικού μας.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ ΣΤΟ ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ Ν.Ε.Ε.Σ.

'Η Προϊσταμένη των Δημοσίων Σχέσεων του Ν.Ε.Ε.Σ. 'Αμπελοκήπων Κυρία 'Ελένη Περιμένη, μέ την βοήθεια των Κυριών του Παιδικού Ξενώνος, πραγματοποίησε στο 'Αμφιθέατρο του Νοσοκομείου μιά πολύ έπιτυχημένη γιορτή για τά παιδάκια των εργαζομένων σ' αυτό (20.12.84).

Κατά την διάρκεια της γιορτής και πριν από τίς καλλιτεχνικές εκδηλώσεις, πού ανάλαβαν μέ έπιτυχία παιδιά των εργαζομένων του Ε.Ε.Σ., μίλησε εισηγητικά ή Κα Περιμένη και ή Κα Κορωναίου, και ό Καθηγητής κ. Λουριδης συγχαιρώντας.

Μετά τή λήξη του καλλιτεχνικού προγράμματος προσφέρθηκαν στα παιδάκια των εργαζομένων πλούσια δώρα.

ΕΠΑΙΝΟΣ ΟΜΑΔΑΣ ΕΘΕΛΟΝΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Στήν 'Ομάδα 'Εθελοντών Κοινωνικής Προνοίας του 'Ελληνικού 'Ερυθρού Σταυρού πού άπασχολείται στην Στέγη 'Ανηλίκων «Καλός Ποιμένας», άπενεμήθη έπαινος από τό Διοικητικό Συμβούλιο της 'Εταιρείας Προστασίας 'Ανηλίκων Πειραιώς, σάν αναγνώριση των υπηρεσιών τους για την προστασία των άνηλικων παιδιών.

'Η 'Ομάδα άποτελείται από 8 'Εθελοντές, πού έπισκέπτονται τό 'Ιδρυμα μιά φορά την έβδομάδα. Σκοπός τους είναι ή ψυχαγωγία και ή δημιουργία ενδιαφερόντων για την ανάπτυξη των τροφίμων. Οι δραστηριότητές τους περιλαμβάνουν άπασχόληση των παιδιών μέ εκπαιδευτικές δραστηριότητες, όπως μαθήματα ραπτικής, μαγειρικής, κηπουρικής, καθώς και διαφόρων κατασκευών, χειροτεχνημάτων. Επίσης, ή διοργάνωση πρωινών περιπάτων και γιορταστικών εκδηλώσεων.

Στά μελλοντικά σχέδια της έρυθροσταυρικής αυτής 'Ομάδας, είναι ή δημιουργία βιβλιοθήκης στο 'Ιδρυμα, πού θά κινήσει τό ενδιαφέρον των παιδιών στην μελέτη έξωσχολικών βιβλίων.

ΕΙΣΦΟΡΕΣ ΕΙΔΩΝ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΩΝ

(Διά μέσου του Ε.Ε.Σ. Νεότητος)

ΑΤΤΙΚΗ

'Ιδιωτ. Δημोट. Σχολεία:

- Τό 'Ιδιωτικό Δημοτικό Σχολείο Βασ. Σταυράκη - Γλυφάδα 'Αττικής 18 δέματα μέ ρουχισμό, τρόφιμα, παιχνίδια στο 1ο Ειδικό Δημοτικό Σχολείο 'Αρτας και 27 δέματα μέ ίδια είδη στο Δημοτικό Σχολείο Καταρράκτη 'Αρτας.

Νηπιαγωγεία!

- Τό Νηπιαγωγείο Δόμνας Νικολάδου-Λουδάρου, 'Ανω Γλυφάδα 'Αττικής, 28 δέματα μέ ρουχισμό και παιχνίδια στο Δημοτικό Σχολείο Ζερβού Πρέβεζας.

ΦΩΤΟΡΕΠΟΡΤΑΖ

Ερυθροσταυρίτες του 1ου Δημ. Σχολείου Κρύας Βρύσης - 'Εδέσης προσφέρουν τίς Πρώτες Βοήθειες.

Οι 'Ερυθροσταυρίτες, του 11ου Δημ. Σχολείου Σταυρουπόλεως Θεσσαλονίκης καθαρίζουν τόν αύλόγηρο του Σχολείου.

'Αποστολή δεμάτων στην πανελλήνια 'Ενωσή Πολυτέκνων από τούς 'Ερυθροσταυρίτες του 2ου Δημ. Σχολείου Βροντάδου - Χίου.

HELLENIC RED CROSS ACTIVITIES

THE UNDER-SECRETARY Mrs. KYPRIOTAKI HELPS THE HELLENIC RED CROSS

On November 21st 1984, the President of the Hellenic Red Cross visited the Under - Secretary Mrs. Maria Kypriotaki, developed to her the perspectives and the achievements of the «H.R.C. Committee for the fight against toxicomania» and requested the positive assistance and close collaboration of the Ministry.

The Under - Secretary promised our President to subsidize this Committee of the H.R.C. with the sum of Drachmas 1.000.000. - , for the further development of its national and social activities.

THE HELLENIC RED CROSS CONTRIBUTES TO THE FACING OF THE CHILDREN'S CORRUPTION

On November 27th 1984, the Administrative Committee of the «International of Love» inaugurated its lectures of the winter period with a lecture given by the President of the H.R.C. Professor Orestis Louridis on «The actual evolution of the children's corruption and the criminality of youth». The lecture was delivered in the Archaeological Society after a presentation of the lecturer by the Most Reverend ex - Archbishop of Athens and all Greece Jerome.

NEW SMYRNI LIONESSES FOR THE CHILDREN SUFFERING FROM THALASSAEMIA AND ARE UNDER THE PROTECTION OF THE HELLENIC RED CROSS

On November 28th 1984 the New Smyrni Lionesses organised a tea in the Halls «Esperides» of the Hilton Hotel in favour of the children who suffer from thalassaemia and are treated in the Thalassaemia Unit of the «Dracopouleion» Blood Transfusion Center of the Hellenic Red Cross.

The President of the Hellenic Red Cross Professor Orestis Louridis by a timely address expressed his thanks to the Lionesses Administrative Committee.

HONORARY DISTINCTION TO OUR PRESIDENT

On November 14th 1984, at the Reception Hall of an Athens Hotel, the Union of Editors of not daily Hellenic Press decorated the Reverend Bishop of Nikea George, The Academician - Professor Mr. P. Kanellopoulos, the President of «New Democracy Party» Mr. Evang. Averof, the President of the H.R.C. Professor Or. Louridis, Mrs E. Vacalo, Mr. Nikif. Vrettakos, Mr. Od. Elytis, Mr. K. Stefanopoulos, Mr. P. Raftopoulos, Mr. J. Ritsos and Mr. D. Hondrokokis. The Golden Medal of the Union of Editors was awarded to the above personalities from their spiritual and social offer.

OFFER IN FAVOUR OF THE H.R.C. COMMITTEE FOR THE FIGHT AGAINST TOXICOMANIA

On December 5th 1984, the wives of Rotary Members, organised a tea at the «Caravel» Hotel for the support of our «Committee for the Fight against Toxicomania».

The President of this Committee, Professor Louridis, developed its perspectives - national and social - and expressed warmest thanks for this beneficial initiative of the ladies whose husbands belong to the Inner Wheel Rotary Club.

CHILDREN'S ENTERTAINMENT AT THE AMPHITHEATRE OF THE HELLENIC RED CROSS HOSPITAL

The Chief of the Public Relations of the H.R.C. Hospital at Ampelokipi, Mrs Helen Perimeni, assisted by ladies of the Children's Guest's Chamber, organised a successful festivity for the children of the Hellenic Red Cross Hospital Staff (20.12.84). During the festivity and before the artistic manifestations which were successfully undertaken by the children of the Hospital Staff, Mrs. Perimeni and Mrs. Koronaïou delivered an introductory report and Professor Louridis spoke expressing his congratulations. After the closing of the artistic manifestations, rich presents were distributed to the children of the Hospital Staff.

Professeur Louridis, Président de la Croix-Rouge Hellénique, après avoir prononcé son message présidentiel, remet les diplômes aux Sœurs-Infirmières de la Section de Florina (Macedoine).

M/P
HELLENIC JUNIOR RED CROSS
No: 3

Athens, January 2 1985

TO The Youth Red Cross and Red Crescent Societies

SUBJECT: «Greeting on the celebration of the Youth International Year»

On the occasion of the New Year 1985 and the celebration of the Youth International Year, we address a cordial greeting and heartily wish every happiness to you and your eminent collaborators.

The whole mankind has the opportunity to study more systematically, to know better and to solve more safely the burning problems of the youth for the creation of a happier future.

The most critical problem for the life and existence of mankind is the right orientation of youth, which recently has been the focus of all the peoples' interest. The first concern of every Nation is the affectionate care for the young people, who are the hope for every revival.

For our country this celebration is of particular importance, because the Greek thought has striven for the formation of the young man and has offered, after long and hoble struggles, the indestructible and incorruptible merits, which give high sense to the Greeks' conception and life. The Greek spirit, always inspired by the Christian truth served the human

ideals and led mankind to its right, noble and true road.

The Greek civilization has been educational and its whole instructive strenght contributed to the spiritual creation and moral perfection. A noble and holy vision led to the exaltation of the spirit and education. Every investment for the education of the youth is an investment in gold. Every effort of economical and national development is successful, if the affection for the youth has the precedence. The Greek youth is the greatest and most sacred concern from which begins and to which ends every national reconstruction.

The Hellenic Junior Red Cross participating in the celebration of the Youth International Year, declares its great affection to all the members of the Youth Red Cross Societies all over the world and offers its hearty assistance for the protection of the Red Cross ideals.

The Hellenic Red Cross Youth continuing the civilizing development of our Nation during its longevous course, proudly and optimistically fights with strong will and determination for the prevalence of the Red Cross principles, the application of love and solidarity, cultivating the eternal values of life.

A Youth Year is celebrated by all people on earth. A new breath, a new faith, new enthusiasm.

The Hellenic Red Cross Juniors whole heartedly promise to join the young people all over the world in their efforts for progress and peace.

THE PRESIDENT
OF THE H.J.R.C. CENTRAL BOARD

Dr. Athan. Arvanitis
ex. General Director of the
Ministry of Education

With friendly Red Cross greetings.

THE SECR. GENERAL
OF THE H.J.R.C. CENTRAL BOARD

D. Koutsoulelos
Honorary Superintendent
of Primary Education

CIRCULAIRE DE LA CROIX ROUGE HELLENIQUE DE LA JEUNESSE

La circulaire citée ci-après a été envoyée par la Croix-Rouge Hellénique de la Jeunesse aux Présidents des Sections et Commissions de la Croix-Rouge Hellénique et aux Instructeurs de l' Education

Sujet: Voeux à l'occasion de l' Année Internationale de la Jeunesse.

A l' occasion de la nouvelle Année 1985 et la célébration de l' Année Internationale de la Jeunesse, nous vous adressons nos vœux cordiaux et nous souhaitons de tout coeur à vous et à vos collaborateurs éminents bonheur et prospérité.

L' humanité toute entière a la possibilité d' étudier

de notre pays. Une circulaire relative a été également envoyée aux Sociétés Nationales de la Jeunesse des pays étrangers à l' occasion de l' Année Internationale de la Jeunesse.

systématiquement et de prendre conscience des problèmes cruciaux des jeunes afin de trouver une solution plus adéquate pour un avenir meilleur et heureux.

Parmi les problèmes actuels, le plus important pour la survie et l' existence de l' humanité est l' orientation appropriée de la jeunesse qui au cours des dernières années se trouve au centre des préoccupations de tous les peuples.

Le premier souci de toute Nation est le soin affectueux envers les jeunes qui constituent l'espoir de tout renouveau.

Pour notre Pays cette célébration a une importance particulière, car les grecs ont toujours lutté pour la formation des jeunes et ont édifié après de longues luttes et de nobles combats les indestructibles et perpétuelles valeurs qui donnent une haute signification à la conception des grecs sur la vie. L'esprit grec inspiré toujours par la vérité chrétienne a servi les idéaux humanitaires et a conduit l'humanité à son juste, noble et vrai chemin.

La civilisation hellénique a toujours été éducative et sa force instructive a contribué à la création et au perfectionnement moral.

Une vision noble et sacrée a conduit à l'élévation de l'esprit et de l'éducation.

Tout investissement pour l'éducation de la Jeunesse constitue un investissement en or. Tout effort de développement financier et national réussit si on donne la priorité à l'affection et à l'amour envers les jeunes.

Les jeunes grecs constituent l'affaire la plus importante et la plus sacrée, par laquelle commence et à laquelle finit toute reconstruction.

La Croix - Rouge Hellénique de la Jeunesse participant à la célébration de l'Année Internationale de la Jeunesse, exprime son affection aux membres des Sociétés Nationales de la Jeunesse du monde entier et offre son assistance afin de sauvegarder les idéaux de la Croix - Rouge.

La Jeunesse de la Croix - Rouge Hellénique fière et optimiste, continuant la mission civilisatrice de notre Nation, lutte avec ferme volonté et détermination en faveur des idéaux de la Croix - Rouge, de l'amour et de la solidarité dans le but de promouvoir les valeurs éternelles de la vie.

LE PRESIDENT
Athan. Arvanitis
ex-Directeur Général du Ministère
de l'Education

L'Année Internationale de la Jeunesse est célébrée par tous les peuples. C'est avec un nouvel élan, avec une nouvelle foi et avec un nouvel enthousiasme que les jeunes de la Croix - Rouge Hellénique avec toute l'ardeur de leur âme promettent d'unir leurs efforts avec la jeunesse du monde entier pour l'accomplissement du progrès et de la paix.

La Croix-Rouge Hellénique de la Jeunesse avec ses nobles objectifs, ses activités sociales bienfaisantes, ses élans créatifs visant à la formation du corps et de l'âme des jeunes pour faire face à la vie, tout en renforçant, en ratifiant et en renouvelant la morale grecque pour forger un avenir meilleur, s'est imposée à la Société Grecque et à la famille de la Croix-Rouge Internationale.

L'Année 1985 est pour toute l'Humanité, Année de la Jeunesse. Dans notre pays la Jeunesse est orientée vers sa véritable et authentique vocation.

L'Année 1985 est considérée dans le monde entier comme Année de la Jeunesse. Les jeunes de la Croix-Rouge bataillons de l'amour et de la bonté, porteurs des idéaux de la Grèce et de la Croix-Rouge, capables de révéler notre pays pionnier dans la lutte spirituelle de l'humanité éprouvée, sont messagers d'orientations et des progrès nouveaux.

Les jeunes grecs, germe d'une génération fière et noble avec une histoire unique dans l'humanité et avec une civilisation remarquable, courageux et fiers, vont créer notre heureuse patrie de demain.

Dans l'esprit de tout ce qui a été mentionné plus haut, nous vous prions d'entreprendre toute initiative et activité pour l'organisation et la réalisation de manifestations analogues, (conférences, concours, expositions d'albums, représentations théâtrales, etc) afin que cette célébration soit solennelle et radieuse comme elle le mérite.

LE SECRETAIRE GENERAL
Dim. Koutsoulelos
Inspecteur Honoraire de l'
Education Primaire

ΤΑ ΩΡΑΙΟΤΕΡΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΑΠΟ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

‘Ο ἄρχοντας Χασάν καί ὁ ἐτοιμόλογος ψαράς

ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΤΗΣ ΤΥΝΗΣΙΑΣ

Μετάφραση - Διασκευή:
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ Κ. ΠΑΠΑΠΑΝΟΥ
Σχέδια: Ε. Τακαδοπούλου

‘Ο ἄρχοντας Χασάν, ὁ πῖο πλούσιος ἄνθρωπος τῆς Τυνησίας, καθισμένος στὸν τζαμόφραχτο ἐξώστη τοῦ ἀρχοντικοῦ του, ἀγνάντευε τὴν ἀπέραντη θάλασσα.

Τὸ σπῖτι του, παλάτι πὲς τὸ καλύτερα, ἦταν κτισμένο στὴν ἄκρη ἑνὸς πελώριου, ἀπότομου βράχου, κρεμασμένου πάνω ἀπ’ τὴ θάλασσα.

Κάθε μέρα, ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνια, χειμῶνα καλοκαίρι, μὲ ἄγριο ἢ ἡσυχὸ καιρὸ, ὁ Χασάν, κλεινότανε σ’ αὐτὸ τὸ γυάλινο κλουβί, ἄφηνε τὸ βλέμμα του νὰ πλανιέται στὴ φουρτουνιασμένη ἢ καὶ γαλήνια ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας καὶ ξαναζοῦσε στιγμὴ τὴ στιγμὴ, τὰ πρῶτα χρόνια τῆς νεότητος του.

‘Ο παππούς κι ὁ πατέρας του, ὅπως κι οἱ πῖο μακρινοὶ συγγενεῖς του, ἦσαν ὀνομαστοὶ Λεβαντίνοι πειρατές. ‘Απὸ πολὺ μικρὸ λοιπὸν, ὅπως ἤθελε ἡ συνήθεια κι ὁ νόμος τῶν πειρατῶν, ἐπαιρναν τὸ Χασάν μαζί τους στὰ δύσκολα καὶ πολλὰ φορές ἄγρια ταξίδια τους. Κάποια

μέρα θάπαιρνε αὐτὸς τὸ τιμὸν τοῦ πῖο καλοφτιαγμένου μὰ καὶ πῖο ὀπλισμένου κουρσάρικου τῆς Μεσογείου. Θάταν αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς τῆς πῖο ξακουστῆς κουρσάρικης συντροφιάς. ‘Επρεπε λοιπὸν νὰ συνηθίσει στὴ δύσκολη ζωὴ τους. Νὰ γυμνάσει τὸ σῶμα του, νὰ σκληρύνει τὴν ψυχὴ του...

Καὶ τὰ χρόνια κύλησαν... ‘Ηρθαν κι ἐφυγαν ὅπως τὰ κύματα, τὸ ἕνα πίσω ἀπὸ τὸ ἄλλο. ‘Ο Χασάν ἐγίνε ἕνα γεροδεμένο, θαρρετὸ παλικάρι. Κι ἔτσι, ὅταν ὁ πατέρας του, κουρασμένος ἀπὸ τὰ χρόνια καὶ τὴ σκληρὴ ζωὴ, ἄφησε τὴ θάλασσα, πῆρε αὐτὸς τὸ τιμὸν στὰ ἄξια χέρια του.

‘Ολοι τὸν ἀγαποῦσαν καὶ τὸν υπάκουαν, ὄχι μόνο γιατί ἦταν ὁ γιὸς τοῦ ἀρχηγοῦ τους ἀλλὰ καὶ γιατί τὸ ἀξίζε. Πότε-πότε ὅμως, οἱ πῖο σκληροὶ ἀπὸ τοὺς πειρατές, ὅταν βρίσκονταν ἀναμεταξύ τους γύρω στὴν ἀναμμένη φωτιά στὴν πλώρη, ποῦβραζε τὸ φαγητό τους ἢ ξεκουράζονταν καπνίζοντας, σι-

γοφιθύριζαν μὲ κάποια ἀμφιβολία: — Τράνεψε ὁ Χασάν, ἐγίνε ὠραῖο καὶ γερό παλικάρι. Τέλειος καπετάνιος. μὰ γιὰ κουρσάρος; κάνει γιὰ κουρσάρος; ‘Η καρδιά του ἔμεινε τρυφερή, μαλακή... δὲν μοιάζει μὲ τὴ δική μας... δὲν εἶναι καρδιά κουρσάρου...

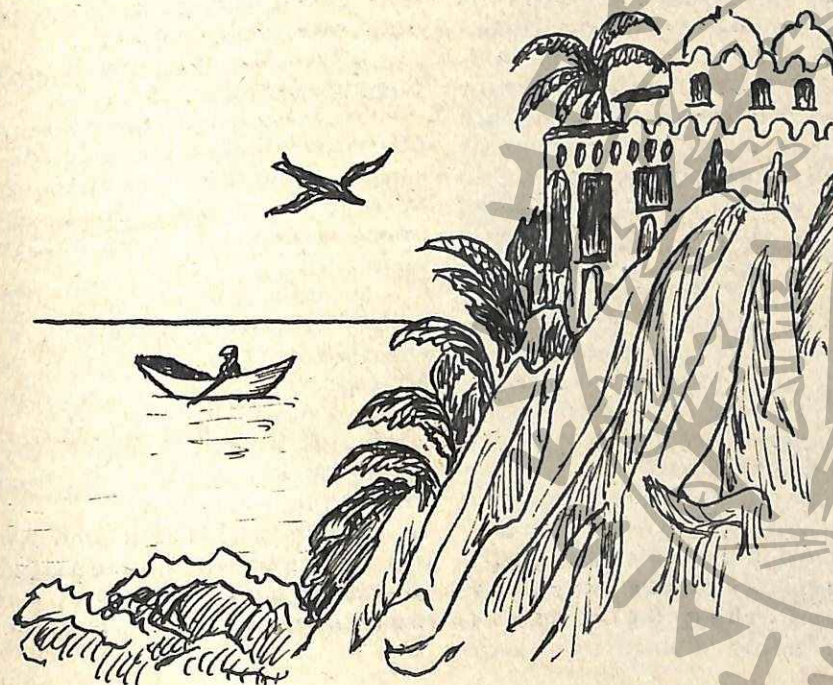
Κι ἦταν ἀλήθεια. Τὸ γεροφτιαγμένο κορμὶ του ἄντεχε σ’ ὅλες τὶς δυσκολίες. Στὴν κούραση, στὸν πόνο, στὴ δίψα καὶ στὴν πείνα. Μὰ ἡ καρδιά του, γεμάτη ἀγάπη καὶ τιμιότητα, λύγιζε μπροστὰ στὸν πόνο καὶ τὴ δυστυχία τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν ἀγαποῦσε τὴ βία, τὴν πλεονεξία, τὸν ἐγωϊσμό, τοὺς κακοὺς τρόπους.

Δὲν εἶχε κάνει παρὰ λίγα ταξίδια, σάν καπετάνιος-κουρσάρος, ὅταν μιὰ ἄγρια χειμωνιάτικη νύχτα, μιὰ τρομερὴ θύελλα βρῆκε μισοπέλαγα τὸ καράβι. Οἱ κουρσάροι προσπάθησαν ὑπεράνθρωπα νὰ τὸ σώσουν καὶ νὰ σωθοῦν καὶ οἱ ἴδιοι, μὲ τὰ μανιασμένα κύματα, ἄρπαξαν τὸ περήφανο καράβι τους κι ἀφοῦ ἐπαῖξαν ἅπωνα μαζί του, τὸ πέταξαν καὶ τὸ τσάκισαν, σάν ἀδύναμη βαρκούλα, στὰ ἀπότομα βράχια κάποιας στεριάς. Τὰ συντρίμια του καὶ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς κατάπιαν ἡ μαύρη νύχτα κι ἡ θάλασσα ποῦ ἐβραζε.

Μὰ ὁ Χασάν εἶχε μέρες, ὅπως λένε... ‘Ετσι, ὅταν βρέθηκε νὰ παλεύει ἀπελπισμένα μὲ τὰ πελώρια κύματα, ἔταξε στὸν ‘Αλλάχ πῶς ἂν τὸν σώσει, θ’ ἀφήσει γιὰ πάντα τὸ κούρσεμα καὶ δὲν θὰ ξαναμπεῖ σὲ πλεούμενο.

‘Όταν ἡσυχάσε ἡ θύελλα, ποῖός ξέρει μετὰ ἀπὸ πόσες ὥρες ἢ καὶ μέρες, τὰ κύματα τὸν εἶχαν φέρει σὲ μιὰν ἀπάνεμη παραλία.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρῶτὸ τὸν βρῆκαν κάποιοι ψαράδες ἀναισθητο. Τὸν πῆραν στὸ καλύβι τους καὶ τὸν φρόντισαν σάν παιδί τους. Κι ὅταν σὲ λίγες μέρες συνῆλθε, τοῦ εἶπαν

πώς ή γή πού πάνω της τόν άφησε ή θάλασσα, ήταν ή Τυνησία. 'Ο Χασάν έπεσε στά γόνατα. Ευχαρίστησε πρώτα τόν 'Αλλάχ γιατί τόν έσωσε μά και γιατί τόν έφερε στή χώρα αυτή πού άρχοντάς της ήταν ό πιο καλός φίλος του πατέρα του κι έπειτα τούς καλούς ψαράδες πού μέ τόση αγάπη τόν φιλοξένησαν. Τούς παρακάλεσε όμως νά τόν πάνε όσο πιο γρήγορα μπορούσαν στό σπίτι του άρχοντα του τόπου.

— 'Αρκετά σās κούρασα καλοί μου φίλοι, τούς είπε δακρυσμένος. Ποτέ δέν θά ξεχάσω πόσο με φροντίζατε τόσες μέρες. 'Ελπίζω νά μέ βοηθήσει ό 'Αλλάχ, νά σās τό ξεπληρώσω.

'Ο άρχοντας τόν καλοδέχτηκε σά νά ήταν δικό του παιδί. Προσπάθησε νά γλυκάνει τόν πόνο του γιά τό χαμό τών συντρόφων του και του ξακουστού καραβιού του. Τόν πλήγωνε ή σκέψη πώς αυτός, ό γιός του τρομερού κουρσάρου του «'Αετού της 'Ανατολής» όπως έλεγαν τόν πατέρα του έχασε τό καράβι του μέσ' απ' τά χέρια του. 'Όταν όμως έμαθε και τό θάνατο του πατέρα του ή λύπη του δέν είχε μετρημό.

— Μή λυπάσαι, του είπε καλωσυνάτα ό βεζύρης σέ μία βδομάδα φτάνει ή μητέρα σου, τήν είδοποίησα. Θά σέ βοηθήσουμε κι οι δύο νά ξεχάσεις και νά ξαναφτιάξεις τό καράβι σου...

— 'Α όχι... όχι αυτό φώναξε ό Χασάν. 'Εταξα στόν 'Αλλάχ και θά τό κρατήσω, ποτέ, μά ποτέ νά μήν ξαναμπώ στη θάλασσα. Θά ζήσω πιά ήσυχα εδώ, στή φιλόξενη χώρα σας, πού μέ τόση αγάπη μέ δέχτηκε...

Και πράγματι. 'Όταν ή μητέρα του ήρθε, κουβαλώντας πλούτη και θησαυρούς, βρήκαν αυτή τήν απόμερη άκρη της στεριάς, πάνω από τή θάλασσα κι έκτισαν τό σπίτι τους. 'Ενα σπίτι μέ τέτοιο γούστο φτιαγμένο, πού κάθε του γωνιά ήταν χαρά γιά τά μάτια και ξεκούραση γιά τό κορμί.

'Η μητέρα του, μία γυναίκα πού αγαπούσε τό καλό και τή μόρφωση, κάλεσε τούς πιο όνομαστούς δασκάλους, νά μάθουν στό παιδί της όλη τή γνώση και τήν όμορφιά του κόσμου.

'Ο Χασάν άρχισε νά ζει μία άλλη,

πρωτόγνωρη ζωή. Κι όπως δέν ήταν ακόμα ούτε 18 χρονών, ρουφούσε, σάν τή διψασμένη γή, τή σοφία τών δασκάλων του. Και πρίν περάσουν δύο χρόνια, είχε μάθει όλη τήν ιστορία του μεγάλου 'Αραβικού λαού, τή θρησκεία του και τίς συνήθειές του ό παλιός σκληρός κουρσάρος, είχε γίνει τώρα ένας μορφωμένος νέος, ένας φίλος της έπιστήμης και της τέχνης. 'Ηταν ευτυχισμένος. 'Όλα τά είχε, εκτός, όπως έλεγε ή μητέρα του, από μία σύντροφο, μιάν άρχόντισσα γιά τό σπίτι του. Μά κι αυτό, μέ τίς φροντίδες της έγινε. Σέ λίγο καιρό παντρεύτηκε τήν κόρη του άρχοντα της 'Αλγερίας, τήν πανέμορφη Φατμέ, τό Ρόδο της έρήμου όπως τήν έλεγαν.

'Ηταν ένα ωραίο και ταιριαστό ζευγάρι... Μά αλοίμονο. Δέν πέρασε πολύς καιρός, γιά νά φανεϊ κάτω από τήν σπάνια όμορφιά της Φατμέ, ό έγωϊσμός της, ή σκληράδα της, ό κακός χαρακτήρας της.

'Ο Χασάν τήν αγαπούσε και μέ ύπομονή άφηνε νά φεύγουν οι κακές στιγμές. Πάντα είχε τήν ελπίδα, πώς τά χρόνια θά γαλήνευαν τήν άγρια καρδιά της.

'Ενα χειμωνιάτικο δειλινό, καθισμένος όπως πάντα στό γυαλόφραχτο έξώστη του, άγνάντευε και πάλι σκεφτικός τήν ταραγμένη θάλασσα, ενώ έπαιζε μέ τό κεχρίμπαρένιο κομπολόι του, και ρουφούσε μέ απόλαυση τόν άχνιστό καφέ του. Ξαφνικά τό βλέμμα του σταμάτησε σ' ένα μικρό πλεούμενο, μία βαρκούλα, πού προσπαθούσε μέ δυσκολία νά φτάσει στήν άκτή, στό λιμανάκι πού απάγγιαζε στή ρίζα του πελώριου βράχου. Μέ κόπο ό βαρκάρης της κατάφερε νά τήν τραβήξει έξω και νά τή δέσει.

Τότε μόνο ό Χασάν ξεδιάκρινε πώς ό βαρκάρης ήταν ό 'Αλή, ό ψαράς του. 'Απόρησε πώς βγήκε έξω γιά ψάρεμα, μέ τέτοιο καιρό, κι όταν τόν είδε βρεγμένο, ν' ανεβαίνει μέ κόπο τά σκαλιά του βράχου, μέ τό κοφίνι του σχεδόν άδειο, όπως φαινόταν, έδωσε έντολή νά τόν φέρουν κοντά του.

'Η Φατμέ, πού κρυφάκουγε από τόν όντά της, πού ήταν δίπλα στόν έξώστη όπως συνήθιζε, έτρεξε περίεργη ν' άκούσει τί ήθελε τόν 'Αλή ό άντρας της. 'Απορούσε, πώς αυτός, ό άρχοντας Χασάν,

είχε κουβέντες και φιλίες μ' ένα ξυπόλητο κακομοίρη ψαρά. Μά ό σοφός Χασάν είχε μεγάλη έκτιμηση στους ταπεινούς μά έξυπνους κι άπλους ανθρώπους.

— Αυτοί, έλεγε συχνά, είναι φτωχοί μά έχουν πλούσια καρδιά, δέν έχουν τίποτα πάνω στή γή, μά έχουν τόν 'Αλλάχ και τό 'Ισλάμ μέσα στό αίμα τους.

'Ο 'Αλή, έφτασε τουρτουρίζοντας μπροστά στόν άφέντη του. Τά ρούχα του έσταζαν κι ή Φατμέ ήταν έτοιμη νά τόν διώξει γιατί έβρεχε τά πανάκριβα περσικά χαλιά της. Μά ό Χασάν, σήκωσε απαλά τό χέρι του και τή σταμάτησε. 'Επειτα, γυρίζοντας στόν ψαρά τόν ρώτησε καλωσυνάτα.

— Τί ψάραφες σήμερα 'Αλή; τί καλά μάς έφες;

— 'Ενα μονάχα ψάρι άφέντη μου. 'Ενα ωραίο φαγκρί πού ζυγίζει πάνω-κάτω δυό κιλά.

— Τί λές 'Αλή; ένα μονάχα ψάρι; άπόρησε ό Χασάν.

— 'Ενα, ένα μονάχα ψάρι, άρχοντά μου, ήταν ό κόπος μου μιās ολόκληρης μέρας μέσα στή θάλασσα. Μ' όλες μου τίς προσπάθειες, δέν μπόρεσα νά πιάσω παρά μονάχα αυτό.

— Λυπάμαι, φίλε μου, γιατί τόσοι κόποι σου πήγαν χαμένοι. Μή στενοχωριέσαι. 'Ελα, δώσε μου τό λαχταριστό σου ψάρι και πάρε αυτό τό πουγγί τά φλουριά.

'Η Φατμέ, πήδησε θυμωμένη στή θέση της και φώναξε αυστηρά στόν άντρα της:

— Πώς σπαταλās έτσι άσυλόγιστα τό χρήμα μας; Τί θά μείνει γιά τά γεράματά μας; 'Ακούς εκεί ένα ψάρι, ένα πουγγί άσημένια φλουριά.

— Μή στενοχωριέσαι καλή μου και μήν όργιζεσαι... 'Εχουμε γιά τά γεράματά μας, άν μάς δώσει ό 'Αλλάχ χρόνια, έχουμε όχι μόνο παράδες μά όλα τά καλά. Δέν κινδυνεύουμε νά πεινάσουμε στά γερατιά μας άν δώσουμε και μεις κάτι στόν έργατικό, φτωχό ψαρά μας. 'Εχει ό δύστυχος νά θρέψει έξη παιδιά, τή γυναίκα του και τούς γονειούς του... μήν είσαι τσιγγούνα...

— Είναι ένας κουτοπόνηρος και τίποτ' άλλο, απάντησε πεισματικά ή Φατμέ. 'Απορώ πώς δέν τό βλέπεις.

'Ο Χασάν δέν τής άποκρίθηκε, μά φώναξε κεφάτος στόν 'Αλή.

— Περίμενε 'Αλή, μή φεύγεις. Θέλω νά σέ ρωτήσω κάτι. Κάτι πού μ' ενδιαφέρει πολύ. Τό ψάρι πού μου έφες είναι άρσενικό ή θηλυκό; Σκέψου καλά κι απάντησε.

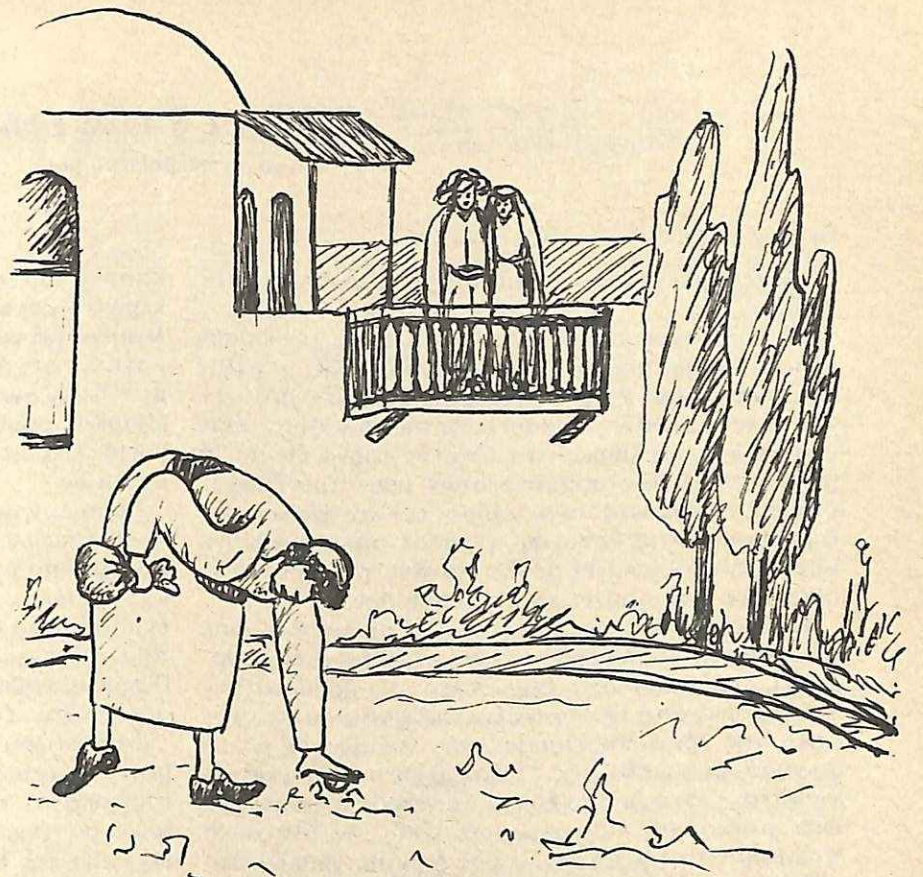
— 'Ω, Κύριέ μου, γιά κοιτάξέ το καλά, άποκρίθηκε άμέσως ό 'Αλή. 'Ο 'Αλλάχ ό παντοδύναμος έστειλε αυτό τό ψάρι στό δρόμο μου, γιά σένα μονάχα. Σάν ένα δώρο γιά τήν πίστη σου και τήν καλωσύνη πού δείχνεις γιά τούς αδύναμους. Είναι λοιπόν ένα ψάρι σπάνιο. 'Ενα ψάρι αλλιώτικο από τ' άλλα. Είναι από τή μία μεριά άρσενικό και από τήν άλλη θηλυκό. Στό έστειλε γιά νά σου δείξει πώς και σένα, όπως κάθε άρχοντα, σέ τριγουρίζουν διά πρόσωποι κόλακες και πρέπει νά φυλάγεται.

'Ο Χασάν έμεινε κατάπληκτος από τήν απάντηση του έτοιμόλογου ψαρά. Γέλασε μέ τήν ψυχή του, του έδωσε ένα δεύτερο πουγγί γεμάτο αυτή τή φορά χρυσά νομίσματα και του είπε:

— Νομίζω πώς θά σέ φτάνουν νά ντυθείς και νά βολέψεις τίς ανάγκες της φαμίλιας σου.

'Η Φατμέ άλλαξε δέκα χρώματα από τό θυμό της. Μά δέν είπε τίποτα. Βγήκε όμως στόν έξώστη και παρατηρούσε προσεκτικά τόν 'Αλή πού έφευγε. Δέν μπορεί, κάτι στραβό θά έκανε, πού θά τής έδινε άφορμή νά ξεσπάσει... Κοντά της βγήκε κι ό άντρας της.

'Από τή μεριά του ό 'Αλής πανευτυχής πηδούσε από τή χαρά του, γιά τήν καλή του τύχη. Γύριζε κάθε τόσο πρós τό σπίτι του άφεντικού του και σκύβοντας ως τή γή, τόν χαιρετούσε ταπεινά και

παρακαλούσε τόν Παντοδύναμο 'Αλλάχ, νά τόν έχει καλά. 'Αλλά όπως έσκυβε γιά μιάν ακόμα φορά, κύλησε από τό πουγγί πού κρατούσε ένα άσημένιο φλουρί. 'Αμέσως άρχισε νά ψάχνει μέ προσοχή γιά τό βρει. Χτένιζε τή γή μέ τά μάτια του, σήκωνε τίς πέτρες και τά χαλίκια, χτυπούσε τό χώμα μέ τήν παλάμη του... μά τίποτα. Τό φλουρί είχε γίνει άφαντο. Λές κι άνοιξε ή γή και τό κατάπιε.

— Γιά κοιτάξε τόν ταπεινό σου φίλο, κοιτάξε πώς ψάχνει και τί κάνει γιά ένα άσημένιο φλουρί. Βλέπεις τήν πλεονεξία του; Βλέπεις τήν κουτοπονηριά του; 'Αξίζει νομίζω, νά του πάρεις πίσω τά πουγγιά πού τόσο απλόχερα και άσυλλόγιστα του έδωσες.

'Ο Χασάν πειράχτηκε από τά λόγια της γυναίκας του και θέλησε νά τής δώσει ακόμα μιάν απόδειξη γιά τό πόσο άδίκουσε τό φτωχό ψαρά.

Φώναξε λοιπόν τόν 'Αλή και τουπέ αυστηρά:

— 'Εχεις λοιπόν τόσο ανάγκη γιά ένα μικρό νόμισμα, όταν σου έδωσα δυό ολόκληρα πουγγιά; Δέν σκέφτηκες τή χαρά πού θά έκανε ένας άλλος φτωχός άν τό έβρισκε;

Δέν σ' έφτασαν όσα σου έδωσα; Είσαι λοιπόν τόσο πλεονέκτης;

— Κύριέ μου, απάντησε ό ψαράς. Δέν είναι πώς ψάχνω νά βρω τό φλουρί γιά τήν αξία του μά γιά τή γραφή πού έχει άπάνω του. 'Από τή μία μεριά του φλουριού είναι γραμμένο τό όνομα του παντοδύναμου 'Αλλάχ κι από τήν άλλη τ' όνομα του μεγάλου βεζύρη μας. Δέν νομίζεις λοιπόν ότι δέν πρέπει ν' άφήσω τά πόδια τών ανθρώπων νά πατούν αυτά τά ιερά όνόματα; Θά ψάχνω λοιπόν, μέ τήν άδειά σου, νά τό βρω. Θά ψάχνω ακόμα κι άν τυρρανιστώ ολόκληρη τή νύχτα.

'Ο Χασάν, μά κι ή Φατμέ γιά πρώτη φορά, τάχασαν μπροστά στήν κατασοσύνη του ψαρά. 'Αποφάσισαν λοιπόν κι οι δυό μαζί εκτιμώντας τήν έξυπνάδα και τήν έτοιμότητά του νά τόν κάμουν πρώτο σύμβουλό τους, άρχοντα σωστό. Κι έχουν νά πουν, πώς οι συμβουλές του ήταν τόσο σοφές, πού έμειναν στήν ιστορία της Τυνησίας, αφού ακόμα και ή έγώνιστρια Φατμέ, ή όμορφη γυναίκα μέ τήν πέτρινη καρδιά, τίς παραδέχονταν και τίς ακολουθούσε.

«ΙΚΕΤΕΥΟΜΕΝ»

(Από τό ημερολόγιο μου)

«ΙΚΕΤΕΥΟΜΕΝ ΟΙ ΔΟΥΛΟΙ ΣΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΝΟΜΕΝ ΓΟΝΥ ΚΑΡΔΙΑΣ ΗΜΩΝ...»

Ο υπέροχος αυτός ύμνος, πού μαζί με τόσους άλλους γράφτηκε από φωτισμένους της μεγάλης Εκκλησίας μας Ύμνογράφους, και ό όποιος ακούγεται τά βράδυα κάθε Παρασκευής της Μεγάλης Σαρακοστής στις εκκλησιές νά ψέλνεται, φέρνει ξανά στη μνήμη όλων συμπατριωτών μου, πού ζήσανε στιγμές εφιαλτικές στά μαύρα έκείνα χρόνια της Γερμανοϊταλικής κατοχής, γιατί ξαναζωντανεύουνε μπροστά τους εικόνες συγκλονιστικές, πού εύκολα δέ σβήνουνε όσα χρόνια και άν περάσουν.

Τό σχολείο μας πού από τό 1936 πρωτοστατούσε σέ κάθε κοινωφελή δράση, κοντά σ' όλα είχε δημιουργήσει και θαυμαστή συμμετοχή σέ θρησκευτικές εκδηλώσεις, από τίς οποίες ξεχώριζε σάν πιό κατανυκτική της Μεγάλης Παρασκευής τό πρωινό, μέ τά στιχηρά αυτόμελα της Αποκαθήλωσης, συγκίνηση γιομάτα: «Ότε έκ του ξύλου Σέ νεκρόν...», διδαγμένα στά παιδιά γιά πρώτη φορά, από τόν άξέχαστο πρωτοψάλτη της έπαρχίας μας Δημήτρη Βασιλ. Νάκο και στη συνέχεια μέ τόν ίδια άξέχαστο, Νίκο Βασ. Μπουκίδη, μέ τούς μινóre στίχους. Όπως και τό βράδυ της ίδιας ημέρας μέ τά έγκώμια και την πομπή στην περιφορά του Έπιταφίου. Κάτι πού γινότανε στό έξής μέ την ίδια κατανυκτικότητα πάνω από είκοσι χρόνια.

Αλλά και οι χαιρετισμοί της Παναγίας δέν πήγαιναν πίσω σέ κατανυκτική λαμπρότητα. Άνάμεσα στους περίφημους ύμνους, τά υπέροχα: «Τή Ύπερμάχω...», «Τήν ωραιότητα της Παρθενίας σου...», «Χαίρε Νύμφη...», «Αλληλούϊα...» και οι εύχές «Άσπιλε, Άμόλυντε...» κ.λ.π. ακουγόντουσαν από παιδικές γλυκές φωνές, μέ επί κεφαλής τίς καλλίφωνες και μέ τέλεια μουσική κατάρτησης δασκάλες τους: Σοφία Μαρκάκη-Βαρελά και αείμνηστη κυρά Κατίνα Φασιλή-Παπαβασιλείου. Αργότερα και συγκεκριμένα στά άπαισία της κατοχής χρόνια, προστέθηκε και τό «ΙΚΕΤΕΥΟΜΕΝ...» διασκευασμένο συμβολικά, πού ένδόμυχο σεισμό στό εκκλησίασμα έφερνε. «ΙΚΕΤΕΥΟΜΕΝ ΟΙ ΔΟΥΛΟΙ ΣΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΝΟΜΕΝ ΓΟΝΥ ΚΑΡΔΙΑΣ ΗΜΩΝ. Κλίνον τό ούς σου Άγνή και σώσον τούς θλίψει θυθιζόμενους ήμάς και έλεε υ θ έ ρ ω σ ο ν της των έχθρών αλώσεως, την Έλλάδα σου Θεοτόκε». Άπλή ή διασκευή, άσήμαντη γιά σήμερα, ίσως και άπαράδεκτη. Δυναμίτης όμως γιά τότε, άφου συθέμελα κλόνιζε τίς καρδιές όλων εκείνων, πού τίς εκκλησιές κατακλύζανε και στούς όποιους ρίζωνε βαθειά ή έλπίδα στη μεσολάθηση Έκείνης, γιά την πραγμάτωση των προσδοκιών τους, κάτι πού τό νοιώθανε σάν άκατανίκητη δύναμη νά διαπερνάει καφτή τό είναι τους, νά φλογίζει τό αίμα τους και νά μαγνητίζει τη σκέψη τους στις δραματικά μεγαλόπρεπες εκείνες ώρες: τότε πού τό θάρρος άκατάβλητο τροφοδοτούσε όλους, λές και ήτανε σταλμένο από

κάποια υπερκόσμια δύναμη, ή πώς ή Φυλή τους κέρναγε μαγικό νέκταρ, σερβιρισμένο μέ την Έθνική λήκυθο, γιά νά ζούνε μεθυσμένοι στην προσμονή της μαγικής αύγης, πού λεύτεροι θά ανασαίνανε και θ' άντικρύζανε συνεπαρμένοι ξανά τό άμόλυντο της Πατρίδας σύμβολο, ν' άνεμίζει περήφανα σέ καρπναριά ιερά, ντάτιες ιστορικές και κατάρτια караβιών θρυλικών.

Πόση Δύναμη Πίστης, Προσευχής και Έθνικής περισυλλογής δέν είχανε στ' αλήθεια οι στιγμές εκείνες! Πράγμα πού μέ δέος αναλογίζετα κανείς σήμερα, ώστε στωικά νά αναρωτιέται: Τάχατες, θά πρέπει ένας λαός νά σκλαβώνεται, νά χάνει και τό έλάχιστο πού του έχει άπομείνει, γιά νά νοιώθει τό βαθύ της Πίστης συναίσθημα, της Προσευχής τό νόημα και της άσκλάβωτης ζωής την άξία;

Και νά τώρα μία Παρασκευή: ξεπροβάλλει μπροστά μας, είναι ή τελευταία των Χαιρετισμών του 1942, πού άπρόσκλητη ήρθε νά θρονιαστεί στη σκέψη μου. Βρισκόμαστε μαζί μέ τά παιδιά του Σχολείου μας στην εκκλησία της Παναγίας, ή ακολουθία έχει άρχινήσει, όταν ξαφνικά μπαίνουν μέσα και στρώνονται στά στασίδια δίπλα στο δεξιό ψάλτη, τέσσερις Ιταλοί στρατιώτες: Μάριος, Έντζος, Κάισαρας, Τομάζος. Σκυλιά οι δυο πρώτοι, καλόκαρδοι οι άλλοι δύο. Ταραχτήκαμε. Μάς είχανε καρφώσει, γιατί και τότε δυστυχώς στη μεγάλη του Έλληνα δοκιμασία, υπήρχανε άνάμεσα μας και τά σκουλήκια, σκοτεινά πρόσωπα μέ σφηνωμένη τη θρωμιά στη σκέψη και τό δολερό της προδοσίας φαρμάκι στά χείλια. Γιά μία στιγμή παγώσαμε, τό φοβερό της άγωνίας φάσμα, μάς έβαλε σέ τρομαχτικό δίλημμα, νά πούμε τό «ΙΚΕΤΕΥΟΜΕΝ», ναι ή όχι; Έρωτηματικές των ψαλτάδων οι ματιές διασταυρώθηκαν μέ τίς δικές μας. Τό θάρρος όμως, άνακατωμένο μέ της Πίστης τη δύναμη κυριάρχησε. Ο ύμνος ψάλθηκε κατανυκτικά στην ώρα του, όπως άλλωστε ταίριαζε στην περίπτωση, δημιουργώντας την άνάλογη άτμόσφαιρα.

Η αντίδραση δέν άργησε νά φανεί τό βράδυ της ίδιας μέρας, κοντά στά μεσάνυχτα χτυπάγανε την πόρτα του σπιτιού μου Έντζος και Μάριος: βγήκα στό παράθυρο του δρόμου, μου ζήτησαν νά κατέβω και νά τούς ακολουθήσω, κατάλαβα τό σκοπό τους και τούς άπάντησα ότι τό πρωί της άλλης ημέρας θά παρουσιαζόμουνα στον Πρικαντιέρο τους. Λυσσασμένοι πήγαν και σπάσανε τά τζάμια του γραφείου μου στο Σχολείο. Τό πρωινό της άλλης ημέρας μέ τη συμπάρσταση του Τομάζου και του Κάισαρα, τά πράγματα βουλευτήκανε, και έτσι τό «ΙΚΕΤΕΥΟΜΕΝ» ψάλθηκε μέ την ίδια κατανυκτική έλπίδα και τίς άλλες χρονιές, ώσπου γιορταστικά ξημέρωσε ή Μεγάλη της Λευτεριάς μας Ημέρα.

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

«ΕΜΠΗΚΕΝ Η ΣΑΡΑΚΟΣΤΗ...»

Μέ τό ξεψύχισμα της Τυρινής, ό έλληνικός λαός άντιμετωπίζει μέ δυό άπόψεις την έννοια της Καθάρης Δευτέρας: Οι μέν, μέ την έπιτάχυνση πού έχουνε πάρει στον εύκολο δρόμο της χαράς και της έλαφρότητας, έννοούν νά «καθαρίσουν» όλα τά λιπαρά περισσέματα των άρχοντομαθημένων ήμερών και νά κλείσουνε μέ μία θριαμβευτική κορώνα τόν κύκλο του Καρναβαλιού: οι δέ νά προετοιμαστούνε, σωματικά και ψυχικά, γιά τη σαραντάμερη περίοδο της νηστείας και της προσευχής.

Όπως οι πρώτοι, σκέπτονται ιδιαίτερα οι Θρακιώτες, οι Χιώτες, οι Μοραίτες, οι Καρπαθίτες, και λοιποί, γιά νά μήν πώ οι περισσότεροι Έλληνες. Έτσι, π.χ., στην Κάρπαθο, συνηθίζουν νά μουτζουρώνονται μέ καπνιές του τηγανιού και νά ντύνονται καμουζέλες (μασκαράδες). Άλλος κάνει τη γριά, άλλος τόν Άράπη, κι άλλος τόν καδή. Μιά καμουζέλα μέ κουδούνια στο λαιμό κάθεται άνάστροφα στο γαϊδάρο. Άλλοι πάλι φορούνε δέρματα ζώων. Η διασκέδαση συνδυάζεται και μέ υπαίθριες θεατρικές παραστάσεις, μέ θέμα την άρπαγή της κόρης από τούς «Άρναούτηδες» (Άρβανίτες), πού κλείνει μέ τη σύλληψη και τη δίκη του άπαγωγέα από τόν «καδή». Από τίς μουτζούρες αυτές πού συνηθίζουνε και σ' άλλα μέρη, ονομάστηκε ή μέρα και Μουτζουροδευτέρα, όπως στον Μαλεβό της Πελοποννήσου π.χ.

Ανάλογες τελετές γίνονταν και στη Θράκη. Στην Άδριανούπολη π.χ. συνηθίζαν παλαιότερα νά μουτζουρώνονται έπίσης, νά ντύνονται μασκαράδες και νά γυρίζουνε στους δρόμους κρατώντας ρόπαλα και λέγοντας και κάνοντας λόγια και καμώματα, πού θυμίζουνε διονυσιακές έπιβιώσεις. Μεταξύ άλλων, ένας όμιλος έπαιρνε μία βοδάμαξα και άνεβαζαν ένανών τόν «άρχηγό» των σκύλων κι ένα βαρέλι του τρύπιο καλάθι, από τό όποιο κρέμονταν σκόρδα και κρεμμύδια. Οι άλλοι, ακολουθώντας πεζοί, προσπαθούσαν μέ μακριά γυριστά ξύλα ν' άναποδογυρίσουνε τούς σκύλους πού έπεφταν στην πλώρη τους. Μ' αυτόν τόν τρόπο πιστεύανε πώς τούς άπέτρεπαν από τό νά λυσσάξουν τό καλοκαίρι. Έτσι πιθανόν έξηγεϊται και τό άλλο όνομα πού δίνομε στην ήμέρα τούτη: Σκυλοδευτέρα (όπως λέγεται στη Βιθυνία, τη Σάμο, τό Μαλεβό). Εκεί συνηθίζαν νά δένουνε, γιά τό ...καλό! και γκαζοτενεκέδες στην ούρά των σκύλων. Μερικοί έπιχειρήσανε νά έξηγήσουν τό βάρβαρο αυτό έθιμο σάν έπιβίωση παλιάς θυσίας σκύλων προς τιμήν της συντροφισσας του Διόνυσου θεάς Έκάτης, ή όποία και «κυνοσαγής» προσονομάστηκε από τούς άρχαίους. «Σκυλοκρέμισμα» λέγεται τό έθιμο στη Θράκη (Άδριανούπολη).

Εκεί, ή παρέα των σκυλοκυνηγών προέβαινε και σέ πρακτικότερες ένέργειες: τά σπίτια πού περνούσαν τά ύποχρέωναν νά τούς προσφέρουνε κρασί γιά τό γέμισμα του βαρελιού τους, ή χρήματα. Όλ' αυτά κατέληγαν σέ πανδαισία πού κάθε άλλο παρά νηστήσιμη και «καθαρή» ήταν...

Άλλού πάλι, όπως στη Θήβα, στη Μεθώνη, γίνεται ό «βλάχικος γάμος», κατά τόν όποιο ή νύφη γυρίζει μέ κουδούνια στο λαιμό, και τό συμπεθεριό άνάστροφα καθάλλα σέ ζώα. Άποδών νά βγήκε και τ' άλλο της όνομα Γαϊδουροδευτέρα;

Σ' άλλα μέρη, όπως στην Κορώνη, γίνεται ή κηδεία «του Τυροφάγου», μέ κωμικά μοιρολογήματα των γυναικών, ένών στα Λευκόγεια της Κρήτης ή κηδεία του Καρνάβαλου, κατά την όποία έχει τό γενικό πρόσταγμα ή Σαρακοστή: Ένας άντρας ντυμένος στα κατάμαυρα, κατά προτίμηση ψηλός και ξερακιανός, πού παριστάνει τη χήρα του. Τό μοιρολόι λέει:

Έλāτε, και στο ξόδι του κάμετε τό σταυρό σας, έως τά χτές γλεντάγατε μέ τούτον στο πλευρό σας. Κι άλλος άπαντά:

Έμεις έτοϋτον κλαίόμε, έμάς ποιός θά μάς κλάψει, όπου τό σκορδοκρέμμιδο τ' άντερα θά μάς κάμει;

Στη Νάξο πάλι, άποχαιρετούνε λιγότερο τραγικά τόν άπερχόμενο Καρνάβαλο. Αφού ντυθούνε δηλαδή φουστανελάδες και στολιστούνε μέ πολύχρωμες κορδέλες και φλουριά, τραγουδούν:

Έφυγεν ή Άποκριά, ή όμορφη κοπέλα

κι έμπηκεν ή Σαρακοστή, ή ποριχοσκοιτέλα.

(ή τελευταία λέξη σημαίνει την πιατέλα μέ τά πορίχια, τά κοινά «βλαστάρια»). Τραγουδούν ακόμα οι ίδιοι:

Έφυγεν ή Άποκριά μέ γλέντια, μέ παιγνίδια

κι έμπηκεν ή Σαρακοστή μ' έλιές και μέ κρομμύδια.

Η συνέχεια της έορτάσιμης άποκριάτικης περιόδου και κατά την Καθαρή Δευτέρα, είναι, καθώς θά δούμε παρακάτω, παλιά συνήθεια, χρονολογούμενη από τότε πού ή νηστεία άρχιζε την Καθαρή Δευτέρα. Είναι μία πραγματική «άπόδοση» της έορτής (τά μεθεόρτια, ή «άπογιορτία», κατά τούς Μοραίτες), όπως λέμε σήμερα όταν θέλομε νά δηλώσομε τό πανηγυρικό έπιστέγασμά της, καθώς π.χ. συμβαίνει μέ την άπόδοση της Άναστάσεως, τό άπόγεμα της Κυριακής του Πάσχα. Αύτή τη σημασία έχει κι ή λατινική λέξη *cumulus* (= προσθήκη, έπίμετρο), πού μάς έδωσε τά συνηθισμένα Κούλουμα, αντί του όρθότερου Κούμουλα (όπως λέγονται στη Μύκονο, την Πάρο και την Κρήτη). Η ίδια λέξη έγινε Κούλουμα στην Πελοπόννησο, Κούλ'πα στη Δεσφίνα και Μπούκλουβα στην Κορώνη.

Ο κοινός άποχωρισμός των χαρούμενων ήμερών της Άποκριάς δίνει μία τελευταία εύκαιρία διασκέδασης, μέ την όμαδική έξοδο στο ύπαιθρο, την έξοχή-τούς κήπους, τά παραθαλάσσια- όπου συνεχίζονται τά μασκαρέματα, οι χοροί, οι μιμικές παραστάσεις, τά τραγούδια, τό πέταγμα των άετών, και λοιπά. Κι είναι αυτό τό μόνο έθιμο πού τηρούνε μέ θρησκευτική εύλάβεια και στις μεγάλες πόλεις, ακόμα και σήμερα.

Σέ πολλά μέρη πρέπει μέ τό ξημέρωμά της νά γίνει τό ξάρτσυμα (όπως στην Κεφαλονιά και την Ύδρα), ν' άπαλλαγεί δηλαδή τό σπίτι από τ' άρτυσμένα περισσέματα της Άποκριάς, τά όποια ή θά ριχτούνε στούς σκύλους νά τά «λαμπρέψουνε» (πασκάσουνε)-άπο-

δῶ νά ξεκίνησε τό κυνήγημά τους ὡς μιᾶν καί τ' ὄνομα τῆς *Σκυλοδευτέρας*·- ἤ στούς ἀτσιγγάνους, ὅπως εἶδα μιά φορά πού βρέθηκα φιλοξενούμενος σ' ἓνα σπίτι τῆς Λεμεσοῦ, στήν Κύπρο.

Συνήθως οι καλοί χριστιανοί, για να ναι απόλυτα σίγουροι για τον καθαρισμό τους από τις αποκριάτικες κοιλιόδουλες αμαρτίες, πλένουνε καλά καλά με ζεστό νερό ή θολόσταχτη τό μαγειρειό κι όλα τὰ μαγειρικά σκεύη τους. Στό Μανιάκι μάλιστα τῆς Πελοποννήσου δὲν δέχονται κανένα σὸ σπῖτι τους, ιδίως ἂν εἶναι ξενόμορος.

Καί μιά άλλη, εὐθυμη, νότα γιά τίς όκνές νύφες, από τή Συνασόό τής μακρινής Καππαδοκίας (τόν καιρό πού ζούσαν "Έλληνες έκει): *Τήν Καθαρά Δευτέρα λοχοῦσα/ καί τοῦ Θωμά γύφ*... Δηλαδή ότι είναι τυχερή ή γυναίκα πού γεννά τήν Καθαρά Δευτέρα, γιατί δέ θά ναι υποχρεωμένη νά τηρεῖ τήν νηστεία τής Καθαρής έβδομάδας, όπως τυχερή καί κείνη πού θά παντρευτεί τήν Κυριακή τοῦ Θωμά, γιατί ώς νύφη δέ θά υποχρεωθεί νά ξαναπιάσει τίς δουλειές τοῦ σπιτιοῦ πού είχανε άποκοπεί μέ τίς γιορτές τοῦ Πάσχα.

Πρίν μπούμε όμως στην υπόλοιπη λαογραφικήν ἐνημέρωση, ἃς δοῦμε σύντομα πῶς ξεκίνησε καὶ πῶς καθιερώθηκε ἡ Σαρακοστή.

Τοὺς πρώτους χριστιανικούς αἰῶνες δὲν εἶχε τόσο μεγάλη διάρκεια. Στὴν ἀρχὴ νήστευαν μόνο μιὰ μέρα (τῇ Μεγάλῃ Παρασκευῇ), κατόπιν δύο (καὶ τὸ Μεγάλο Σάββατο). Ἄλλοι πάλι νήστευαν ἐπὶ σαράντα συνεχεῖς ὥρες (ἀπὸ τὸ ἀπόγευμα τῆς Μεγάλῃς Παρασκευῆς ὡς τὸν ὄρθρο τῆς Κυριακῆς τῶν Βαθῶν).

Τόν τρίτον αιώνα τῖς ἔκαναν ἕξι τῖς ἡμέρες τῆς νηστείας (ὅλη τῇ Μεγάλῃ ἑβδομάδᾳ). Οἱ σαραντα καθιερώθηκαν ἀπό τόν τέταρτο αἰώνα. Τότε ἀρχίζε ἡ νηστεία τήν Καθαρά Δευτέρα καί τέλειωνε τήν Κυριακή τῶν Βαΐων (σαραντα μέρες ἀκριβῶς). Μὲ τό πέρασμα ὁμως τοῦ καιροῦ, λογαριάσθηκε στή Σαρακοστή καί ἡ ὥς τότε ἀνεξάρτητη νηστεία τῆς Μεγάλης ἑβδομάδας καθώς καί ἡ Καθαρά Δευτέρα καί Τρίτη στήν ἀρχή, κι ἔτσι καθιερώθηκε μιά περίοδος ἀπό ἑπτὰ ἑβδομάδες (49 ἡμέρες, γιά τήν ἀκριβεία), πού, συμβολικά μόνο πιά, κράτησε τ' ὄνομα τῆς Σαρακοστής. Τῇ διαρκείᾳ τῆς μᾶς τήν καθορίζουν ἔμμετρα οἱ Κύπριοι:

Ἐπῆσαν οἱ Ἀποκριεὺς καὶ ἦσαν οἱ Τυρινάδες
καὶ ἦσαν Ἁγία-Σαρακοστή μετὰ τὴς ἐφτά βδομάδας. ἥ·
πέρασαν οἱ Ἀποκριεὺς, πάντες τοὶ οἱ Τυρινάδες
τοὶ ἦσαν ἁγία-Σαρακοστή μετὰ τῶν ἐφτά βδομάδων.
Ὁ ἀριθμὸς 40, ποῖος ἔστιν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν τῆς
ἐκείνης τῆς ἁγίας-Σαρακοστής.

Ὁ ἀριθμὸς 40, πού ἦταν ἱερός στους ἀρχαίους ἀνατολικούς λαούς, ἀλλὰ καὶ στους Σλάβους καὶ τοὺς Γερμανοὺς καὶ ἄλλους, προτιμήθηκε ἀπὸ ἀνάμνηση τῆς σαραντῆμερης νηστείας τοῦ Μωϋσῆ στο ὄρος Σινᾶ, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὴν ὁμοία τοῦ Χριστοῦ στὴν ἔρημο, μετὰ τῆ βάπτισής του. Γιά τὴν πρώτη μᾶς πληροφορεῖ τὸ βιβλίον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἐξοδος (34, 28): «καὶ ἦν ἐκεῖ Μωϋσῆς ἐναντίον Κυρίου τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας, ἄρτον οὐκ ἔφαγε καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιε». Γιά τὴν δευτέρη, ὁ Εὐαγγελιστὴς, ὅπως ὁ Ματθαῖος (4): «Τότε Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα ὑστερον ἐπείνασεν».

Ὁ ἀριθμὸς 40 μᾶς θυμίζει ἀκόμα τὴν ἰσοχρονή-
νηστέα τοῦ Σαραντάμερου, ποὺ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν
ἐπομένη (15 Νοεμβρίου) τῆς γιορτῆς τοῦ ἀγίου Φιλίπ-
που καὶ τελειώνει τὴν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων.
Αὐτὴν τὴν ὀνομάζει οὐλὸς *Μικρὴ Σαρακοστή*, ἢ *Σαραντά-
μερο*, σ' ἀντίθεση μὲ τὴν *Μεγάλῃ ἢ Τρανῇ Σαρακοστί* (στὴ
Μακεδονία, ἡ δευτέρα).

Κι αφού σιγά σιγά ἡ λέξη Σαρακοστή ἔγινε συνώνυμη τῆς νηστείας, ὀνόμασαν ἔτσι καὶ τὴ νηστεία τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων (29 Ἰουνίου), πού λέγεται καὶ *Νηστεία τοῦ Θέρου*, στὰ Κύθηρα, ἢ *Θερισιτάτικη*, στὴν Πελοπόννησο. Εἶπαν ἀκόμα καὶ τὴ νηστεία τοῦ Δεκαπενταύγουστου, κι ἔπειτα τῆς Τετάρτης καὶ Παρασκευῆς, καθὼς καὶ κάθε νηστήσιμης ἡμέρας – ἀπὸ τὸν ἔβδομο ἀκόμα αἰῶνα. Ἀποκεῖ καὶ τὸ ρῆμα «σαρακοστεύω» κατάντησε νὰ σημαίνει ἀπλῶς νηστεύω, σ' ἀντίθεση μὲ τὸ «λαυτερεύω» ἢ «πασκάζω».

Ο κύκλος της Σαρακοστής κλείνει ένα πλήθος από σημαντικές, λατρευτικά, και έθιμικά, ημέρες, όπως είναι το «Τρίμερο» (Καθ. Δευτέρα ως Τετάρτη), ή «Καθαρά Παρασκευή», το «Ψυχασάββατο», ή πρώτη Κυριακή της 'Ορθοδοξίας, το «Μεσοσαράκωστο» (της Σταυροπροσκυνήσεως), και λοιπά, πού καθεμιά θά χρειάζοταν ένα ιδιαίτερο κεφάλαιο.

Αφήνοντας τις λεπτομέρειες αυτές, γράφω με λίγα λόγια για τον τρόπο που φαντάζεται ο λαός τη Σαρακοστή και τις εκφράσεις που του δίνει άφορμή να χρησιμοποιεί στη γλώσσα του.

Συνήθως τή βλέπει σάν Καθολικὴ με ἑπτὰ πόδια (τὶς ἑπτὰ ἔθδωμάδες τῆς). "Ετσι π.χ., οἱ Χιώτες τὴ σχεδιά-
ζουνε σ' ἓνα χαρτὶ κόβοντάς τὴ με τὸ ψαλίδι, καὶ χωρὶς
στόμα – μιά πού νηστεύει συνεχῶς! Κάθε Σάββατο
ποὺ περνᾷ, τῆς κόβουνε κι ἀπὸ ἓνα πόδι, γιὰ νὰ
ἀγλυτώνουν, καὶ συμβολικὰ, ἀπὸ τὶς στερήσεις ἀπὸ
τοὺς ἐπιβάλλει. Στόν Πόντο, ἄλλοτε, ἔμπηγαν ἑπτὰ
φτερά κόττας σὲ μιά πατάτα ἢ ἓνα κρεμμύδι, καὶ τὸ
κρεμμύδι σὲ τὰ βάνι τοῦ σπιτιοῦ ἀφαιρῶντας ἀπὸ
ἓνα φτερό κάθε Σάββατο...

Γιά τή χρήση του όνοματός της στην καθημερινή μεταφορική φρασολογία δυό πράγματα προσφέρει στο λαό ή Σαρακοστή: Τό μάκρος της και τήν αδυναμία της. Έτσι, όταν θέλομε νά χαρακτηρίσουμε μιιά γυναίκα ψηλή κι αδύνατη, τή λέμε πώς είναι «σαν μακριά Σαρακοστή» ή «Σαρακοστιανή», σ' αντίθεση μέ τήν Πασκαλινή». Στή Μεσσηνία ονομάζουσι ακόμα έτσι και τήν άσκημη, όπως φαίνεται στην παροιμία: 'Από μπρός Σαρακοστή, / κι άποπίσω Πασκαλιά, πού λέγεται γιά άσκημη γυναίκα, μέ πλούσια όμως μαλλιά, και πού υμίζει τήν παλιά βυζαντινή: 'Απ' έμπρός Τεσσαρακοστής, / κι όπισθεν Πάσχα.

... και όπως θα σου πω...
 Ωραία κι η χιωτική παροιμία: Σαρακοστοθώρε με, / να
 λαμπροφορώ, πού θέλει νά πεί ότι τό ενδιαφέρο
 τρέπει νά έπιδεικνύεται άμοιβαία: αν μέ νοιάζεσαι τή
 Σαρακοστή, σέ περίοδο στέρησης, ανάγκης, θά σου τ'
 ανταποδώσω τή Λαμπρή. Καί τέλος, άς θυμηθούμε
 κάποιον Μακεδόνα, πού κλαίει κι αυτό τά σαρακοστι-
 ανά «φασούλια» τά όποια ξόδεψε γιά μιάν ανάξια
 λύφη, κάποια Σαρακοστή: Σαρακοστή σέ πάντρευα/ και
 κρύμα τά φασούλια...

Σ.Μ.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ΜΑΣ

PANTOTINO '21

Είναι νύχτα κι όλα γύρω είναι ήσυχα και ειρηνικά. Καθισμένη στην κουιστή πολυθρόνα του σαλονιού, πλάι στο τζάκι με τα λιγοστά ξύλα, ξεφυλλίζω γεμάτη ένθουσιασμό και περιφάνεια σελίδες της `Ελληνικής `Ιστορίας. Συγκινούμαι, άγανακτώ, χαίρομαι, λυπάμαι, αναρρωτιέμαι, άνακουφίζομαι· κι όλα αυτά μέσα σέ λίγα μόνο λεπτά της ώρας.

Ξεφεύγω μέ τή φαντασία μου από τή σύγχρονη εποχή μας και γυρίζω πίσω, στό παρελθόν· στό 1821. Ναι, σίγουρα τό άκουσμα αύτῆς τῆς χρονολογίας μᾶς θυμίζει κάτι πολύ σπουδαίο. Μᾶς θυμίζει κάποια ἐπανάσταση, κάποιους ἄγώνες, κάποιους ἥρωες· μᾶς θυμίζει τή γενναιότητα καί τήν ἀξιοθαύμαστη προσωπικότητα τῶν προγόνων μας. Ὅπωςδῆποτε στήν εποχή μας, στό έτος 1985, εἶναι ἀδύνατο νά κατανοήσουμε βαθεία καί νά ἀξιολογήσουμε δίκαια τή μεγάλη ἐκείνη ἐπανάσταση. Γιατί γιά τοὺς περισσότερους ἀπό μᾶς αὐτή ἡ ἐπανάσταση, αὐτοί οἱ ἄγώνες, ἀποτελοῦν κάποιες σελιδες ἐκίνου τοῦ βιβλίου πού ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τοῦ δώσαμε τό ὄνομα « Ἱστορία

Πέρα όμως από τα καθαρά τυπογραφικά γράμματα, πέρα από τη μελετημένη διατύπωση των ιστορικών, πέρα απ' όλες αυτές τις πολυλογίες που διαβάζουμε με τη θηλησή μας ή επειδή αναγκάζομαστε να το κάνουμε, υπάρχει κάτι πιο βαθύ και πιο σπουδαίο. Υπάρχουν οι Έλληνες πού τότε αγνόιστηκαν κι έχυσαν το αίμα τους για να ζούμε έμεις σήμερα ελεύθεροι.

Υπάρχει η φτώχεια και η δυστυχία. Υπάρχει η πείνα που την αντιμετώπισαν κι αυτή μαζί με όλα τ' άλλα τους τα προβλήματα. Η ορφάνεια που ρήμαζε τα σπιτικά και σκόρπιζε τη δυστυχία. Η άναμονη του θανάτου, που τούς έκανε ν' αγαπούν ακόμα περισσότερο τη ζωή και νά επιθυμούν απελπισμένα νά ζήσουν. Δάκρυα που κυλούσαν απ' τα άθωα παιδικά ματάκια, τα μαυρισμένα από την πείνα και την κακοκαρία. Υπάρχουν τα παιδιά που χωρίς νά

1985! ΕΤΟΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

Ἐδῶ καὶ ἐνάμιση περίπου μῆνα τὸ 1985 εἶνα πραγματικότητα. Καὶ ὅπως κάθε ἔτος, ἀφιερῶθηκε καὶ αὐτὸ σὲ μιὰ εἰδικὴ μερίδα ἀνθρώπων, στὰ παιδιά καὶ στοὺς νέους.

Οι φροντίδες και η προσοχή όλων στρα-
φηκαν λοιπόν στα προβλήματα και στις
ανάγκες των παιδιών και των νέων ολόκλη-
ρου του κόσμου. Γι' αυτό και ακούμε
καθημερινά από τα μέσα μαζικής ενημέρω-
σης, τις προσπάθειες των γιατρών για την
εξάλειψη των παιδικών ασθενειών, της παιδι-
κής θνησιμότητας, για την γνωστοποίηση

φταιξουν σε τίποτα λομονοῦσαν τὰ παι-
χνίδια τους γιὰ ν' ἀντιμετωπίσουν τὸν
ἐχθρό, γιὰ νὰ μπορέσουν τῇ θυσίᾳ τους
γιατὶ ἀκόμα κι ἐκεῖνα τ' ἄθω πλάσματάκια
συνηθιστοποιοῦσαν τὸ χρέος τῆς προσφο-
ρᾶς πρὸς τὴ πατρίδα.

Υπάρχουν οι λαβωμένοι και οι χιλιάδες νεκροί που άφησαν την τελευταία τους πνοή βαστώντας στο 'να τους χέρι το τουφέκι και στο άλλο την ελπίδα: την ελπίδα της λευτεριάς. Υπάρχουν οι γυναίκες, γεννημένες ήρωίδες, που πρόσφεραν καθημερινά άμετρητες βοήθειες στον ιερό αγώνα.

Κι ὅλοι αὐτοὶ ποὺ ἀγωνίστηκαν, ἐχυσαν αἷμα καὶ τῶρα κοιμοῦνται ἤσυχά κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ χῶμα ποὺ ἐμεῖς τῶρα πατάμε, ἀγωνίστηκαν γιὰ τὴν ἐλευθερία.

Αγωνίστηκαν για την δική μας ευτυχία. Δέν
θυσιάστηκαν για να γραφτούν στην 'Ιστορία
και να θαυμάζονται για άγωνες από τούς
ανθρώπους. Θυσιάστηκαν για να διασώσουν
τά ιδανικά τους, θέλοντας να δείξουν σέ
όλους έμάς ότι ή έλευθερία άποχτιέται
μόναχα μέσ άκληρούς άνώνες.

Αποχτιέται με αίμα και με ιδρώτα!
Επανερχομαι στον αιώνα μας γιατί τό-
μόνο πού μπορώ νά κάνω πιά είναι μιὰ εὐχή
γιά ὅλους ἐμάς πού ζοῦμε στή χιλιοβασανι-
σμένη τούτη γῆ, ἐλεύθερη ὅμως γῆ.

Εὐχομαι να ἐπικρατήσει ἐπὶ πάντα ἡ ἐλευθερία γιὰ τὴν ὁποία πρόσφεραν τὴ ζωὴν τοὺς χιλιάδες Ἕλληνες. Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἥρωες ποὺ πρέπει νὰ γράψουν μέσα στὴν καρδιά μας τὴν ἱστορία τοῦ δικοῦ μας, μοναδικοῦ ἀγώνα.

Ἄς ριζώσει μέσα μας ἡ θύμηση αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἂς προσπαθήσουμε ἀπὸ ὧ καὶ πέρα μὲ πράξεις, νὰ δικαιώσουμε τὸν πολυαίμακτο ἀνῶνα τους!

Εὐανθία-Χριστίνα Χαρτσιά
Μαθήτρια Β' Λυκείου
37ου Ἀθηνῶν

στον πληθυσμό των υποανάπτυκτων χωρών των κινδύνων που διατρέχει η υγεία των παιδιών τους, για την υπεύθυνη προσπάθεια των ειδικών για την ενήμερωση των νέων γύρω από το καυτό θέμα των ναρκωτικών. 'Επιτέλους, θά ενδιαφερθεί κάποιος για τα παιδιά που λιμοκτονούν, για τους νέους που αυτοκτονούν ύστερα από μία απογοήτευση χωρίς να έχουν γνωρίσει πραγματικά τη ζωή, για τα νέα παιδιά που βρίσκονται στην ανεργία.

Αυτή η ιδέα με ένθουσιάζει, με γεμίζει αισιοδοξία. Θά μπορούσαμε επιτέλους εμείς, τα παιδιά και οι νέοι, οι αύριοι

υπεύθυνοι πολίτες αυτού του κόσμου, να κάνουμε τους μεγάλους να καταλάβουν ότι και τα παιδιά, όσο και αν φαίνεται παράξενο, έχουν προβλήματα, τόσο σοβαρά μάλιστα όσο είναι τα δικά τους. Ότι ο νέος, βρισκόμενος μπροστά στο μεγάλο του δίλημμα του πιάο επάγγελμα να διαλέξει, χρειάζεται μία βοήθεια από τους γονείς, από την πολιτεία. Ότι ο έφηβος που απέτυχε θέλει συμπαράσταση και έναν καλό λόγο από τους γύρω. Ότι τα νεαρά παιδιά χρειάζονται ένα χώρο, όπου να μπορούν να εκδηλώσουν ελεύθερα τη ζωητικότητα τους.

Μά εκτός από τὰ προβλήματα τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων ποὺ θὰ γνωρίσουν οἱ μεγάλοι μπαίνοντας στὸν κόσμο τους, νομίζω ὅτι θὰ γίνεи καὶ ἓνα σημαντικό βῆμα γιὰ τὴν κατανόηση ἐφήβων καὶ ἐνηλίκων. Οἱ μεγάλοι μὲ τὴν προσεκτικὴ ἐξέταση τῶν ἀναγκῶν τῶν νέων παιδιῶν ἴσως καταλάβουν ὅτι καὶ οἱ νέοι ἔχουν ἰδανικά καὶ στόχους ποὺ προσπαθοῦν νὰ ἐπιτύχουν. Ἐπίσης ἴσως καταλάβουν ὅτι οἱ ἐπαναστατικές ἰδέες, καὶ ἡ τάση τῶν νέων ν' ἀμφισβητοῦν καὶ ν' ἀποδοκιμάζουν τὰ ἥθη καὶ τὰ πιστεύω τῶν παλαιότερων, ὀφείλονται στὴν κρίση τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας. "Οἱ οἱ νέοι δὲν εἶναι πραγματικά ἀνεύθυνοι καὶ ὅτι μερικές ἐξαιρέσεις δὲν ἀντιπροσωπεύουν τὸ σύνολο. "Οἱ οἱ νέοι δὲν νοιάζονται μονάχα γιὰ τὸν ἑαυτό τους, ἀλλὰ θέλουν ἡ κοινωνία μῆσα στὴν ὁποία ζοῦν νὰ εἶναι καλύτερη μὲ τὴ συμβολὴ ὅλων.

Παρεπείθω επίσης ότι και οι νέοι από τη μεριά τους θα γνωρίσουν καλύτερα τους μεγάλους. Γνωρίζοντας τις εύθυνες και τις υποχρεώσεις τους, τις θυσίες και τις προσδοκίες τους, τα άγχη και τις αγωνίες τους, θα προσεγγίσουν τον κόσμο τους και θα καταλάβουν γιατί οι γονείς γίνονται καμιά φορά πικετοί, γιατί ανησυχούν με το παραμικρό, γιατί λένε καμιά φορά όχι, γιατί δεν αφήνουν ελεύθερο το παιδί να κάνει αυτό που εκείνο θέλει και νομίζει σωστό. Θά καταλάβουν οι νέοι ότι το μέγιστο και η σωστή ανατροφή ενός παιδιού, με τις σημερινές συνθήκες δεν είναι εύκολη υπόθεση.

Νομίζω λοιπόν ότι το πληθυσμα αυτό των μεγάλων στον κόσμο των μικρότερων, θα ωφέλησει κατά πολύ και τους μεν και τους δε. Καθένας προσεγγίζοντας τον κόσμο του άλλου θα γνωρίσει και θα αντιληφθεί τα προβλήματα του, τις ανάγκες και τους στόχους του.

Και ίσως το 1985 φύγει, αφήνοντας πίσω του την αρμονία σχέσεων μεταξύ εφήβων και ενηλίκων.

ΣΤΕΛΛΑ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ
Μαθήτρια Β4 1ου Λυκείου
Καλλιθέας

«ΕΝΑ ΠΟΥΛΑΚΙ ΣΤΟ ΚΛΟΥΒΙ»

Μιά ηλιόλουστη μέρα, πού όλα γύρω ήταν τόσο όμορφα, μιά μαγεία και όμορφιά άπλωνόταν σ' όλη τή φύση.

Τά πουλιά άσταμάτητα γύρναγαν εδω και κει και κελαηδούσαν.

Εδω όμως και μέρες στή βεράντα του δίπλανου σπιτιού ένα όμορφο και χαριτωμένο πουλάκι είναι μέσα στο κλουβί.

Ενωσα μιά μεγάλη λύπη πού δεν ήταν κι αυτό ελεύθερο, νά παίξει, νά τραγουδήσει και νά νιώσει τή χαρά.

Τό χαριτωμένο αυτό πουλάκι ήταν και είναι σκλαβωμένο. Ζει μέσα και νύχτα, μέσα σ' αυτή τή συρματινη φυλακή του.

Από προχτές έβλεπα τό πουλάκι πού ήταν στενοχωρημένο. Και τό κελάηδημά του είναι κι αυτό λυπημένο. Τό φαγητό πού του ρίχνουνε λίγο κι αυτό, κι αν του άρέσει. Η πίκρα του όμως είναι μεγάλη. Τακτικά τό βλέπω νά κάθεται, σ' εμιά γωνιά, τής φυλακής του, σκεπτικό και λυπημένο. Άλλες φορές άνασκηκώνεται και κυτάει από τά συρματίνα παραθυράκια και βλέπει άχόρταγα, παρέες μέ πουλάκια ξαδερφάκια του, άδερφάκια του, νά παίζουν χαρούμενα. Και αυτό μέσα θλιμένο. Βλέπει τ' άλλα πουλιά νά φτιάχνουν φωλιές, νά γεννούν τά αυγά, και μετά νά βγαίνουν τά μικρούτσικα παιδάκια τους. Αυτό όμως τό πουλάκι τά στερείται όλα. Είναι τό κακόμοιρο φυλακισμένο!

Τά πουλιά όμως πού ζούν ελεύθερα στή φύση έχουν ό,τι θέλουν. Μένουν όπου θέλουν. Άλλάζουν φωλιές όποτε θέλουν. Τρώνε στή φύση ό,τι μπορούν και ό,τι τους άρέσει. Όπως νά τό πουμί είναι ελεύθερα. Άλλά απ' όλα αυτά τό όμορφο αυτό πουλάκι δεν έχει τίποτα. Μόνο πού ζει στενοχωρημένο μέσα στο κλουβί.

Από τότε πού τό έκλεισαν στήν φυλακή έχασε τό πιο πολύτιμο αγαθό: τήν ελευθερία του. Δεν μπορεί κι αυτό νά φτερουγίσει και νά χαρεί τις όμορφιές όλου του κόσμου. Δεν μπορεί όμως γιατί δεν έχει ούτε καν φιλίες. Τρώει υποχρεωτικά αυτό πού θά του δώσουν.

Σκέφτομαι πώς όλα του τά χρόνια θά τά περάσει μέσα σ' αυτό τό κουτί. Όλα του φταίνε.

Κάθε φορά πού περνάω απ' εκεί βλέπω τή λύπη του. Είπα όμως από μέσα μου: ό Θεός έπλασε αυτά τά πλάσματα γιά νά όμορφαίνουν τή φύση και νά ζούν ελεύθερα. Και όχι νά τά σκλαβώνουν μέσα στά κλουβιά και νά μ' νιώθουν όλα αυτά τά αγαθά!

Εύχομαι νά γίνει ένας νόμος πού νά άπαγορεύει νά κλείνουν τά πουλιά μέσα στά κλουβιά. Όταν θά γίνει αυτό θά νιώσω μιά μεγάλη χαρά και άγαλλίαση.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΚΟΝΝΑΚΗ
Μαθήτρια 2ου Δημοτικού Σχολείου
Γαστούνης Αμαλιάδας

ΔΥΣΤΥΧΙΑ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ

Δυστυχία δεν υπάρχει
εκεί πού μιά μητέρα
χαμογελά στο παιδί της.

Δυστυχία δεν υπάρχει
εκεί πού ό ήλιος
χρυσίζει τά στάχια.

Δυστυχία δεν υπάρχει
εκεί πού τό ψωμί
βρίσκεται πάνω στο τραπέζι.

Δυστυχία δεν υπάρχει
εκεί πού ή άρρώστια
δεν χτυπά τήν πόρτα.

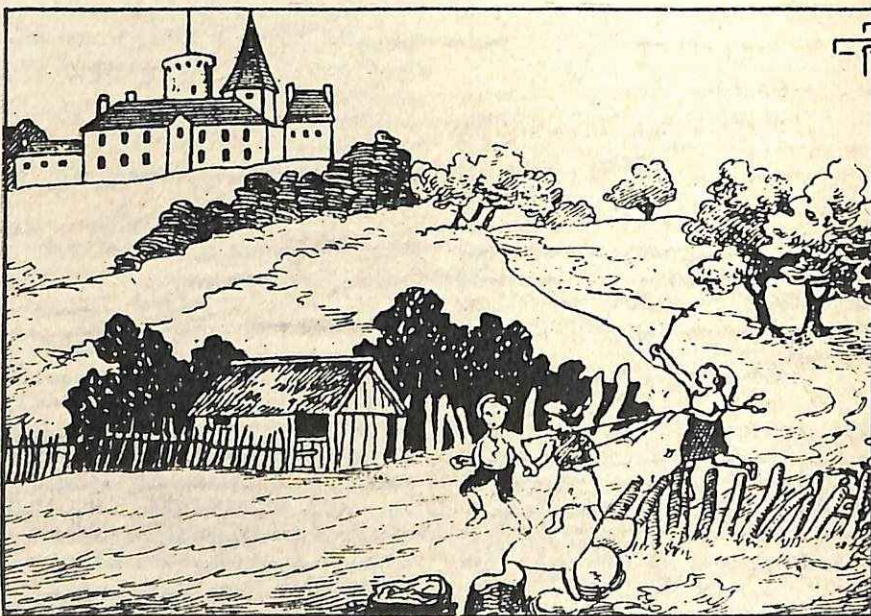
Εκεί πού τό γέλιο
άκούγεται δυνατό
και ή χαρά καθρεφτίζεται
στά παχουλά πρόσωπα των παιδιών,
δυστυχία δεν υπάρχει.

ΝΕΚΤΑΡΙΑ ΞΕΝΟΓΙΩΡΓΗ
Μαθήτρια Δ' Τάξης Δημοτικού
Κόρινθος

ΠΟΤΕ ΠΙΑ ΠΟΛΕΜΟΣ

Εμπρός παιδιά εμπρός παιδιά
νά φέρουμε τή νίκη
ειρήνη νά σκορπίσουμε
σ' έτούτον τόν πλανήτη.

Ζωή ώραία ειρηνική
χωρίς πολέμους, μίσση
νά βασιλεύει εδω και κει
σ' ετούτη δω τή φύση.

Μήπως μπορείτε νά βρείτε τόν σκύλο, πού παίρνει μέρος στα παιχνίδια των παιδιών;

Ποτέ πιά πόλεμος ξανά
σ' ετούτον τόν πλανήτη
νά ξεχασθεί παντοτεινά
σάν πέραςμα κομήτη.

Άς βασιλεύσει ή χαρά
ή όμόνοια, ή καλωσύνη
φτώχεια νά μ' νά μην υπάρχει πιά
κι άς είν' παντού ειρήνη.
ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΑΡΜΟΥΡΗΣ
Μαθητής ΣΤ' Δημοτικού

Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΑ

— Έλληνα, τόπο νά διαβώ!
— Όχι! δέ θά περάσεις!
Τά σπιτία μας, τίς έκκλησιές,
δέ θά μ' άς τά ριμάξεις!

Τό σπίτι μου τό ελληνικό,
στόν κόσμο όλο ξακουστό
θύσια γίνονται γι' αυτό
μέ μέγα όπλο! Τό Χριστό!

Μπορεί έμεις νά μ' αστε δυό
κι έσεις νά είστε έκατό,
μά μή σ' νοιάζει φίλε αυτό...
Γιά τήν πατρίδα πολεμώ!

Σ' ερωτώ άλλη μιά φορά,
τολμάς νά πλησιάσεις;
Τά σπιτία μας, τίς έκκλησιές,
δέ θά μ' άς τά ριμάξεις!
ΣΤΑΜΑΤΗΣ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ
Μαθητής Ε' Τάξης Δημοτικού Σχολείου
Καλαμωτής Χίου

πνευματικά παιχνίδια

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Στρατηγός του Μ. Άλεξάνδρου.
2. «... τώρα»: θαυμάσια ταινία του Φράνσις Κόπολα (1979) μέ τούς Μάρλον Μπράντο, Ντένις Χόππερ κ.ά.
3. Ο τροχός του πηδάλιου διεύθυνσης αυτοκινήτου — Καλλιστείων... τίτλος.
4. Αιώνιος, άφθαρτος, ένδοξος.
5. Νότα — Βλήμα πυροβόλου (καθ.).
6. Βαρβάτο άλογο — Συνεχόμενα στο... σπίτι — Βυζαντινή νότα.
7. Ο κάτοικος άσιατικής χώρας.
8. Σκαλοπάτι (ύποκ.).
9. Σπουδαίος Γερμανός φιλόσοφος (1724-1804) — Μικρός προφήτης τής Π. Διαθήκης.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Σημαίες συλλόγων ή σωματείων — Ο αριθμός 220.
2. Τά άναφερόμενα στήν υπόθεση.
3. Πέλημα παπουτσιού — Άσιατικό κράτος.
4. Επιτήδειο, άξιο — Άκίνητοποιεί.
5. Λαχανοπωλεία.
6. Άραβικό άρθρο — Τό όνομα τής ήθοποιού Νικηφοράκη.
7. Τό ζουμί των οργανικών ουσιών — Πόλη τής Γαλλίας.
8. Πρόσωπο, φάτσα (καθ.) — Ο Πάδος ιταλικά.
9. Ο σκόρος (καθ.) — Νησί των Δωδεκανήσων.

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

Η μύτη.

Τίνος μύτη δεν πιάνει ποτέ συνάχι;

Ο ανάποδος.

Τί είναι εκείνο πού όταν είναι άσπρο είναι λερωμένο και όταν είναι μαύρο είναι καθαρό;

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Δύο μάγκες συναντιούνται μιά ηλιόλουστη μέρα του καλοκαιριού σ' εμιά άκροθαλασσιά.

— Καταπληκτικός καιρός! λέει ο πρώτος.
— Ναι, συμφωνεί ο δεύτερος. Μου θυμίζει τό καλοκαίρι του 1986!

Χτυπά τό κουδούνι τής πόρτας κι άνοίγοντας ή νοικοκυρά βλέπει δυό ζητιάνους:

— Όστε έτσι, λοιπόν! Τώρα ζητιανεύετε δυό δυό! λέει.

— Όχι μόνο γιά σήμερα, άπαντά ο ένας απ' τούς ζητιάνους.

Δείχνω στόν άντικασάτη μου τά κόλπα του επαγγέλματος, πρίν φύγω γιά διακοπές.

Κάποιος μπαινεί σ' ένα έστιάτοριο πού διαφημίζεται ότι μπορεί νά ετοιμάσει οτιδήποτε παραγγείλει ο πελάτης. Θέλοντας λοιπόν νά πειράξει τό σερβιτόρο ο άνθρωπος ζητά ένα σάντουιτς, μέ αυτά ελάφανα.

Ο σερβιτόρος τόν κοιτάζει σοβαρός, δεν του λέει τίποτα, αλλά έξαφανίζεται στήν κουζίνα. Επιστρέφει τό ίδιο σοβαρός και αναγγέλλει: «Μέ συγχωρείται κύριε, αλλά μ' άς τελείωσε τό ψωμί γιά σάντουιτς».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ
Β' Τάξη 4ου Γυμνασίου
Καρδίτσας

Ήταν κάποτε τρεις φίλοι: ένας Έλληνας, ένας Ρώσος κι ένας Γερμανός. Πήγαν σ' ένα ξενοδοχείο και ζήτησαν τρία δωμάτια. Όμως τό ξενοδοχείο δεν ήταν καθόλου καθαρό. Στο δωμάτιο του Έλληνα υπήρχαν πολλά μυρμήγκια, στο δωμάτιο του Ρώσου πολλά ποντίκια και στο δωμάτιο του Γερμανού πολλοί ψύλλοι.

Τό άλλο πρωί ρωτάει ο Ρώσος τόν Γερμανό:

— Κοιμήθηκες καλά άπόψε;
— Όχι, γιατί μέ τσιμπούσαν ψύλλοι.

Εσύ;

— Όχι, γιατί τά ποντίκια δέ μ' άφησαν νά ήσυχάσω.

— Εσύ πώς κοιμήθηκες, ρωτάνε τόν Έλληνα.

— Μιά χαρά! άπαντάει εκείνος.
— Μά πώς έγινε άφου τό δωμάτιό σου είναι γεμάτο μυρμήγκια;
— Απλούστατα! Σκότωσα ένα μυρμήγκι και τά άλλα πήγαν... στήν κηδεία του!

ΤΟ ΡΗΜΑ «ΤΡΕΧΩ»

Ο δάσκαλος ρωτάει τόν Κωστάκη:
— Κωστάκη κλίνε μου τό ρήμα τρέχω.
Και ο Κωστάκης:

— Τρέχω, έτρεχα, έπεσα, χτύπησα, έκλαψα, σηκώθηκα, έφυγα.

Η ΠΑΡΑΝΟΗΣΗ

— Γιαννάκη! φωνάζει αυστηρά ή μητέρα στο μικρό της γιό.

Σου έχω πει χίλιες φορές νά μην τεντώνεις πάνω από τό τραπέζι, γιά νά πιάσεις τό ψωμί.

Δέν έχεις γλώσσα;

— Έχω μαμά, αλλά δέ φτάνει μέχρι τό ψωμί!

ΕΙΣΤΕ ΑΠΟΛΥΤΑ ΒΕΒΑΙΟΣ;

— Όποιος λέει ότι είναι άπόλυτα βέβαιος γιά κάτι πού λέει είναι κουτός.

— Είστε άπόλυτα βέβαιος γι' αυτό πού λέτε;

— Άπόλυτα!

ΣΠΑΖΟΚΕΦΑΛΙΕΣ

1. Πεινασμένες γάτες.

3 γάτες τρώνε 3 ποντικούς σε τρία λεπτά. Πόσες γάτες θά φάνε 30 ποντικούς σ' 90 λεπτά;

Ο Άγνωστος

Ποιός είναι ο άγνωστος από τόν όποιο άν άφαιρεθεί κάτι γίνεται έπισημημονικό έργο-στήριο;

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

Σκέψου έναν αριθμό
Τριπλασιάσε τον
Πρόσθεσε τόν αριθμό πού σκέφτηκες και μία μονάδα άκόμα
Πρόσθεσε 11
Διαίρεσε μέ τό 4
Αφαίρεσε 3
Τό άποτέλεσμα είναι ο αριθμός πού σκέφτηκες.

ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΡΚΑΝΗ
Μαθήτρια Γυμνασίου
Μακρικών - Φθιώτιδας

ΛΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩΝ ΑΚΡΟΣΤΙΧΙΔΕΣ

Α' Τά άρχικά: ΑΡΚΑΔΙ.
1) ΑΡΝΙ, 2) ΡΟΔΟ, 3) ΚΕΡΚΥΡΑ, 4) ΑΜΠΑΡΙ, 5) ΔΑΝΙΑ, 6) ΙΑΠΩΝΙΑ.
Β' Τά άρχικά: ΒΙΒΛΙΟ
1) ΒΟΛΟΣ, 2) ΙΟΝ, 3) ΒΟΥΝΟ, 4) ΛΙΟΝΤΑΡΙ, 5) ΙΩΑΝΝΗΣ, 6) ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ.
Γ' Τά άρχικά: ΗΡΑΚΛΗΣ
1) ΗΡΟΔΟΤΟΣ, 2) ΡΑΔΙΟ, 3) ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ, 4) ΚΛΕΙΔΙ, 5) ΛΑΜΠΑ, 6) ΗΡΑ, 7) ΣΑΜΟΣ (του σταυρόλεξου ή λύση, στο έπόμενο τεύχος).

Ἡ θυσία τοῦ κάστορα

(Ἀπό τή 2η σελίδα)

τοῦ ποταμοῦ στή μεριά ἐκείνη, καί τελικά τό κομμάτι ξεκόλλησε, ἀκολουθώντας τό ρέμα.

Κοντά στό φράγμα ἄνοιξε ἕνα κενό ἀπ' ὅπου φαινόταν τό νερό πού ἔτρεχε καί ὅπου ὁ ἀγριέλαφος μπορούσε πολύ καλά νά χωρέσει.

Ἡ Τούρκ καί οἱ ἄλλοι γύρισαν στίς καλύβες τους.

— Κράπ, εἶπε ὁ Γκρόγκ, βάλε μιά φωνή στόν Ἑλ. Κι ἐσύ, Κρίφ, γιά πές μου, πόση ὥρα μπορείς ν' ἀντέξεις στό νερό κρατώντας τό κομμάτι;

— Ἄν μοῦ δώσεις νά ροκανίσω ἕνα κλαδί λεύκας, ἀντέχω ὡς τό ἐρχόμενο φεγγάρι.

— Τό κομμάτι τοῦ πάγου ὅμως θά σέ σπρώχνει στήν ἄλλη ὄχθη.

— Τό παγωμένο κομμάτι μπορεί μέ τά σκουνητήγματού σου νά νικήσει ὅποιονδήποτε ἄλλον, μά ὄχι τόν Κρίφ.

— Καλά, εἶπε ὁ Γκρόγκ, βοήθα με τώρα νά τό σπρώξω κόντρα στό ρέμα.

Μέ κόπο τό ξαναφέρανε κοντά στό φράγμα.

— Τώρα, Κρίφ, βούτα μέσα στήν ἄδεια τρύπα καί μὴν τ' ἀφήνεις νά κατέβει.

Ἡ Κρίφ, συγκρατώντας μέ τό κεφάλι τό κομμάτι τοῦ πάγου, ἐνῶ μέ τήν οὐρά του ἀκουμπούσε στήν ἀπέναντι μεριά, μουρμούρισε:

— Εἶναι λιγάκι σκληρό!

Στό μεταξύ, τό παγωμένο κομμάτι προσπαθοῦσε νά τοῦ ξεφύγει.

Σέ λίγο ἦρθε καί ὁ Κράπ. Κι οἱ δύο μαζί τά κατάφεραν πολύ καλά.

— Ὡραία τρύπα, γκρίνιαξε ὁ Ἑλ.

— Ἀκούστε, εἶπε ὁ Γκρόγκ, ὁ Ἑλ θ' ἀνέβει πάνω στό κομμάτι τοῦ πάγου καί σεῖς δέν θά κουνιέστε καθόλου. Κι ὅταν ὁ Χούγκ σᾶς ἐπιτεθεῖ, βουτήξτε στό νερό κι ἀφήστε τό κομμάτι νά τό πάρει τό ρέμα. Γιά νά κάνουμε μιά πρόβα...

Ἡ Ἑλ ἀνέβηκε μέ προφύλαξη κι ἐλαφριά.

— Πιό κοντά στό φράγμα! φώναξε ὁ Γκρόγκ. Τό κενό νά μείνει ἐκεῖ.

Ἡ Ἑλ πῆγε πιό κοντά στό φράγμα.

— Ἐν τάξει, Ἑλ. Τώρα ἐσεῖς οἱ δύο ἀφήστε τό κομμάτι.

Ἡ Κράπ κι ὁ σύντροφός του βούτηξαν κάτω ἀπ' τό νερό. Τό κομμάτι, γλιστρώντας, σκόνταψε στήν ἄλλη ἄκρη.

Ἐκεῖ πού στεκόταν ὁ Ἑλ, ἀνοιγόταν τώρα ἕνα μαῦρο χάσμα. Ἡ Ἑλκα, τό ἀγαπημένο νερό, ἀκουγόταν νά γουργουρίζει ὑπόκωφα.

Ἀπό κεινὴ τήν τρύπα βγήκαν οἱ δύο κάστορες.

— Ἐν τάξει, Γκρόγκ;

— Ἐν τάξει!

Ἐσπρώξαν ξανά τό κομμάτι κάτω ἀπ' τό φράγμα, καί οἱ δύο φίλοι ξανάπιασαν τό πόστο τους.

— Ἑλ, φώναξε ὁ Γκρόγκ, τώρα ἀρχίζει ἡ δουλειά ἡ δική σου.

Ἡ ἀγριέλαφος ἔκανε ἕνα πήδημα.

— Ὅταν γυρίσω, θέλω νά βρῶ μιά τρυφερή φλούδα, εἶπε.

Ἀπομακρύνθηκε μέσα στήν κοιλάδα, ἐνῶ ὁ ἄνεμος τοῦ ἔφερνε στ' αὐτιά του τόν ἀντίλαλο ἀπ' τό «Καλό κυνήγι» πού τοῦ εὐχόνταν οἱ κάστορες.

Ἡ Γκρόγκ τόν παρακολούθησε μέ τό βλέμμα, ὥσπου ἔφτανε, κι ὕστερα, σκαρφαλώνοντας πάνω στό φράγμα, ζάρωσε πάνω ἀπ' τό σημεῖο ἀκριβῶς ὅπου θά ἄνοιγε τό χάσμα.

Μόνον ὅταν πρόβαλε τό φεγγάρι ἀνάμεσα στά σύννεφα, ἀκούστηκε ἀπό μακριά τό οὐρλιασμα τοῦ Χούγκ. Οἱ τρεῖς κάστορες ἦσαν ἐτοιμοί. Μέσα σέ λίγες στιγμές μπορούσαν νά συμβοῦν πολλά πράγματα.

Πέρασε λίγη ὥρα μέσα σέ μιά ἀπόλυτη σιωπή, κι ὕστερα ἀντήχησε ξανά, ἀπαισιο καί παγερό, τό οὐρλιαχτό τοῦ λύκου. Κι αὐτὴ τὴ φορά τό οὐρλιαχτό τῆς μάχης.

«Βρῆκε τόν Ἑλ...», σκέφτηκε ὁ Γκρόγκ, κι ἔγινε πιό προσεκτικός.

Ἡ ἀγριέλαφος εἶχε χωθεῖ ὡς τούς πρόποδες τοῦ Ντόγκ, τοῦ βουνοῦ. Ἐκεῖ συνάντησε τό Χούγκ, καί τώρα ἔτρεχε πλησιάζοντας ὅλο καί πιό πολύ στό ποτάμι, ἐνῶ ὁ λύκος ἔτρεχε ξοπίσω του, μόλις ἀκουμπώντας στή γῆ, ἐτοιμος νά πηδήσει στό σβέρκο του.

Ἡ Ἑλ ἔπρεπε νά λιγοστεύει τήν ταχύτητά του μόνο πάνω στήν παγωμένη επιφάνεια τοῦ ποταμοῦ. Ἐτοῖ τοῦ ἔχε πει ὁ Γκρόγκ.

Ἡ Χούγκ πλησίαζε ὅλο καί πιό πολύ.

Ξεχωρίζαν τώρα οἱ πρώτες καλύβες τῶν καστόρων, καί ὁ ἀγριέλαφος πλησίασε στό φράγμα. Ἐπιτάχυνε τήν τρεχάλα του, μά κι ὁ λύκος ἔκανε τό ἴδιο.

Ἐπειτα ὁ Χούγκ μέτρησε τήν ἀπόσταση — μέ τήν ἀλάθευτη ματιά τοῦ κυνηγοῦ — καί βρίσκοντάς τιν ἀρκετὴ, πῆδησε. Ἡ Ἑλ ἔνωσε τόν κίνδυνο κι ἔστριψε ἀριστερά, μά ὄχι τόσο γρήγορα ὥστε νά γλιτώσουν τά πλευρά του ἀπ' τά δόντια τοῦ λύκου. Κι ἔτσι ἔχασε κάθε συμβουλή. Ἡ φόβος τόν νίκησε καί γρήγορος σάν σαῖτα χύθηκε πάνω στό ποτάμι καί ξεπέρασε τήν πλεούμενη πλάκα.

Ἡ λύκος, πού ἡ μυρωδιά τοῦ αἵματος τοῦ ἄνοιξε πό πολύ τήν ὄρεξη, τόν κυνήγησε, πετώντας σχεδόν πάνω στό ἔδαφος.

Ἡ Γκρόγκ ἔσφιξε τά δόντια του. Δέν ἔπρεπε νά γίνουν ἔτσι τά πράγματα. Ἡ ἀγριέλαφος ἔπρεπε πάνω στήν παγωμένη πλάκα νά κόψει φόρα, ἔτσι ὁ Χούγκ θά εἶχε πηδήσει, καί στό διάστημα πού αὐτός θά ἔταν στόν ἄερα, ὁ Ἑλ θά εἶχε μετατοπισθεῖ καί μαζί του τό παγωμένο κομμάτι. Ἡ λύκος δέν θά ἔβρισκε ἀπὸ κάτω στέρεο σῶμα, ἀλλὰ τήν τρύπα, ὅπου ἡ Ἑλκα, τό νερό, θά τόν κατάνεινε.

Αὐτὲς τίς σκέψεις ἔκανε ὁ Γκρόγκ στό διάστημα πού ὁ Ἑλ ξεπέρνουσε σάν ἀστραπή τήν παγωμένη επιφάνεια τοῦ ποταμοῦ κι ὁ Χούγκ ἐτοιμαζόταν νά τόν ἀρπάξει.

Ἡ Κράπ καί ὁ Κρίφ ἄφησαν τό κράτημα τοῦ κομματιοῦ τήν ἴδια στιγμή πού ὁ λύκος ἀκούμπηγε τό πόδι του πάνω σ' αὐτό.

Τό κομμάτι σπρωγμένο ἀπ' τό νερό, μετατοπίστηκε, κι ὁ Χούγκ εἶδε ν' ἀνοίγεται κάτω ἀπ' τά πόδια του μιά ὑδάτινη δίνη. Αὐτός ὅμως ἦταν συνηθισμένος

νά βρίσκεται μπροστά σέ ἀπρόοπτα καί ἡ μεγάλη του πείρα σέ μάχες μέσα στό δάσος τόν εἶχε κάνει νά ἀντιμετωπίζει πάντα μέ ἐτοιμότητα κάθε ἀναπάντεχο.

Ἐνῶ βρισκόταν ἀκόμα μετέωρος στόν ἄερα, μ' ἕνα τίναγμα τῆς μέσης ἀναποδογύρισε, πέφτοντας μέ τό μπροστινό μέρος τοῦ κορμιοῦ του στήν ἄλλη ὄχθη. Σκάβοντας τόν πάγο μέ τά νύχια του προσπαθοῦσε νά βγεῖ ἀπ' τήν τρύπα. Ἡ Γκρόγκ ὥστόσο, γαντζωμένος στό φράγμα, πάσκιζε νά τόν κτυπήσει μέ τήν οὐρά του.

Ἡ Χούγκ, ἀκούγοντας τόν ἄερα νά μουγκρίζει ἀπὸ πάνω του μετακινήθηκε λίγο· ἀναγκάστηκε ὅμως νά παρατήρει τό στήριγμά του κι ἔπεσε ὀλόκληρος μέσ' τό νερό.

Τὴ στιγμή ἐκείνη ὁ Γκρόγκ, βουτώντας ἀπὸ ψηλά, ἔπεσε ἐπάνω του. Μέ τό χτύπημα, ὁ Χούγκ βούλιαξε, στή στιγμή ὅμως ἀρπάχτηκε μέ τίς μασέλες του ἀπ' τόν σβέρκο τοῦ ἔχθρου του.

Ἡ μάχη σέ κείνον τόν στενὸ ὑδάτινο καθρέφτη ἦταν τρομερή, μά δέν κράτησε πολύ. Ἡ Χούγκ, μέ μιά δαγκωματιά βαθιά, ἐλευθερώθηκε ἀπ' τόν κάστορα καί πάσκιζε νά βγεῖ πάνω καί νά ξαναnéβει στόν πάγο. Ὅμως, ὁ Γκρόγκ τόν ἀρπάξε ἀπ' τήν οὐρά καί τόν τράβηξε. Πέρασε τόσο λίγο διάστημα ἀπ' τήν ἀρχὴ τῆς ἐπίθεσης, πού μόλις τώρα φτάνοντας ὁ Κράπ καί ὁ Κρίφ ἐνώθηκαν μέ τόν σύντροφό τους.

Μετά ἀπὸ λίγο, ὁ Χούγκ, φουσκωμένος μέ νερό, σταμάτησε νά παλεύει.

Οἱ τρεῖς κάστορες ἀμολήθηκαν στό ρέμα πού ἔτρεχε κάτω ἀπ' τόν παγωμένο μανδύα τοῦ ποταμοῦ.

Τό κορμί τοῦ λύκου θά ἔβγαине γιά νά ξαναδεῖ τό φῶς τοῦ ἡλίου μόνον ὅταν ὁ Κατάι, ὁ πάγος, θά ἔβγαζε τόν παγωμένο μανδύα του ἀπ' τό ποτάμι. Ἀλλὰ τότε πιά δέν θά μπορούσε νά ξανακάνει κακό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε'

Ἡ Λούγκ, ὁ Σκιούρος, τινάχτηκε ψηλά ἀπ' τό δέντρο. Σέ λίγα δευτερόλεπτα τό σῶμα του διάσχισε τό διάστημα πού τόν χώριζε ἀπ' τὴ γῆ καί, πρώτα μέ τήν ὁμορφὴ οὐρά του κι ὕστερα μέ τά πσινά του πόδια, ἀκούμπησε στό ἔδαφος.

Ἡ Γκρόγκ τόν κοίταζε μέ θαυμασμό.

— Μπράβο, Λούγκ! φώναξε σάν τόν εἶδε νά πηδᾷ πάνω στή γῆ.

Ἡ σκίουρος χαμογέλασε.

— Νόμιζα πῶς ἤθελες νά συντρίψεις τό κεφάλι σου, συνέχισε ὁ κάστορας· γιατί τόση βιασύνη;

— Ἡθελα νά σέ τρομάξω, ἀπάντησε γελώντας.

Πλησίασε κοντά στόν κάστορα κι ἄρχισε νά γυαλίζει τὴ γούνα του.

Ἡ σκίουρος κι ὁ κάστορας ἦσαν φίλοι. Ἐκτός πού εἶχαν κοινὲς προτιμήσεις, μισοῦσαν κι οἱ δύο τους τίς ἀσχημὲς μυρουδιὲς καί τήν ἀκαθαρσία.

Κι ἐνῶ καλλωπιζόταν, ὁ Λούγκ ἄρχισε νά διηγέται τὴ ζωὴ τοῦ δάσους.

— Ἡ Τσιέρκ, ἡ κάμπια, ἔχει μιά πολύ κακὴ συνήθεια: μεταμορφώνεται! Τὴν παρακολούθησα μιά φορά. Ζοῦσε κοντά στή δική μου τὴ φωλιά καί δέν ἔκανε

τίποτε ἄλλο παρά νά τρώει. Μιλοῦσε ἐλάχιστα, μά παρατηροῦσε τά πάντα.

«Μιά ὥραία ἡμέρα τὴν ἔχασα. Κι ὅμως δέν ἔπρεπε νά πῆγε πολύ μακριά. Ψάχνω καλά ὅλες τίς γωνιὲς, μά πουνενά ἡ κάμπια. Στό μεταξύ, ἀκούω τό γιό μου νά φωνάζει. Εἶχε βρεῖ ἕνα αὐγό. Πλησιάζω κοντά του γιά νά ρουφήξω κι ἐγὼ λιγάκι ἀπ' τὴν ἐξαιρετικὴ ἐκείνη μπουκιά, κι ἀντιλαμβάνομαι πῶς τ' αὐγό δέν ἦταν αὐγό.

» Ἦταν κίτρινο, ὅπως εἶναι τό Στζίνφ, τό φύλλο, ὅταν ξεραθεῖ, καί παρ' ὅλες μου τίς προσπάθειες, δέν τὰ κατάφερα νά τ' ἀνοίξω. Φαινόταν πῶς τὰ δόνται μου — καί ξέρεις πόσε γερά εἶναι — εἶχαν καρφωθεί σέ κανένα κουθάρι ἀπὸ μαλλιά.

» Μετά ἀπὸ μερικές ἀπόπειρες, ἄφησα τ' αὐγό πού δέν ἦταν αὐγό, καί δέν τό ξαναθυμήθηκα. Ἡ ἑνα πρωινό ὅμως τό βρῆκα ἀνάμεσα στά πόδια μου. Τό μάζεψα κι ἔνωσα πῶς μέσα του κουνιόταν κάτι τι. Φοβισμένος τό πετάω μακριά, ἔμεινα ὅμως νά τό παρακολουθῶ, ἐτοιμος νά τό σκάσω. Καί ξαφνικά σπάει τ' αὐγό καί ξεπετιέται ἡ Φέρλεν, ἡ πεταλούδα. Κοντοπέταξε τριγύρω γελώντας κι ἔπειτα ἀπομακρύνθηκε φωνάζοντάς μου: «Ἡμουν ἡ Τσιέρκ, ἡ κάμπια!» κι ἔξαφάνιστηκε.

» Καταλαβαίνεις, Γκρόγκ; Ἦταν πρώτα ἡ Τσιέρκ, κι ὕστερα ἔγινε ἡ Φέρλεν. Καταλαβαίνεις τίποτα ἐσύ; Ἡ Γκρόγκ κούνησε τό κεφάλι του.

— Δέν ἔχω δεῖ ποτέ μου κάμπια, ἀπάντησε.

— Ἐδῶ δέν ζεῖ ἡ κάμπια, ξανάρχισε ὁ Λούγκ, θά τὴν σκότωνα ἡ παγωνιά. Τὴν γνώρισα στό νοτιά.

— Μά πῶς εἶναι δυνατόν νά γίνεται πεταλούδα;

— Ἡ Τρί, ὁ τραγουδιστής, μοῦ εἶπε πῶς ὅταν ὁ Κύριος τοῦ δάσους καί τοῦ πάγου, τοῦ σύννεφου καί τοῦ ἄερα καί ὅλων τῶν λαῶν τοῦ δάσους καί τοῦ βουνοῦ, μᾶς ἔβαλε νά κατοικήσουμε στή γῆ, ἀκουσε τὴν Τσιέρκ νά παραπονιέται πῶς δέν μπορούσε νά ναι γρήγορη σάν τόν Βέλ, τὸ ἄλογο, καί πῶς δέν μπορούσε ἔτσι νά γνωρίσει ὀλόκληρο τό δάσος.

» Ἡ Μεγάλος Πατέρας τὴ φώναξε κοντά του καί τῆς λέει: «Ἄν τὰ καταφέρεις νά μένεις νησιτικιά ἀπ' τό νά γιομάτο φεγγάρι ὡς τό ἄλλο, θά σέ μεταμορφώσω σέ πεταλούδα, καί θά μπορείς, νά πηγαίνεις ὅπου θέλεις πολύ γρήγορα».

» Τότε ἡ Τσιέρκ ἔφαγε ὅσα φύλλα βρῆκε μπροστά της κι ἔκλεισε μέσα στό κορμί της ὅλες τίς κλωστὲς τους. Ἐπειτα, ὅταν κατάλαβε πῶς εἶχε φάει πολλά, κρύφτηκε σέ μιά γωνιά, ἔβγαλε ἔξω ὅλες τίς κλωστὲς δένοντάς τες τὴ μιά μέ τὴν ἄλλη καί κλείστηκε μέσα χωρὶς ν' ἀφήσει οὔτε ἕνα ἄνοιγμα, γιά νά μὴν τὴν πειράξει ἡ πείνα.

» Ἡ Μεγάλος Πατέρας περίμενε τόν καθορισμένο καιρό, καί βλέποντας πῶς ἡ κάμπια κρατοῦσε τὴν ὑπόσχεσή της, τὴ μεταμόρφωσε.

» Ἡ Τσιέρκ, μόλις ἔνωσε μεταμορφωμένη σέ πεταλούδα, ἔσπασε τίς κλωστὲς πού τὴν κρατοῦσαν αἰχμάλωτη καί πέταξε γιά νά γνωρίσει τό κάθε τι.

» Κι ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἡ Τσιέρκ, ἐνῶ γεννιέται κάμπια, μεταμορφώνεται σέ πεταλούδα.

— Πολύ θά μ' ἄρεσε νά τὴν γνωρίσω, εἶπε ὁ Γκρόγκ.

— Ἄν πᾶς κατὰ τό νοτιά, θά τὴν συναντήσεις.

Ἡ Γκρόγκ κούνησε τό κεφάλι, δέν θά γνώριζε ποτέ τὴν Τσιέρκ.

— Η αγέλη των λύκων, ξανάρχισε νά λέει ο σκίουρος, έχει καινούργιο αρχηγό. Οί άρσενικοί πάλεψαν, την τελευταία πανσέληνο, στο ξέφωτο του δάσους. Τους είδα ψηλά απ' τ' ά δέντρα. Ποιός ξέρει πού κυνηγήθηκε ο Χούγκ; Καί γιατί μετά εγκατέλειψε την αγέλη πού ήταν αρχηγός, δεν μπορώ νά τό έξηγήσω.

— Ο Χούγκ, απάντησε ο Γκρόγκ, είχε αγαπήσει τόν Κατάι, όταν ήρθε στο ποτάμι. Κι ο Κατάι, ο πάγος, τόν σκέπασε μέ τήν κουβέρτα του.

— Πέθανε;

— Τόν είδε ο Κράπ στην αρχή τής χρυσής έποχης πάνω στην όχθη του ποταμού.

— Κι όμως ο Χούγκ ήταν φίλος του Κατάι.

— Ναί, μά δεν ήταν φίλος του νερού.

— Τό νερό όμως είχε πάνω του τόν μανδύα του Κατάι...

Ο Γκρόγκ δεν απάντησε. Θυμόταν τή μάχη πάνω στο ποτάμι, καί στη σκέψη αυτή οι ούλές του λαιμού του φούσκωσαν. Δεν είχε περάσει ούτε μιά έποχή ακόμα, κι αν ο σκίουρος δεν είχε αναφέρει τό όνομα του παλιού έχθρου, αυτός δεν θά τόν είχε σκεφτεί καθόλου. Είχε τήν έντύπωση ότι είχε περάσει πολύς καιρός από τότε πού όλακερη ή άποικία τραγούδησε τή νίκη του κάστορα έναντια στο λύκο.

Ο σκίουρος έμεινε ακόμα λίγο, γυάλισε προσεχτικά τήν ουρά του κι έπειτα πλησίασε πηδηχτά σ' ένα δέντρο, χαιρέτησε τόν κάστορα κι εξαφανίστηκε.

Ο Γκρόγκ ξανάρχισε τήν περιπλάνησή του.

Γιά πολλές βδομάδες προχωρούσε ενάντια στο ρέμα. Ποτέ δεν είχε τραθήξει τόσο μακριά.

Τό ποτάμι διάσχιζε τό Νέρ, τό μεγαλόπρεπο δάσος, σέ άρκετη απόσταση. Έπειτα τό δάσος τέλειωνε, αφήνοντας σειρά στους λόφους, τά μικρά παιδιά του Ντόγκ, του βουνού. Σάν βρέθηκε στους πρόποδες των λόφων, ο Γκρόγκ αποφάσισε νά γυρίσει πίσω. Είχε νά κάμει πολύ δρόμο πρίν ξαναδεί τό φράγμα, καί οι γυμνές πλαγιές, έξ άλλου, των παιδιών του Ντόγκ δεν τόν ένδιαféρανε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'

Τι ώραίο πού είναι νά σέ σέρνει τό ρέμα!

Απ' τή μιά κι απ' τήν άλλη, στίς όχθες, τά νεαρά χαμόδεντρα έσκυβαν παίζοντας μέ τό νερό, ένώ από ψηλά ακούγονταν οι χαρούμενες τριλιές των πουλιών.

Οί σύντροφοι του Λούγκ χαιρετούσαν τό Γκρόγκ, πού λικνιζόταν στο ποτάμι, γυρίζοντας πίσω.

Τά μικρά κυματάκια μουρμούριζαν μεταξύ τους καί τά φλύαρα φύλλα επαναλάμβαναν τά μουρμουρητά τους. Μά κάθε τόσο τα δέντρα κουρασμένα απ' τό φαφλάτισμα εκείνο, ξεφυσούσαν διώχνοντας από πάνω τους τά πιά άδιάντροπα φύλλα. Κι αυτά, ντροπιασμένα, πέφτανε στο έδαφος τρέμοντας.

Ο Γκρόγκ τούς χαμογέλασε, εύχαριστημένος κατάκαρδα, γιατί τά φύλλα ειδοποιούσαν πώς ήταν καιρός νά γυρίσει στο χωριό.

Ξαφνικά τόν χτύπησε μιά άσυνήθιστη μυρουδιά. Σταμάτησε στή μέση του ποταμού, καί γυρνώντας άργά πρós τ' άριστερά, πλησίασε στην όχθη. Η μυρουδιά δεν ήταν καί πολύ συνηθισμένη. Βιαστικά βιαστικά βούτηξε κάτω απ' τό νερό.

Η μυρουδιά εκείνη ήταν τής Ταρλάι, τής φωτιάς. Αργότερα κοίταξε τριγύρω του, αλλά δεν είδε ούτε τόν Λάργκ, τόν καπνό, ούτε ένιωσε τή Στίρ, τή ζέστη. Ίσως δεν ήταν ή Ταρλάι κι όμως...

Προχώρησε προσεκτικά, χωρίς νά κάνει θόρυβο. Δεν είχε πιά άμφιβολία. Η Ταρλάι θά 'πρεπε νά είναι κοντά. Ακούγονταν τά τριξίματά της. Νά την εκεί, πραγματικά, κοντά στην όχθη, σ' ένα ξέφωτο. Δεν ήταν όμως ή Ταρλάι πού είχε γνωρίσει πέρυσι, ο γίγαντας, ο καταστροφέας. Ήταν μονάχα ο Λάργκ, ο καπνός, κοντά του, έλαφρός, μικρός κι αυτός, καί δεν ήταν ένοχλητικός.

Ο Γκρόγκ παρατηρούσε φοβισμένος τή φωτιά, ένώ τό ρέμα προσπαθούσε νά τόν παρασύρει γλυκά.

Πάνω από τήν Ταρλάι υπήρχε ένα «πράγμα» μαύρο πού δεν έλαμπε ούτε σηκωνόταν.

Εκείνη λοιπόν ήταν ή Ταρλάι πού είχε καταβροχθίσει ένα μέρος του Νέρ! Ο Γκρόγκ δεν κατάφερε νά ξεκολλήσει από κεί τό βλέμμα του.

Ίσως νά ήταν τό παιδί του καταστροφέα...

«Η Ταρλάι είναι ένα μικρό πράγμα πού μπορεί νά μεγαλώσει κι όταν μεγαλώσει τρώει τά πάντα», αυτά του είχε πει ο Έλ. Τώρα θυμόταν.

Κι αν μεγάλωνε γρήγορα; Ο Γκρόγκ ένιωσε ένα ρίγος. Τό Νέρ, τό αγαπημένο του δάσος, θριακόταν πάλι σέ κίνδυνο, καί μαζί μ' αυτό κι όλα τά παιδιά του. Έπρεπε νά τό ειδοποιήσει, καί νά ειδοποιήσει καί τήν άποικία.

«Μά ή Ταρλάι είναι πολεμιστής», σκέφτηκε ο κάστορας.

Ξαναθυμήθηκε τή μάχη πού ή φωτιά είχε δώσει μέ τή Γιάγκι, τή βροχή. Όχι, όχι, δεν ήταν φοβητσιάρης.

Ο Γκρόγκ αποφάσισε. Θά τήν προκαλούσε σέ μάχη. Η Ταρλάι θά 'ρχόταν κοντά του γιά νά πολεμήσει, καί ο ποταμός θά τήν νικούσε.

Μόνο έτσι μπορούσε νά φύγει ήσυχος. Καί όλοι οι λαοί του Νέρ θά τραγουδούσαν τή νίκη του κάστορα πάνω στή φωτιά.

— Ταρλάι! φώναξε από τή μέση του ποταμού. Ταρλάι, ο Γκρόγκ, ο κάστορας σέ περιφρονεί! Είσαι σάν τήν Κράου, τήν ύαινα, πού τρώει φοβίμια. Τρέμεις σάν τό Σίι Σία, τό σκουλήκι! Είσαι φοβητσιάρια! Θά πώ σ' όλους πώς φοβάσαι αν δεν δεχτείς τήν πρόκλησή μου, έ Ταρλάι! Έλα, έμπρός, κουράγιο... Δεν κουνιέσαι;

— Όλο τό δάσος θά μάθει πώς φοβήθηκες τόν κάστορα. Έμπρός λοιπόν... Όλοι θά γελάσουν μαζί σου αν δεν έρθεις. Κουράγιο! Προτιμάς νά περιγελαστείς παρά νά αντιμετώπισεις τόν Γκρόγκ; Είσαι πιά δειλή κι απ' τήν ύαινα...

Η Ταρλάι όμως δεν κουνιόταν.

— Είχες τό θάρρος νά σκοτώσεις τό δάσος, συνέχισε ο Γκρόγκ, νά καταπατήσεις τό Νόμο του καί τώρα τρέμεις; Έλα, έμπρός, Ταρλάι!

Αυτή όμως εξακολουθούσε νά τριζει, ένώ καπνός ύψωνόταν σέ μικρές τουλίπες. Έπειτα κάτι κουνήθηκε, μά δεν ήταν ή Ταρλάι.

Ο Γκρόγκ έμεινε έμβρόντητος. Ένιωσε μέσα του αϋθόρμητα τήν ανάγκη νά φύγει, μά δεν τά κατάφερε νά κουνηθεί. Κοντά στην Ταρλάι ήταν Έ κ ε ι ν ο ς, ο άνθρωπος καί προχωρούσε σιγανά πρós τό ποτάμι. Σάν έφτασε κοντά στην όχθη, φώναξε.

Ο Γκρόγκ έτρεμε όλος, καί ο φόβος νίκησε τήν πρώτη ταραχή. Βούτηξε κάτω απ' τό νερό κι άρχισε νά κολυμπά γρήγορα, μέ τή βοήθεια του ρέματος.

«Πιά δυνατά, πιά δυνατά!» έλεγε μέσα του.

Τό νερό, μπροστά του, άνοιγόταν φοβισμένο απ' τήν επίθεσή του καί μόλις περνούσε, ξανάσμιγε γουργουρίζοντας στην τόση βιασύνη καί όρμή του.

«Πιά δυνατά, πιά δυνατά, Γκρόγκ! Ακόμα πιά δυνατά, μπρός! Είναι Έ κ ε ι ν ο ς, είναι Έ κ ε ι ν ο ς, πού σέ ζητά' σκάς' το, Γκρόγκ. Δυνατά, πιά δυνατά, μπρός μπρός!...»

Είδε μπροστά του, μέσ στο νερό, πολλά μικρά κλαδιά μπλεγμένα μεταξύ τους.

«Είναι Έ κ ε ι ν ο ς, είναι Έ κ ε ι ν ο ς πού σέ ψάχνει. Κουράγιο, μπρός...»

Μά όσο πιά μπροστά πήγαινε, τόσο πιά καθαρά καί πιά κοντινά φαινονταν εκείνες οι χιλιάδες τά κλωνάρια. Νόμιζε πώς μέσ στο νερό είχαν πλεχτεί όλα τά κλωνιά απ' τίς κλήθρες πού είχε καταβροχθίσει.

Έπειτα ένας παράξενος θόρυβος τόν έσπρωξε νά φύγει πιά βιαστικά. Ακουγέ μέσα στο νερό ένα περιεργο τίναγμα, ένα συνεχές γουργουρητό, σά νά χτυπούσε όλόκληρη ή άποικία τό νερό. Δεν ήταν όμως αυτό τό σύνθημα του κοπαδιού. Κάτι ή κάποιοι πού αυτός δεν γνώριζε, τόν πλησίαζε.

«Έμπρός, πιά γρήγορα!»

Προσπαθούσε νά ξεφύγει τό Άγνωστο. Καί φαινόταν σάν νά πετούσε μέσ' στο νερό.

«Πιά δυνατά!»

Ξαφνικά σκόνταψε. Ένιωσε κάτι νά τό σφίγγει απ' όλες τίς μεριές. Όρμησε σάν τρελός, κάτι υποχωρούσε: Δόστω! Δόστω, Γκρόγκ!... έτσι μπράβο. Πιά δυνατά τώρα, πιά δυνατά, έμπρός! Όχι' δεν τά κατάφερνε νά κινηθεί. Δοκίμασε νά μεταγυρίσει, του ήταν άδύνατο. Τά μπροστινά του πόδια είχαν μπλεχτεί μέσα σέ κείνα τ' άλαφρά κλωνάρια.

Τό Άγνωστο τόν είχε τυλίξει μέσ' στο μανδύα του. Όργισμένος άρχισε νά δαγκώνει. Μιά, δυό, τρεις, καί νά, ένα κλωνάρι κρεμόταν.

«Πιά γρήγορα, πιά γρήγορα!»

Μά δεν τέλειωναν ποτέ τά μικρά εκείνα κλωνάρια! «Κουράγιο, Γκρόγκ, πιά γρήγορα, έμπρός, έμπρός».

Δέν πρόφτασε ν' άποτελειώσει τό ροκάνισμα. Ένιωσε κάτι νά τόν σέρνει, νά τόν τραβά έξω απ' τό νερό. Κι ύστερα ένα χτύπημα πού τόν ζάλισε. Η τελευταία έντύπωση πού του έμεινε ήταν ότι ή Γκίλ, ή κλήθρα, έπεσε πάνω του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ'

Ο άνθρωπος ρούφηξε μιά ρουφηξιά καπνό, έπειτα, χτυπώντας τό τσιμπούκι του πάνω στην παλάμη, έριξε τή στάχτη. Δίπλα του ή φωτιά έτριζε χαρούμενα, ένώ οι πατάτες χοροπηδούσαν μέσ στη χύτρα.

Ξανάβαλε τό τσιμπούκι στο στόμα του κι άκουσε τό σάλιο νά γουργουρίζει μέσ τό σωληνάκι.

— Δεν θά τό πιστέυα, είπε γυρνώντας στο σύντροφό του, πού προσπαθούσε νά μπαλώσει τό δίχτυ.

— Ούτε κι έγώ, ήταν ή απάντηση.

Ο άλλος άφησε τή δουλειά, καί πλησιάζοντας τή φωτιά, σήκωσε τό καπάκι τής χύτρας κι έχωσε μέσα τό χέρι του.

— Κοντεύουν, είπε. Πού νά τριγυρνάει άραγε ο Φράνκ;

Ο Φράνκ πρόβαλε τότε απ' τό πύκνωμα του δάσους. Διάσχισε τό ξέφωτο, ώσπου βρέθηκε κοντά στους συντρόφους του.

— Υπάρχει τίποτα Φράνκ; ρώτησε ο άνθρωπος πού κάπνιζε.

Ο άλλος ακούμπησε τό τουφέκι κι απάντησε:

— Τίποτα, ούτε ίχνος.

Έβγαλε τόν πέτσινο σκούφο του καί τόν πέταξε πάνω σ' ένα σακίδιο.

— Αν εξακολουθήσει έτσι, συνέχισε καθίζοντας κοντά στή φωτιά, θά γυρίσουμε στο χωριό μέ άδεια χέρια.

Η φλόγα έδινε μιά χάλκινη άνταύγεια στα μαύρα μαλλιά του.

— Αν εξακολουθήσει, έτσι, διέκοψε ο σύντροφος βγάζοντας τό τσιμπούκι απ' τό στόμα, θά γυρίσουμε πιά πλούσιοι απ' όσο φαντάζεσαι.

Ο Φράνκ τόν λοξοκοίταξε γιά μιά στιγμή, έπειτα απάντησε νευριασμένος.

— Δεν είναι καιρός γι' άστεία, Κάρλ.

Ο άλλος χάιδεψε τά γκριζα γένια του καί χαμογέλασε. Καί χαμογελώντας, χίλιες δυό μικρές ζαρωματιές σχηματίστηκαν στίς γωνιές των χειλιών του.

— Φράνκ, είπε, μου φαίνεται πώς ή θάρκα δεν είναι σίγουρη. Δεν πās νά βεβαιωθείς;

Ο Φράνκ ήταν έτοιμος κάτι νά πει, μά σγκώθηκε μουρμουρίζοντας μόνο χαμηλόφωνα.

— Ε, Φράνκ, φώναξε ο τρίτος σύντροφος, ένας ξανθός νέος, ένώ πλησίαζε μέ μιά άγκαλιά κλαδιά γιά τή φωτιά, μιά πού πās, βάλε τό δίχτυ στή θάρκα.

Ο Φράνκ δεν πρόσεξε τό κλείσιμο των ματιών καί τά χαμόγελα πού άλλαξαν οι σύντροφοί του. Μάζεψε τό δίχτυ καί πλησίασε τήν όχθη.

Η θάρκα ήταν δεμένη στέρεα. Πέταξε τό δίχτυ στο βάθος κι έκανε νά γυρίσει κοντά στή φωτιά, όταν πρόσεξε πώς κάτι κουνιόταν μέσα στο ξύλινο κλουβί πού είχαν φτιάξει γιά ένα άγριελαφάκι.

Μέσ στο μισόφωτο (ή νύχτα έγερνε σιγά-σιγά) δεν ξεχώρισε απ' τήν αρχή τί ήταν. Πλησίασε, καί τά μάτια του έδειξαν ένα σκίρτημα χαράς. Στάθηκε γιά πολύ άκίνητος, μέ τό βλέμμα στημένο πάνω στον αϊχμάλωτο, ένώ χιλιάδες σκέψεις στριφογυρνούσαν στο κεφάλι του.

Ο Μανόλ, ο ξανθός, του φώναξε:

— Δεν μου λές, δεν θάρθεις νά φάς;

— Α, ναί... άμέσως!

— Πότε... πότε, τό πιάσατε;

— Πρίν τρεις ώρες' μά πάμε τώρα.

Έομιξε μέ τούς άλλους γύρω στή φωτιά. Ο Κάρλ μασούσε μιά άλατισμένη πατάτα.

Σέ λίγη ώρα τό λιγοστό δείπνο καταβροχτίστηκε. Ο Φράνκ άναψε ένα τσιγάρο, κοίταξε τίς φλόγες καί ρώτησε:

— Πώς τό πιάσατε;

Ο γερο-κυνηγός έστριψε τό τσιμπούκι ανάμεσα στα δόντια του, έφτυσε κι απάντησε χαμογελώντας.

— Αυτός ο ξανθόψειρας τής κακιάς ώρας — κι έδειξε μέ τό ροζιασμένο δάκτυλο τόν Μανόλ — ήθελε νά ψαρέψει. Καί ψαρέψαμε ένα κάστορα!

(Συνεχίζεται)

ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Ε.Ε.Σ.

Έρυθροσταυρίτες του Α' Δημοτικού Σχολείου Χίου, που έπισκέφθηκαν τους κρατούμενους και τους ψυχαγώγησαν με μουσική άκορντεόν και τραγούδια, προσφέροντάς τους ακόμη γλυκά και τσιγάρα.

Οι έρυθροσταυρίτες του Δ.Σ. 'Αργυρουπόλεως Κιλκίς μαζί με τους ανάπηρους μετά τη γιορτή.